

*MASTER
NEGATIVE
NO. 93-81613-3*

MICROFILMED 1993

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES/NEW YORK

as part of the
"Foundations of Western Civilization Preservation Project"

Funded by the
NATIONAL ENDOWMENT FOR THE HUMANITIES

Reproductions may not be made without permission from
Columbia University Library

COPYRIGHT STATEMENT

The copyright law of the United States - Title 17, United States Code - concerns the making of photocopies or other reproductions of copyrighted material.

Under certain conditions specified in the law, libraries and archives are authorized to furnish a photocopy or other reproduction. One of these specified conditions is that the photocopy or other reproduction is not to be "used for any purpose other than private study, scholarship, or research." If a user makes a request for, or later uses, a photocopy or reproduction for purposes in excess of "fair use," that user may be liable for copyright infringement.

This institution reserves the right to refuse to accept a copy order if, in its judgement, fulfillment of the order would involve violation of the copyright law.

AUTHOR:

KAELKER, FRIEDRICH

TITLE:

QUAESTIONES DE
ELOCUTONE...

PLACE:

LIPSIAE

DATE:

1880

Master Negative #

93-876/3-3

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
PRESERVATION DEPARTMENT

BIBLIOGRAPHIC MICROFORM TARGET

Original Material as Filmed - Existing Bibliographic Record

88P77

DZ8

v.4

Kaelker, Friedrich, 1858-

Quaestiones de elocutione Polybiana cum epimetro
de hiatu in libris Diodori Siculi, dissertatio
inauguralis quam ... scripsit Fridericus Kaelker.

... Lipsiae, typis I. B. Hirschfeldi, 1880.

p.219-320 21 cm.

Thesis, Leipzig,
Leipziger studien III.

Volume of pamphlets

Restrictions on Use:

TECHNICAL MICROFORM DATA

FILM SIZE: 35 mm

REDUCTION RATIO: 11x

IMAGE PLACEMENT: IA IIA IB IIB

DATE FILMED: 7/27/93

INITIALS BAP

FILMED BY: RESEARCH PUBLICATIONS, INC WOODBRIDGE, CT

BIBLIOGRAPHIC IRREGULARITIES

MAIN
ENTRY:

KAECKER, FRIEDERICKS

Bibliographic Irregularities in the Original Document

List volumes and pages affected; include name of institution if filming borrowed text.

_____ Page(s) missing/not available: _____

_____ Volumes(s) missing/not available: _____

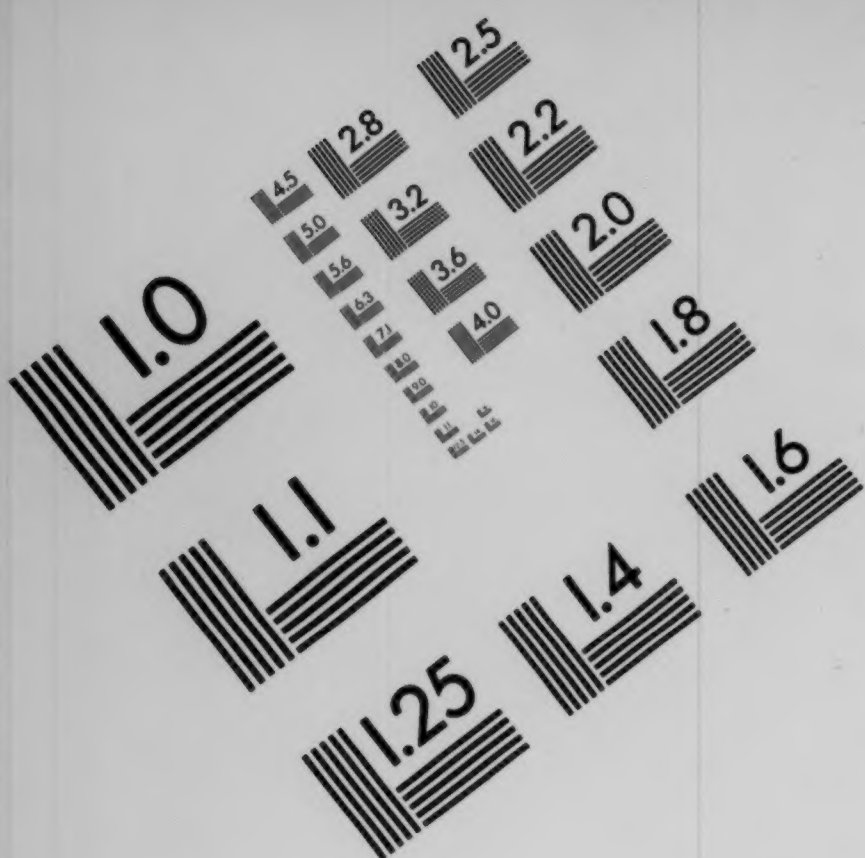
_____ Illegible and/or damaged page(s): _____

_____ Page(s) or volumes(s) misnumbered: _____

_____ Bound out of sequence: _____

_____ Page(s) or illustration(s) filmed from copy borrowed from: _____

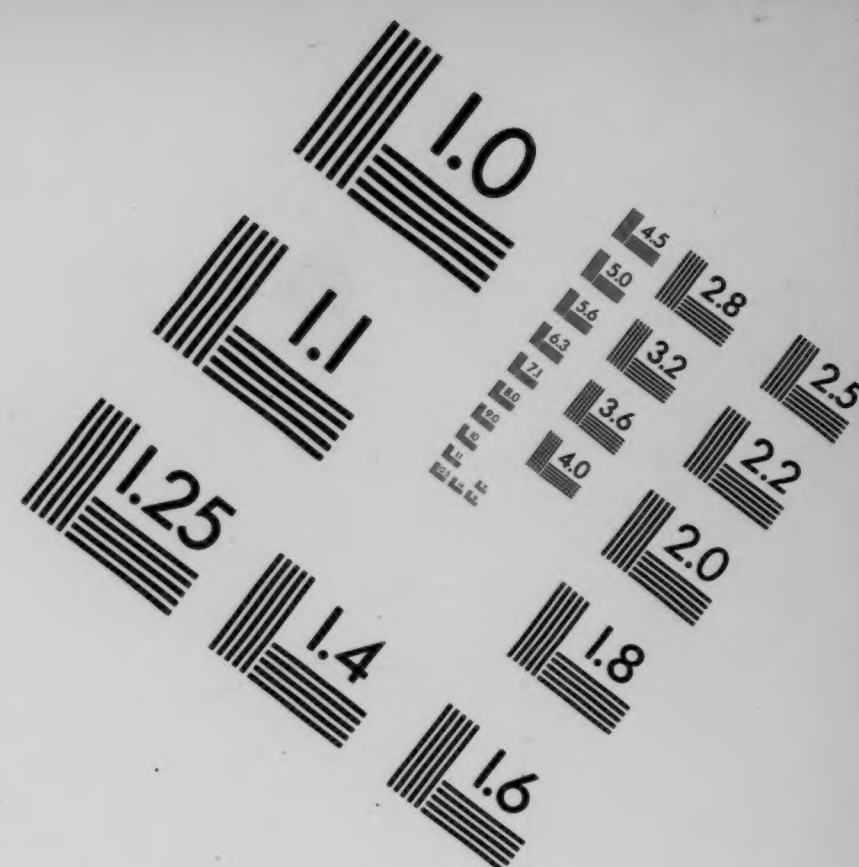
✓ Other: NUMBERED 219-320

AIM

Association for Information and Image Management

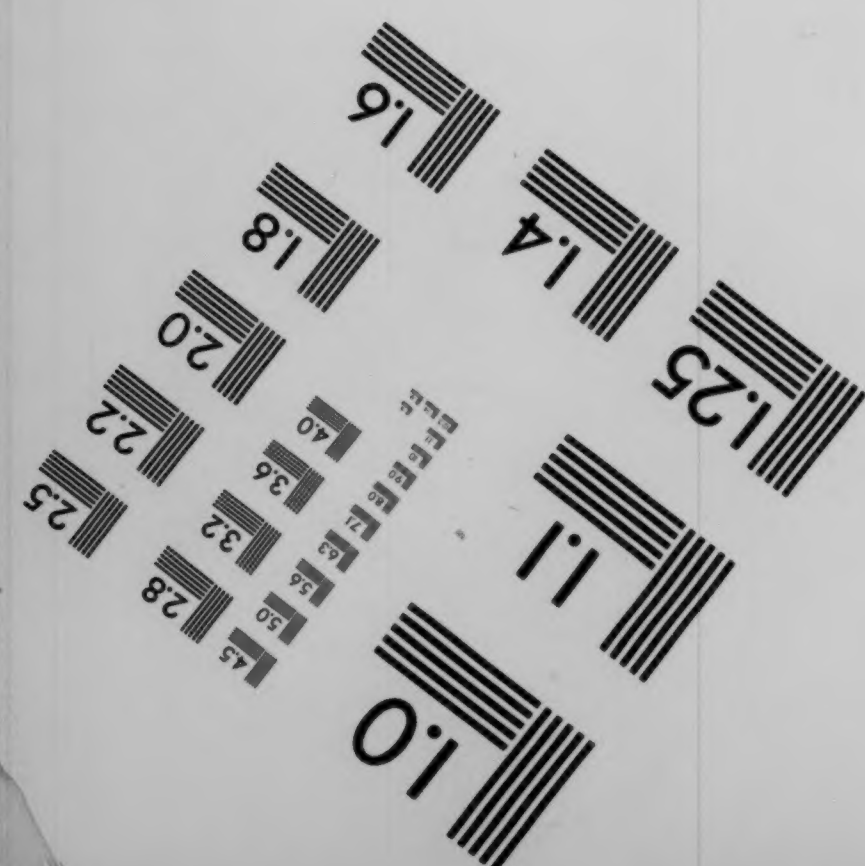
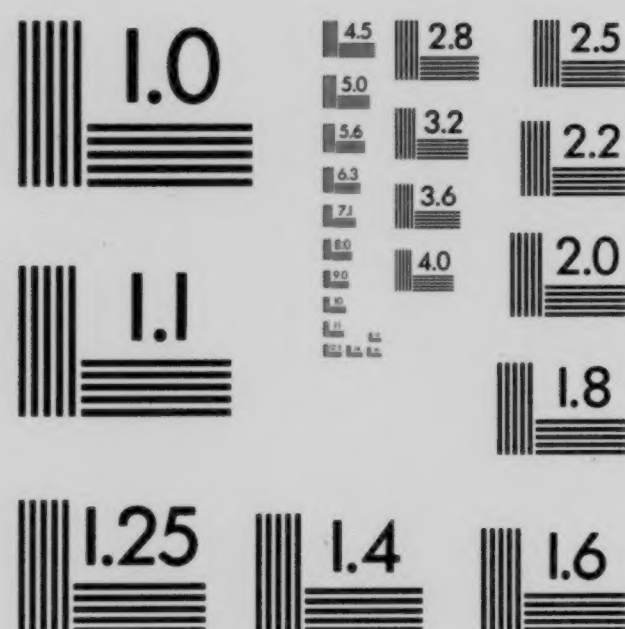
1100 Wayne Avenue, Suite 1100
Silver Spring, Maryland 20910
301/587-8202

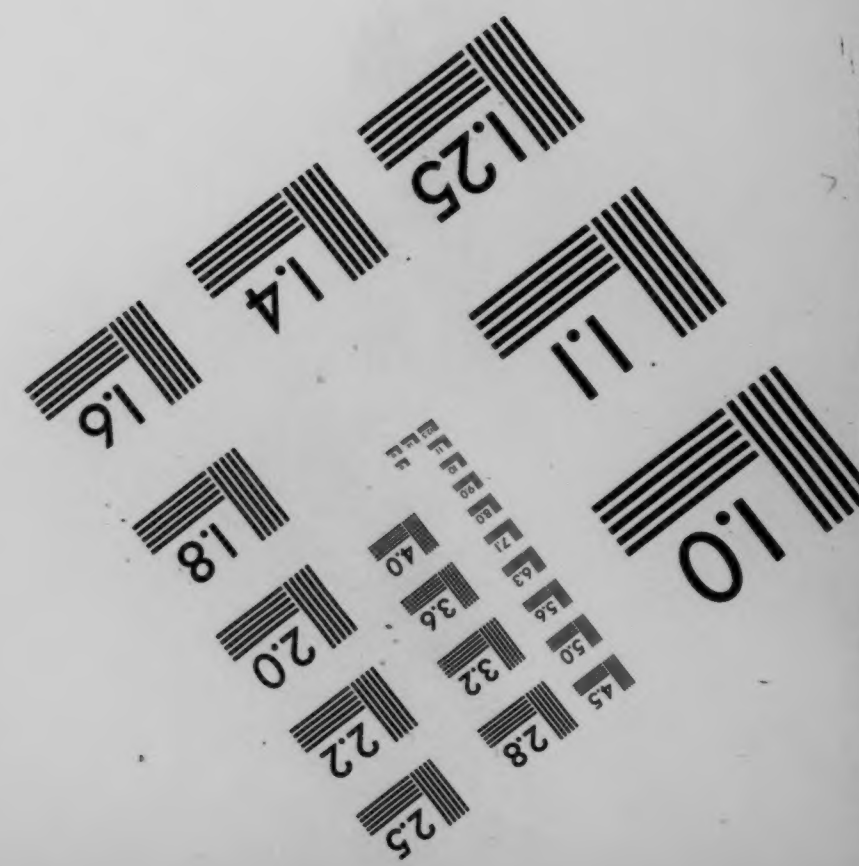
Centimeter

Inches

MANUFACTURED TO AIM STANDARDS
BY APPLIED IMAGE, INC.

Diodorus Siculus
ut

no. 3

P. V. Gläsero amico amicissimo
Qui scripsit

~~88 P 77~~
~~E 76~~

QUAESTIONES
DE ELOCUTIONE POLYBIANA

CUM EPIMETRO

DE HIATU IN LIBRIS

DIODORI SICULI

DISSERTATIO INAUGURALIS

QUAM

AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

AB AMPLISSIMO

PHILOSOPHORUM ORDINE LIPSIENSI

RITE IMPETRANDOS

SCRIPSIT

FRIDERICUS KAECKER

OBERWIESENTHALENSIS

LIPSIAE

TYPIS I. B. HIRSCHFELDI

MDCCCLXXX

LUDOVICO LANGIO

SACRUM.

V I T A

Natus sum Fridericus Henricus Kaelker anno huius saeculi LVIII. pridie Calendas Februarias in Saxoniae oppidulo, cui nomen est Oberwiesenthal, patre Friderico, matre Augusta e gente Heinze. Fidei addictus sum euangelicae. Litterarum rudimentis imbutus anno MDCCCLXVIII. receptus sum in gymnasium Zittaviae, in qua urbe pater eodem tempore domicilium suum collocauerat. Nouem annis post maturitatis testimonium adeptus Lipsiam me contuli, ut philologiae studiis me dederem. Interfui scholis, quas habuerunt uiri illustrissimi Arndt, Braune, Curtius, Eckstein, Gardthausen, Heinze, Lange, Lipsius, Ribbeck, Voigt, Zarncke. Seminarii regii philologi per tria semestria eram sodalis; praeterea frequentavi exercitationes societatum Langii, Lipsii, Ribbeckii et seminarii paedagogici Ecksteinii. Omnibus his uiris optime de me meritis gratias ago quam maximas, inprimis autem Ludouico Langio, studiorum meorum fautori et adiutori beneuolentissimo.

QUAESTIONES
DE ELOCUTIONE POLYBIANA

CUM EPIMETRO

DE HIATU IN LIBRIS

DIODORI SICULI

SCRIPSIT

FRIDERICUS KAECKER.

Ut de ingenio ac ratione historica Polybii diversissima dicta sunt indicia¹⁾, ita de eius elocutione tantum abest, ut consentiant inter se uiri docti, qui de ea sententias dixerunt, ut adhuc non sit certum, utrum Polybium expolito atque picto quodam genere dicendi usum esse recte dicamus, an negemus eum orationem suam diligenter elimasse atque exornauisse. Itaque alteri²⁾ prae se ferre contendunt stilum Polybianum speciem stili commentariorum ab homine militari neglegenter conscriptorum, alteri³⁾ negant, eum qui diligentior etiam, quam Isocrates fuerit in euitando hiato, neglegenter conscripsisse historiarum libros, cum praesertim etiam rerum ordo in *πραγματεία* plenus sit artis. Hoc erat, ut uerbis Polybii utar, *τὸ προκαλεσάμενον ἡμᾶς καὶ παρορμησάν πρὸς τὴν ἐπιβολήν*, ea controuersia me adduxit, ut agerem de elocutione Polybiana. Nec minus id me allexit, quod primus ille ex omnibus scriptoribus graecis usus est dialecto illa, quam dicunt *κοινήν*; cuius rei adhuc non satis rationem habuisse uiros doctos, rectissime monet Hultschius⁴⁾.

In lexicis permulta uerba uel Plutarchi uel aliorum posterioris aetatis scriptorum esse dicuntur, quibus iam Polybius usus est. Idem iudicandum est de multis rebus, quae ad grammaticam spectant, quibus de rebus postea disputabo. Quamquam Bataui ne Polybio quidem concedere uolebant dicendi

1) Markhäuser, der Geschichtschreiber Polybius 1859. — La Roche, Charakteristik des Polybius 1857. 2) Dionys. Halic. Antiq. I, 6 saep. Folard in: Thuiller et Fol. ed. Polyb. Paris 1727. Mommsenus, hist. Rom. II. p. 460 sq. 3) Nissen, rhein. Mus. XXVI. p. 242. Dindorf. ed. Polyb. uol. I. p. XLIII. cf. Pauly, Realencycl. s. v. Polybius. 4) Hultschius, quaestion. Polybian. (Zwickau 1859.) p. 1 sq.

genus minus atticum, sed omni modo addendo, circumcidendo, mutando efficere conati sunt, ut, qui Arcas natus est, Lugduni renatus in posterum tempus attica elegantia niteret¹⁾. Est sane iudicium de elocutione Polybii difficillimum. Etenim cum in uniuersum eo utatur sermone, quo homines urbani illa aetate uti solebant²⁾, tamen multa ei erant dicenda, de quibus in uita cotidiana sermo non fit. Itaque confugit ad prioris temporis scriptores et multa ex diligenti poetarum potissimum lectione in suum usum conuertit³⁾. Neque abhorret a fingendis nouis uerbis, uix ut alius sit scriptor, apud quem tot inueniantur *ἀπαξ λεγόμενα*, quot apud Polybium. Maximi autem est momenti, quod unaquaeque lingua, quo magis usu trita est, eo minus legibus generalibus ac logicis contineri ac coerceri solet; usus potius in singulis ualet; multa, quae ex legibus grammatices possint dici, obliuione obruuntur, multa quae repugnare uidentur grammaticae rationi, usu recipiuntur. Denique cum Polybius hiatum diligentissime uitaret eamque legem accuratissime sequeretur, multa quae minus eleganter conformata uidentur esse, ex hoc ipso studio fluxerunt.

Iam munere, quod suscepi, bene fungi non posse me existimaui, nisi antea, qua forma textus Polybianus nobis traditus esset, paucis exposuissem. Atque in singulorum codicum auctoritate ponderanda iam satis multi uiri docti tam diligenter elaborauerunt⁴⁾, ut hanc quaestionem mittere possimus. Nos hanc prouinciam nobis suscipiendam esse putamus, ut exponamus, quantum auctoritatis singulis fontibus, ex quibus cognitio

1) Ne iusto grauius in Batauos inuehi uidear, hoc unum affero: Naber (Mnemosyn. VI, 342) triginta fere locis infinitiuos praes. uel aor. traditos mutauit aut in infin. futur. aut addidit *ἄν* ex Atticorum dicendi consuetudine. Cui rectissime oblocutus est Hultsch. l. c. p. 23. 2) Cf. huj. dissert. part. IV. 3) Nonnulla, sed neququam omnia, quae huc pertinent, attulit Eberhardius, obseruat. Polybian. 1862. Berol. p. 9 sq. confer huj. diss. part. II. et III. Ex numero eorum scriptorum, qui pedestri sermone utuntur, Thucydidis potissimum uestigia pressit Polybius.

4) Schweighaeuserus in edition. Polyb., item Dindorfius. Praeter hos Campius in Philol. II. p. 337 sq. Naber Mnemos. VI. 114. Hultschius, quaestion. Polyb. p. 2 sqq.

elocutionis Polybianae hauriatur,tribuendum sit. In qua re cognoscenda maxime respiciendi sunt quinque priores libri historiarum, qui soli integri ad hanc aetatem peruenerunt, nam de ceteris libris nihil restat, nisi fragmenta atque ea magna ex parte satis exilia. Nihilominus si quis accurate de elocutione Polybiana disputaturus est, non satis habere poterit libros I.—V. perquisiuisse, propterea potissimum, quod tam uarias res Polybius singulis *πραγματείας* partibus easque tam uario modo tractauit, ut fieri non posset, quin uariaret etiam ipsam elocutionem. Ne tamen in excerptis illis, quae praeter libros I.—V. seruata sunt, certo fundamento careamus quaerentes, quid Polybio, quid excerptori tribuendum sit, primum id agendum est, ut accurate auctoritas singulorum eclogariorum cognoscatur. In qua re certam et tutam rationem sequi propterea possumus, quod cum quinque priorum librorum et integra Polybii uerba habeamus et excerpta ab iisdem hominibus facta, quibus ceterorum librorum excerpta debemus, comparatis inter se excerptis et libris integris certius cognoscitur, qua ratione ac fide eclogae illae ex pleno opere excerptae sint. Iam quia duo exstant genera excerptorum, excerpta antiqua, quae dicuntur, et Constantiniana, primum agamus

*de excerptis antiquis*¹⁾.

Unus codex, qui in his eclogis auctoritatis aliquid habet, est Urbinas (F)²⁾, in quo sunt excerpta librorum I.—XVI. et I. XVIII. Dolendum tamen est, quod ex numero priorum quinque librorum non nisi quarti et quinti excerpta ex diligenti recentioris aetatis collatione cognouimus³⁾, nam in libris I.—III. in Spalletti³⁾ collatione adhuc acquieuerunt editores, cuius fides satis dubia est. Iam si de consilio ac ratione eclogarii quaerimus, minime ille id egit, ut operis Polybiani argumenta quasi et summas rerum uerbis scriptoris in breuius contractis po-

1) Primus edidit Ioannes Heruagius 1549 Basileae. cf. Schweighaeuseri edit. tom. I. p. XLV sq. et Hultschii uol. II. p. 3. 2) Hultsch. l. c.

3) Schweigh. ed. tom. I. p. XLV.

steris traderet; sed nil aliud fecit, nisi eos locos, qui praeter ceteros ei in legendo arridebant, ad uerbum exscripsit. Itaque neque certa quadam ratione ductus est in eligendis locis, neque excerpta ullo modo inter se cohaerere uoluit. Sunt autem haec¹⁾:

1. nonnulli loci communes et sententiae: 95, 4—26 animos hominum ἀποθηριοῦσθαι συμβάλει. 97, 20 — 98, 1 [quae eadem sunt in excerptis gnomiceis = M]. 99, 5—23 διαφέρει ἐμπειρία μεθοδική — ἀπειρίας sq. 110, 14—22 τὸ περιπεσεῖν τινι τῶν δεινῶν, τύχης ἔγκλημά ἐστιν. 348, 16—27 dictum Philippi de sociis ab iniuriis defendendis; eiusdem generis sunt: 386, 22 — 387, 6. 401, 18 — 402, 4. 404, 13—22. 415, 14—19. 351, 11 — 352, 4. 355, 17 — 356, 5. 427, 9 — 432, 4. 446, 26 — 447, 2. 452, 9 — 453, 26. 499, 24 — 500, 9. 513, 2—6. 515, 3—15. 527, 29 — 529, 11.

2. pugnarum nobilium descriptiones transtulit: 88, 1 — 89, 19. 90, 10 — 91, 30 enarratur pugna Hamilcaris contra Spendium. 132, 17 — 139, 21 Gallorum apud Clusium contra Romanos. 177, 13 — 182, 14 pugna apud Sellasiam commissa. 262, 18 — 269, 14 pugna ad Trebiam comm. 273, 29 — 279, 24 ad lacum Trasimenum. 303, 19 — 316, 16 pugna Cannensis. 331, 14 — 334, 3 Aetolorum cum Achaeis proelium ἐν τῷ τῶν Καρυέων πεδίῳ.

3. de moribus ac natura uirorum et populorum agitur: 327, 21 — 329, 10 et 342, 5 — 344, 15.

4. de terrarum natura ac situ agitur: 119, 8 — 124, 1 de Italia. 235, 7—18 de Rhodani fontibus. 223, 24 — 225, 23 de οἰκουμένης ex coeli regionibus partitione. 363, 27 — 372, 23 de Byzantii urbis situ. 441, 5 — 443, 3 de Sparta. 464, 17 sq. de Media.

5. res quaedam memorabiles narrantur: 233, 25 — 235, 17 ἡ διακομιδὴ τῶν θηρίων (in Rhodano superando). 239, 3 — 241, 10 Alpium transgressus. 252, 13 — 254, 25 quomodo Hannibal militum animos inflammauerit. 287, 7 — 290, 18 ars belli

¹⁾ Numeri significant Hultsch. edit. paginas et uersus.

et dolus Hannibalis. cf. 487, 8 — 488, 27. 503, 21 — 511, 13. 300, 23 — 302, 23. 413, 26 — 414, 14.

Quas eclogas nullo neque sententiae neque uerborum uinculo inter se coniunctas esse nemo non uidet.

Vel ex hac eclogarii ratione apparet eum uerba Polybii de industria uix mutasse. Neque ullum inueni locum, quo aut rescissa essent Polybii uerba in his excerptis aut quidquam in contextu omissum¹⁾. Ac ne initio quidem eclogarum, ubi saepe uerba ex contextu exscripta intelligi uix possunt, solet quidquam mutare, ne tum quidem, cum in medio enuntiato initium excerpti esse uoluit. cf.: 95, 4 διόπερ εἰς ταῦτα βλέπων quamquam praecedentia, ad quae spectant haec Polybii uerba, non exscripsit eclogarius. Item 88, 1. 99, 5 τότε γάρ. 233, 25 ἐγένετο δ' ἡ διακομιδὴ ubi nemo scit, quae illa sit διακομιδὴ, nisi qui integrum librum legit. 204, 23 ποιησάμενος γάρ ubi subiectum, quod a Polybio in antecedentibus commemoratur, plane est omissum. 235, 7 ὁ δὲ Ποδανός. 262, 18. 327, 21. 342, 5. 348, 16. 386, 22. 441, 5. Perpaucis tantum locis uerba mutauit. 305, 19 addidit haec: οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων ὑπατοὶ Λεύκιος καὶ Γάϊος; sequuntur ipsius Polybii uerba. 427, 9 omisit καί. 527, 29 ὅς. 503, 21 δέ, quae omnia ille ita mutauit, ut sinceram Polybii dictionem nullo modo corrumpere aut uitaret.

Atque etiam in fine eclogarum satis saepe in media re desiit uerbis Polybii non mutatis. 95, 26: uerba ultima eclogae sunt: ἀ δὴ τότε συνέβαινε; omittuntur, quae pendent ex uerbo συνέβαινε: καὶ περὶ μὲν τὸ σύστημα — ὑπάρχειν cf. 124, 1.

¹⁾ Equidem nunc de ratione excerptoris ago, non nego casu uerba quaedam uel totos uersus a scribis temere esse omissos. Hoc uitio iam archetypum omnium nostror. codic. laborasse, nuper Hultsch. pluribus docuit in quaest. Polyb. II. Quamquam uir doctus interdum non satis caute in hac re egit. Veluti 580, 8 post ποιήσας addit uerba minime idonea ἐπαγγέλλονται, παρακαλοῦσιν qua in re uidetur ualde errasse. De apsiopesi, quae inest in uerbis traditis conf. Thucyd. 3, 3, 3. 4, 13, 3; uti omittitur ὄσιν, ita εἶεν 43, 31. 80, 20 [ὄσιν 209, 19]. εἶναι 193, 8. ἦν 248, 10. 327, 23. ἦσαν 489, 31. ἔσται 191, 29.

234, 17. 316, 16. In mediis eclogarum uerbis nihil usquam omisit, sed integra Polybii uerba transtulit.

Itaque uehementer errauit Nipperdeus¹⁾, qui 559, 8 post uerba πολιτικὴν δὲ λαβεῖν uiginti fere uerba ab eclogario omissa esse contendit, quibus additis plane aliam effecit sententiam atque ea est, quam nunc legimus. Sine dubio tenenda sunt, quae illo loco traduntur²⁾.

Cum igitur dubitari uix possit, quin in his eclogis ueram Polybii elocutionem ac uerba eius integra habeamus, plane aliud iudicium faciendum est

*de excerptis Constantini*³⁾.

Quorum excerptorum, quamquam in diuersis codicibus traduntur, condicio una eademque est; itaque satis habemus unius codicis eclogas recensere. Dignissima omnium, quae perlustrantur, ea uidentur mihi esse excerpta, quae dicuntur *περὶ γνωμῶν*⁴⁾; propterea quod longe maximus eorum est numerus. Quae, tantum abest, ut integra Polybii uerba seruauerint, ut fere nulla inueniatur huius generis ecloga, quin nonnulla in ea sint omissa, mutilata, addita. Cum enim id agerent auctores operis illius iussu Constantini Porphyrogenneti confecti ut singulas sententias ita ex contextu uerborum exscriberent, ut etiam ab iis bene intellegi possent, quibus plenum Polybii opus inspicere non liceret, facere interdum non potuerunt, quin mutarent uerba Polybiana. Quod sane non inepte nec sine arte fecerunt, sed ita tamen, ut interdum tres quattuorue uersus adderent: 94, 30 Polybius: *πρὸς δὲ τὸ λοιπὸν ἐδογματοποίησαν καὶ παρήνεσαν αὐτοῖς, ὃν* sq. eclogarius (littera M significatur): *ὅτι οἱ μισθοφόροι ἀπεχθῶς διακείμενοι πρὸς Καρ-*

1) In annalium societ. litterar. Saxon. uol. V. p. 155 sq. 2) Cf. Lange, römische Alterthüm. I (1876). p. 708. 3) Schweighauser praef. edit. uol. I. p. IX et XXXII sq. Hultsch. ed. uol. I. p. VI sq. et uol. II. p. IV. Ernestus Schulze, de excerpt. Constant. Bonn. 1866. 4) Prim. edid. ex codic. Vaticano (M) Angel. Mai; post eum Heyse in 'Polyb. historiar. excerpt. gnom.' 1846, qui retractauit collationem suam in Zimmermanni annalibus a. 1847. n. 41. p. 327.

χηδονίους ἐδογματοποίησαν, ὃν sq. 357, 7 Polyb.: *ἐὰν δὲ ποτε κίνησιν καὶ μετάστασιν σχῇ ταῦτα, μίαν ὁρῶ* sq. M: *ὅτι ἐὰν ποτε κίνησιν καὶ στάσιν σχῇ ἢ τῶν Μεγαλοπολιτῶν χώρα, μίαν ὁρῶ* sq. 386, 20 Polyb.: *τὸ μὲν πλεῖστον τῆς αἰτίας ἐπὶ τὸν στρατηγὸν* sq. M: *ὅτι τὸ μὴ ἐπακοῦσαι τὸν στρατηγὸν Ἄρατον καὶ δοῦναι Λυμαίοις βοήθειαν καὶ τούτους ἰδίᾳ μὲν συστήσασθαι μισθοφόρους μεταμέλλοντος τοῦ τῶν Ἀχαιῶν ἡγεμόνος τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν στρατηγὸν* sq. cf. 194, 22. 197, 22. 97, 26. 68, 6. 42, 27 saep. al.

Interdum etiam mutauit eclogarius, ubi certe nulla erat causa mutandi: 102, 25 M: *ὅτι πᾶσαι αἱ πόλεις τῆς Λιβύης* pro *τὰ ἄλλα μέρη τῆς Λιβύης*. 358, 20 *ταῦτα εἴρηται* pro *εἰρήσθω*, omissis uerbis *μοι χάριν Ἀρχάδων καὶ Μεσσηνίων*.

Etiam in mediis sententiis ex libidine mutauit M uerba scriptoris: 358, 27. 359, 3 Polyb.: *τέλος γὰρ τοὺς παρὰ τῶν συμμάχων πρέσβεις ἀναποκρίτους ἀπέστειλαν· οὕτως ἐξηπόρησαν ὑπὸ τῆς ἀλογίας καὶ κακίας τῆς αὐτῶν· καὶ μοι δοκεῖ τοῦτ' ἀληθὲς εἶναι, διότι πολλάκις τολμᾶν περιττὸν εἰς ἄνοιαν καὶ τὸ μηδὲν καταντᾶν εἶωθεν* pro his M: *καὶ μοι δοκεῖ τοῦτ' — εἶωθεν· οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι τοὺς παρὰ τῶν συμμάχων πρέσβεις ἀναποκρίτους ἀπέστειλαν*. 513, 10. 354, 13—17. 235, 24—25 simili modo eclogarius Polybii uerba contraxit et mutilauit.

Denique leuiora haec commemoro: 357, 16 M: *ὥς* pro *καθάπερ* καὶ. 3, 4 *τῆς ἱστορικῆς πραγματείας* pro *τῆς πραγματικῆς ἱστορίας*; item N (*περὶ πρεσβειῶν*) 214, 12 *ὥς* pro *καθάπερ* ἐπάνω.

Haud raro omittuntur in M uerba, quae minoris sunt momenti: 12, 5 *διὰ τὰς ἄρτι ῥηθείσας αἰτίας*. 95, 3 *ὃ δὲ καὶ διετέλεσαν ἐμμελῶς ποιοῦντες*. 192, 25 *καθάπερ ἐπάνω προεῖπον* (quibus omissis hiatus admittitur). 357, 9 *τὸν πλείω χρόνον*. 275, 1 *καὶ τὴν ἐν τούτοις ἔκπληξιν*.

Persaepe singula uerba omissa sunt in M. Sed dubium est, utrum hoc neglegentiae eclogarii, an scribae codicis M tribuendum sit. Eclogarii culpa haud raro transposita uidentur esse in excerptis uerba, ita quidem ut interdum hiatus nunc

inueniatur, quem Polybius certe non admisit. 4, 14 M: *συνήθη καὶ γνώριμα ἦν* pro *ἦν συνήθη καὶ γνώριμα* cf. 3, 17. 42, 30. 275, 22. 355, 17. 356, 21. 248, 7.

Plane eadem est condicio ceterorum Constantini. excerpt., quae sunt *περὶ πρεσβειῶν*¹⁾, *περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας*²⁾, *περὶ πολιορκιῶν*³⁾, *περὶ ἐπιβουλῶν*⁴⁾.

Unum addam. Ea, quae ad plenam et integram sententiam efficiendam addere solitos esse uidimus eclogarios Constantini, quantum potuerunt, ex ipsius Polybii uerbis antecedentibus conquirebant et colligebant. Quae M 386, 20 sq. addit: *ἰδίᾳ συστήσασθαι μισθοφόρους* sunt Polybii uerba 386, 13; *καταμέλλοντος τοῦ στρατηγοῦ* = Polyb. 386, 21. Item quae in M addita leguntur 513, 6 = Polyb. 512, 27. Quae N addidit 354, 6 *συνελθὼν πρὸς Σκερδιλαίδαν* = Polyb. 353, 10. *διελέγετο περὶ φιλίας καὶ συμμαχίας* = 353, 11—12. *μεθέξειν* sq. = 354, 3. 169, 1 *φιλοφροσύνη* quod add. P = Polyb. 168, 18. *φιλανθρωπίαν* = 168, 23. *τὰς ἐπ' Αἰτωλῶν — ἐπιβουλὰς* 168, 24. *παραφυλακήν* = 168, 26. *ἀπεκλήρωσαν* sq. 168, 27. cf. 413, 22 = Polyb. 415, 4—6. Neque tamen id semper fecerunt.

Non maior fides quam excerptoribus Constantini tribuenda est

Suidae.

qui partim consulto, partim neglegenter et temere mutauit genuina Polybii uerba: 28, 33 pro *διπλασίως ἐπερρώσθησαν ταῖς ὁρμαῖς πρὸς τὸν πόλεμον* (quae locutio quam familiaris sit Polybio, apparet ex his locis: V, 54, 2. IV, 51, 8. XXX, 17, 12) scripsit Suidas *διπλασίως ταῖς ὁρμαῖς πρὸς τὸν πόλεμον ἐχρῶντο*. Apparet neminem scripturum fuisse *ἐπερρώσθησαν*,

1) Ed. Ursinus Antwerp. 1582. Iterum collatus est codex (N) Monacensis a Schweighaeusero. 2) Ed. Valesius Parisiis 1634. Codex est Peirescianus, a Wollenbergio in Hultschii usum nuper collatus (P).

3) Ex codice Parisin. ed. Wescher Paris. 1867. 4) Ex cod. Escorial. cf. Hultsch. edit. praef. uol. I. p. VI. ed. Feder Darmstadii MDCCCXLIX et Mueller, fragm. hist. Graec. uol. II.

si in textu Polybiano reperisset *ἐχρῶντο*; contra credibile est, aliquem pro *ἐπερρώσθησαν* locutionem minus elegantem supposuisse. cf. 31, 6 *τῶν Ῥωμαίων* scrips. Suidas pro *τοῖς Ῥωμαίοις*. 72, 9 *καταπνέοντα* pro *καταρρέοντα*. 140, 26 *τὴν τῶν Γαλατῶν* pro *τὴν Γαλατικήν*. 204, 17 *ὠχυρῶσθαι* pro *ὀχυρὰν εἶναι*. 272, 25 *περὶ τῶν σκευοφόρων* pro *περὶ παντὸς τοῦ σκευοφόρου* (coll.) 288, 17 *ἀδρήριον περιαιρεῖν* pro *ἀδρήριως περισυρεῖν*. 428, 11 *καὶ* pro *τοιγαροῦν*. 58, 9 *σαλεύειν* pro *διασαλεύειν*. 137, 21 *παιανίζοντος* pro *συμπαιανίζοντος*.

Interdum omisit uerba: 264, 1 *πρὸς τὸ ante μηδέν*. 157, 4 *σαφῶς εἰδώς*. 157, 5 *ταῖς δὲ φιλίαις* cf. 243, 4, ubi omittitur *ταῦτα* et falso coniungitur *ἐξεμμερύνετο* cum *τὰς χαράδρας* (pro *τῆς χαράδρας*).

Denique temere transposuit uerba Polybii: 428, 4 *τὸν τῶν Λακεδαιμονίων βασιλέα ἐγκρατῆς* sq. scripsit pro *τὸν βασιλέα τῶν* sq., hiatum Polybio inculcans. 141, 18 *αὐτῶν πληγὴν* pro *πληγὴν αὐτῶν* cf. 383, 5. 53, 20. 72, 9.

Magis etiam infringitur Suidae auctoritas ea re, quod eadem Polybii uerba aliis locis aliter mutata affert:

271, 23 s. u. *ἀθεσίαν* habet γὰρ post *ἀγωνιῶν*, s. u. *ἀγωνιῶ* habet δὲ post *ἀγωνιῶν*.

383, 5 s. u. *παραβάλλεσθαι* transposuit *πλεονάκεις* post *παραβαλλόμενος*, s. u. *παραβαλέσθαι* post *Λωρῖμαχον*. Eiusmodi multa exstant. — Iam restat, ut de eis fragmentis agamus, quae

Athenaeus

ab interitu uindicauit, quorum condicio fere eadem est ac Suidae et eclogariorum Constantini. Mutauit ille uerba Polybii:

342, 19 *οὐ παραληπτέον δὲ τὴν μουσικὴν, φησι Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολ., ὡς Ἐφορος ἱστορεῖ, ἐπὶ ἀπάτῃ* sq. pro *οὐ γὰρ ἡγητέον μουσικὴν, ὡς Ἐφορός φησιν ἐν τῷ προοιμίῳ — ἐπ' ἀπάτῃ* sq. 342, 24. 343, 3. 343, 21. 344, 15.

Persaepe etiam in breuius contraxit uerba genuina, quod ut cognoscas, adeas locos, qui sunt: 343, 13—17. 343, 22 — 344, 2. 344, 6. 344, 21 — 345, 4.

Iam fundamentis iactis, quibus niti possit disputatio de elocutione Polybiana instituenda, ad id ipsum accedamus, quod nobis est propositum. Volui autem quattuor esse partes huius dissertationis,

*quarum prima est de formarum et locutionum varietate,
altera complectitur ea, quae sunt Polybii in conformandis
enuntiatis propria,
tertia est de singulis rebus grammaticis,
quarta continet ea, quae ad uerborum delectum, ad nouorum
uocabulorum usum, ad id genus alia spectant.*

PARS I.

DE FORMARUM ET LOCUTIONUM VARIETATE.

Cum uarietatis huius, de qua acturi sumus, non una sed complures sint causae et genera, in animo est describere hunc locum in complures partes; ita ut agamus

1. de uitiosa quadam formarum uarietate.

Primo loco dicendum est de mira quadam, quae *παραμυρία* legentibus occurrit, uice formarum *αυτις* et *αυθις*, quae in uetustissimis eisque optimis codicibus inuenitur. Inde a libro I. usque ad finem libri III. semper est in manuscriptis *αυθις*. Loci sunt hi: 8, 5. 16, 27. 44, 26. 46, 13. 66, 1. 95, 2. 124, 28 et 34. 126, 25. 127, 16. 127, 29. 190, 5. 200, 15. 233, 14. 262, 6. Iam inde a libro IV. traditur et forma *αυθις* et altera illa *αυτις*, ita tamen, ut initio perraro legatur *αυτις*, quo longius autem progrediamur in legendo, eo saepius inueniamus hanc formam. Exscripsi locos omnes: *αυθις* 320, 1. 329, 13. *αυτις* 341, 9. 345, 14. 360, 7. *αυθις* 370, 10. 380, 14. *αυτις* 385, 25. *αυθις* 394, 9. 395, 9. *αυτις* 399, 17. 410, 18. *αυθις* 412, 20. 418, 2. *αυτις* 433, 3. 436, 10. *αυθις* 440, 7.

αυτις 438, 22. 447, 11. 449, 22. 450, 2. 451, 11. 470, 20. 472, 10. *αυθις* 505, 4. *αυτις* 518, 22. 521, 18. 534, 16.

Post finem libri V. iterum forma *αυθις* fere sola reperitur: 543, 5. 544, 6. 547, 15. 569, 8. 570, 5. 598, 25. 602, 16. 674, 10. 726, 24. 734, 22. 739, 18. 741, 7. 748, 21. 864, 4. 873, 21. 883, 18. 888, 8—13—28. 939, 7. 957, 32. 971, 11. 1054, 1. 1039, 28. 1059, 8. 1061, 1. 1062, 13 sqq. Hanc miram uarietatem sermonis non ipsius esse posse Polybii, nemo non concedet. Nam qua tandem causa adductum in prioribus libris tribus semper *αυθις*, postea modo *αυθις* modo *αυτις*, ita ut magis magisque raresceret prior forma, in ultimis libris semper *αυθις* eum scripsisse dicemus?

Sed antequam certam aliquam sententiam proferamus, alia uideamus similia. Habemus enim in prioribus libris sexies (10, 12. 16, 17. 24, 17. 96, 22. 98, 15. 157, 6) *αιελ* pro *αιε*, quod scriptum est ceteris locis horum librorum (18, 3. 19, 1. 28, 13. 32, 13. 43, 15. 49, 11. 51, 20. 55, 29. 61, 2—11. 62, 11. 79, 1. 80, 3. 83, 29. 90, 1—20. 108, 10. 121, 16. 148, 5. 149, 24. 150, 5. 152, 12). A pagina 157 usque ad medium fere librum sextum plane desideramus formam *αιελ*; contra inde a pagina 561, 31 magis magisque rarescit *αιε*, inuenitur saepius *αιελ*. Ut facilius de hac re possit iudicari, proponam seriem numerorum: *αιελ* 561, 31. 567, 14 et 20. *αιε* 567, 25. 568, 3 et 5. 373, 5 et 18. 574, 11. *αιελ* 579, 7. 584, 6. *αιε* 594, 19. 612, 25. *αιελ* 615, 26. *αιε* 644, 19 et 21. *αιελ* 670, 3. 676, 3. 681, 7 et 11. *αιε* 685, 17. *αιελ* 701, 29. 706, 19. 709, 24. 713, 4—22—25. *αιε* 725, 22. 729, 11. *αιελ* 745, 11. *αιε* 756, 28. 762, 25. *αιελ* 789, 29. 797, 7. 803, 17. 830, 15. *αιε* 871, 21. 902, 20. 907, 23. 919, 24. 925, 26. 934, 5. 995, 27. *αιελ* 997, 20. 1011, 20. 1026, 20. 1028, 18 et 28. 1029, 2 et 4. 1098, 7. 1103, 31. 1104, 21. 1137, 5 sqq.

Ne hanc quidem uarietatem ipsi Polybio quemquam tribuere puto¹⁾. Mea potius sententia haec est: Grammaticus nescio quis uel scriba offendit in forma *αυτις*, quippe quae

1) *αιελ* esse huius aetatis sermonis communis docebo huj. diss. part. IV.

aliena esset a ceteris, qui pedestri utebantur sermone, auctori-
bus; itaque inde ab initio operis totius mutare coepit *αῦτις*
in *αὐθις*; simulque operam dedit, ut *αἰεὶ* in locum *αἰεὶ* parti-
culae substitueretur. Et cum ad alia quoque, ut statim uide-
bimus, corrigenda animum idem ille adtenderet, factum est,
ut interdum fugerent eum formae *αῦτις* et *αἰεὶ*; deinde quo
longius progressus est in legendo uel scribendo, eo neglegen-
tius egit in corrigendo.

Quod si uerum est, idem dicendum erit de simili uarie-
tate, quae est in libris optimis. Formae enim *οὐθεις* et *μη-
θεις*, quae sunt *κοινῆς* scriptoribus usitatae¹⁾, cum in prioribus
libris perraro inueniantur, inde a libro octauo saepius paulatim
occurrunt; atque in extremis libris etiam rariores sunt alterae
illae formae *οὐθενί* et *μηθενί*. In libris septem prioribus habes
οὐθενί 45, 10. *οὐθέν* 94, 5. *μηθέν* 91, 29. *μηθέν* 57, 14. 169,
20. *οὐθέν* 354, 19. *μηθέν* 399, 27. Contra a libro octauo fre-
quentiores sunt formae *οὐθεις* ac *μηθεις*: 644, 7. 645, 31.
714, 9. 912, 21. 1035, 18. 1047, 14. 1071, 1. 1091, 25. 1097, 12
et 24. 1098, 29. 1101, 21. 1104, 6. 1118, 8. 1120, 16. 1123, 24.
1128, 23. 1129, 6. 1137, 6. 1134, 11. 1138, 5. 1139, 14. 1143, 18.
1125, 7. 14. 16 sqq.

Cum igitur in libris VII. prioribus forma per *θ* litteram
scripta in sexcentis paginis septies exstet, inde a libro VIII.
in totidem paginis uicies sexies legitur. In hac quoque uarie-
tate non ipsius Polybii, sed interpolatoris manus deprehen-
ditur. Sed uideamus, quae eiusdem suspicionis praeterea in-
ueniantur adminicula.

Post medium fere librum tertium *τοῦναντίον* et *τάναντία*
aduerbia ita usurpata sunt, ut *τάναντία* ante consonantes,
τοῦναντίον hiatus uitandi causa ante uocales locum habeat.
Scriptum est igitur: 299, 27 *οἱ μὲν Καρχηδόνοι ταῖς προνο-
μαῖς ἐνλαβέστερον ἐχρῶντο* — *οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τάναντία θαρσα-
λεώτερον*. Item 374, 17 *τοῖς μὲν Βυζαντίοις μεγάλην ἐλπίδα*

1) Ahrens, de dial. II, 84, 7. Lobeck. Phryn. p. 181. cf. huj. dissert.
part. IV.

παρεσκεύαζε, τοῖς δὲ Ῥοδίοις τάναντία κατάπληξιν. Contra:
384, 14 *οὗτοι μὲν οὖν αἰεὶ πλείους ἐγίνοντο καὶ θαρσαλεώτεροι,*
*τὸ δὲ τῶν Αἰτωλῶν σύστημα τοῦναντίον ἔλαττον καὶ ταρα-
χωδέστερον*. Secundum eandem rationem est: *τάναντία* ante
consonantem 386, 17. 410, 10. 432, 1. 499, 11. 544, 29. 630, 14.
675, 22. 689, 28. 704, 8. 788, 19. 796, 2. 851, 20. 956, 19. 990, 8.
1333, 15. Contra *τοῦναντίον* ante uocales 460, 20. 528, 17.
555, 15. 630, 16. 675, 3. 689, 22. 765, 16. 792, 8. 794, 10. 796,
23. 816, 2. 1123, 27. 1138, 14. 1144, 9. Apparet ex hac re,
ita semper scripsisse Polybium *τάναντία*, ut *τοῦναντίον* non
admitteret, nisi ubi hiatus uitare uellet. Itaque praeter ex-
pectationem fit, quod in libris I. et II. et in libri III. cap. I—L
ne uno quidem loco est *τάναντία* aduerbium, sed et ante uo-
cales et ante consonantes *τοῦναντίον*, quo aduerbio plerique
scriptores graeci uti solent. Loci sunt hi: *τοῦναντίον*: 64, 30.
78, 25*. 110, 8*. 137, 10*. 155, 14*. 180, 27. 206, 17*. 236,
15*. 247, 19. 253, 3*, quorum ex numero omnibus illis locis,
quos asterisco notavi, debuit ex ratione sua scribere Polybius
τάναντία, neque dubito, quin scripserit.

Plane idem, quod in aduerbia *τοῦναντίον* — *τάναντία*, ualet
in aoristos *εἶπον* et *εἶπα*; post paginam enim 240 *εἶπα* ante
consonantes, *εἶπον* hiatus uitandi causa ante uocales legitur.
Conferas 246, 9: *κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς, ὥς ἐπάνω προεῖπα,*
Πόπλιος sq. Contra 250, 4 *καθάπερ ἐπάνω προεῖπον, ἐν ταῖς*
ὑπερβολαῖς sq. 313, 3 *ὥς ἐπάνω προεῖπα, τῆς δὲ* sq. 470, 16
ὥς ἐπάνω προεῖπον, ἀπογνοῦς sq. Ex hac regula habes *εἶπα*
353, 3. 465, 17. 467, 6. 515, 29. 720, 20. 933, 4. 978, 12. 991, 2.
993, 4. 998, 6 sqq. Contra *εἶπον* 259, 9. 269, 21. 402, 9. 412, 8.
436, 18. 484, 16. 666, 3. 683, 21. 705, 18. 708, 10. 721, 7. 735,
13. 799, 14. 875, 20. 931, 2 sqq. Apparet igitur maluisse scri-
bere Polybium *εἶπα*; *εἶπον* non scripsit nisi ante uocales. Quae
quamquam ita sunt, tamen in libris I. et II. et libri III. cap.
I—LVI ne uno quidem loco inuenitur *εἶπα*, sed et ante uo-
cales et ante consonantes *εἶπον*. Loci sunt hi: 9, 8*. 11, 8*.
30, 31. 92, 30*. 96, 21. 120, 3*. 150, 19. 151, 20. 160, 5. 162,
20. 183, 28. 192, 25. 198, 10*. Mihi non dubium est, quin

Polybius omnibus illis locis, quos asterisco notavi, scripserit *εἶπα*; nisi uero putamus eum subito inde a medio libro tertio ita amplexum esse alteram illam formam *εἶπα*, ut nisi necessitate quadam euphoniae coactus eam non dimitteret.

Alia quoque uestigia exstant, ex quibus concludamus olim aoristi primi, qui dicitur, usum latius patuisse in libris Polybii, quam nunc. Quae uestigia in uno codice Vaticano (A), qui est omnium optimus atque uetustissimus, inueniuntur a medio fere libro III. Cum priores libri semper habeant in omnibus codicibus aoristos secundos: *εἰλόμην* — *ἔπεσον* — *ἔλιπον* — *εἶπον* al., post medium lib. III. inueniuntur aoristi primi: *ἔπεσα* 205, 11. *ἔλλαντο* 377, 18. 1328, 7. *εἰλάμεθα* 666, 7. *εἶπαν*¹⁾ 219, 15. 387, 1. 956, 22. 978, 8. *εἵπαμεν* 214, 13. 480, 30. *εἰπάμενος* 857, 26. *εἵπασθαι* 1098, 12. 1136, 25. 1293, 23. 1135, 23. 1100, 10. 1032, 12. *ἐλίπαμεν* 382, 22. Et possumus hoc loco etiamnunc interpolatoris manum deprehendere. Vaticanus enim praebet *ἐλίπαμεν*, o uocali superscripta ab eadem manu. Etiam aliis locis etiamnunc ex ea potissimum re, quod hiatus ratio non habetur, interpolatorem cognoscimus. 792, 10 *εἵποι* aor. II. Polybii certe non est, quippe qui ante uocales, ne hiatu oratio foedetur, usurpet aoristum primum. Itaque rectissime Hulschius restituit *εἵπειεν*.

Accedunt alia. Omnibus locis Polybii codices *δύο* numeralis genetium praebent *δυεῖν*, nec solum masculini generis (43, 9 *δυεῖν τρόπων*. 120, 15. 346, 11. 361, 21. 382, 4. 714, 22. 722, 5) et femin. (234, 25. 285, 19. 617, 12. 667, 5), sed etiam neutrius²⁾ 573, 8 *δυεῖν στρατοπέδων* item 567, 24. 587, 5 *δυεῖν γὰρ ὄντων, δι' ὧν σώζεται πολίτευμα πᾶν*. cf. 720, 5. 855, 24 *δυεῖν ὀργάνων*. 870, 15 *δυεῖν ἐπῶν*. 928, 4 *δυεῖν τελῶν*. 1163, 12 *δυεῖν κόλων*, item 1193, 20 saep. Itaque eidem interpolatori uideturtribuendum esse, quod primis duobus locis, ubi in opere Polybiano exstat genetiu. neutr., nunc est *δυοῖν*. Hi loci sunt 208, 25 et 285, 24. Nam quod etiam 1098, 8 *δυοῖν* legitur, mihi constat ex nullo alio loco, quam ex hoc ea re-

1) Cf. huj. dissert. part. IV.

2) Cf. huj. diss. part. IV.

petita esse, quae praebet Suidas s. u. *δυεῖν*. *Πολύβιος*. *δυεῖν προελέσθαι θάτερον ἢ — ἢ* sq.

θαρρεῖν Polybius semper scripsit: 101, 24. 168, 9. 197, 18. 204, 6. 215, 11. 436, 22. 448, 22. *τεθαρρηχέναι* 50, 6. 54, 4. 80, 21. 101, 4. 114, 27. 180, 2. *θαρρηῖσαι* 50, 1. 133, 28. 1127, 6. 250, 27. 293, 27. 48, 3. 57, 9. 213, 8. 293, 29. 294, 27. 299, 13. 473, 3. 498, 15. 534, 2 et 20 saep. Scribe igitur 4, 10 *ἐθαρρησαν* pro *ἐθαρρησαν*, quod uno hoc loco exhibent codices.

ὑς suspicor Polybium semper scripsisse, non *σῦς*. *ὑς* legitur 120, 20. 655, 7—17. 812, 3. 812, 14. 654, 31. 812, 3. 1253, 6. 1307, 13. 1306, 27, uno loco 652, 3 *παρεσκευακῶς σῦν*, quo loco, cum σ uocabulo *ὑς* antecedit, uerisimile est, *σῦν* ex ditto-graphia litterae σ ortum esse.

Restat, ut de genetiuo singul. nominum propriorum in -ας pauca addam. Ita enim sibi constat in hoc casu formando Polybius, ut semper scribat *Ἀννίβου* 228, 15. 301, 23. 195, 11. 52, 25. 100, 25. 194, 17 al.; semper *Ἀμύλκου*: 92, 20. 195, 9. 198, 14. 200, 6; semper *Ἀσδρούβου* 193, 16. 198, 14 al., contra semper *Μαάρβα* 279, 7. 323, 25. 324, 7 al. *Τρεβία* 261, 15 et 27. *Ναραύα* 97, 16. 100, 24. *Βάρκα* 195, 10. 774, 11. Quod uno loco, ab Athenaeo tradito (600, 15), *Ἀννίβα* in libris est, Athenaeo dandum est, non Polybio¹⁾. Quam aequabilitatem cum Polybii esse appareat, offendimur eo, quod 119, 22 libri exhibent *τὸν τοῦ παντὸς Ἀδρίου μυχόν*, et 235, 18 *τὸν τοῦ παντὸς Ἀδρία μυχόν*. Praetulerim utroque loco *Ἀδρία*.

Denique commemoro, duobus locis (426, 23 et 433, 2) *ἐν-τανθοῖ* in codicibus esse, postea semper *ἐνταῦθα* (437, 30. 470, 11. 485, 8 al.). Itaque mihi Dindorfius²⁾ rectissime illis quoque locis *ἐντανθοῖ*, quod interpolatoris est, in *ἐνταῦθα* uidetur mutasse. Hoc de interpolatione textus Polybiani iudicium confirmatur alio quodam argumento.

Nissenus³⁾ enim, cum quaereret, quomodo Liuius Polybii

1) Cf. infra huj. dissertat. part. II.

2) L. Dindorf. ed. Polyb.

3) Kritische Untersuchungen über die Quellen der vierten und fünften Dekade des Livius von Heinrich Nissen. Berlin 1863. p. 137. n.

historiis usus esset, sagaciter haec inuenit: 'Livius braucht hier (XXXII, 22) und XXXVIII, 30 die Form *damiurgos*, καδ, 5 (= Pol. ed. Hultsch. p. 1117, 1) heissen sie *δημιουργοί*. Ebenso XXXVII, 12 fg. *Eudamus*, κα, 8 (= Pol. ed. H. p. 1043, 17) *Εὐδήμος*. XXVI, 24 *Oeniadas Nasumque*, θ, 39 (= p. 705, 24) *Οἰνιάδας καὶ Νῆσον*, XXV, 24 fg. *Nason eb. Tycham*; endlich *Cephallania*, Polybius *Κεφαλληνία* (5, 3, 3 = Hu. ed. p. 420, 10). Daraus folgt, dass die dorischen Formen in dorischen Namen ursprünglich wirklich von Polybius gebraucht, später aber von Schreibern in die gemeingriechischen verändert sind.¹⁾

Bene conueniunt cum hac sagacissima Nissenii observatione, quae de nominibus propriis ex ipsis Polybii codicibus intelleguntur. Ducis Aetolorum nomen semper est *Εὐριπίδας* non *Εὐριπίδης*: 385, 9 et 20. 395, 22. 386, 9. 394, 26. 395, 6. 397, 22. 398, 6. 399, 5 sqq. Contra primo loco, quo ille commemoratur (341, 6), in codicibus omnibus *Εὐριπίδην* traditum est. Polybius sine dubio scripsit *Εὐριπίδαν*. Idem iudicandum est de ea re, quod secundum morem Dorum²⁾ *Λύττος* et *Λύττιοι* codices exhibent 380, 2. 380, 4. 8. 19. 379, 9. 13. 17. 379, 22. 379, 24 uno loco (1107, 25) *Λύκτιοι*.

Ad nomina propria inprimis pertinere hanc interpolationem etiam aliis exemplis illustratur. Primis duobus locis, quibus adiectiuum a Massiliae urbis nomine deriuatum legitur³⁾, *Μασσαλιωτικός* in codicibus est (228, 27) et *Μασσαλιῶται* (229, 10), postea semper *Μασσαλητικός* et *Μασσαλήτης*: 291, 21. 1289, 24. 1291, 7 et 11. 1293, 4 et 6. Nam 1309, 20 non Polybii, sed Strabonis sunt uerba. Idem cernitur in adiectiuo *Σαρδῶος*, quae forma sola uidetur esse Polybii: 11, 24. 51, 10. 119, 20. 120, 1. 235, 10. *Σαρδόνιος* non legitur nisi 224, 5. 229, 2. (1304, 16 Strabonis sunt uerba), ubi recte mihi Hultschius *Σαρδῶος* restituisse uidetur. De *Τεβέριος* et *Τι-*

1) Quod iudicium confirmatur inscriptionibus cf. huj. diss. part. IV.

2) Ahrens, de dialect. II. p. 103, qui confert Strabon. X. p. 729. Eustath. p. 313. Spitzn. ad Iliad. B 647. 3) Vidit hoc Dindorf. in ed. Polyb. histor. uol. I. p. XLl.

βέριος iam ita egerunt Dindorfius¹⁾ et Dittenberger²⁾, ut omnibus locis *Τεβέριος* Polybio restituendum esse demonstrarent. Res enim in hoc quoque nomine ita se habet, ut iis locis, quibus nomen primum inuenitur in Polyb. libris (226, 30. 228, 20) ab interpolatore *Τιβέριος* forma inculcata sit (qua forma omnes post Polybium scriptores Graeci utebantur). Deinde paulatim increbrescit altera forma eaque rector *Τεβέριος*. Habes 261, 23 *Τιβέριος* et *Τεβέριος* in A¹ per dittograph. 262, 4 *Τεβέριος*, item 262, 18. 263, 2. 265, 10. 268, 24. *Τιβέριος* 263, 22. 266, 10. 267, 25. 417, 12.

Denique commendatur opinio nostra de interpolatore ea re, quod codices deterioris notae, quos interpolatione foedatos esse inter omnes constat, ubique eiecerunt *αὔτις* — *αἰεί* — *Τεβέριος* — *οὐδέις* al., receperunt *αὐθις* — *αἰεί* — *Τιβέριος* — *οὐδέις* al. Atque pro doriceis nominum formis atticas inducunt; uelut 346, 30 codex C *Πολυφόντην* exhibet pro *Πολυφόνταν*.

Quae cum ita sint, de alia quoque uarietate, qua in textu Polybii offendimur, idem iudicandum esse puto. Uti enim multis locis accusatiuus *ναῦς* in codicibus est, ita haud paucis locis exhibent accusatiuum *νηας* (62, 26. 843, 16. 527, 16. 292, 9 et 23. 418, 27. 436, 30. 660, 31. 731, 22. 863, 12); genetiuus singularis ubique est *νεώς*, uno loco (924, 27) *νηός*.

Nominum in *-εως* acc. plural. modo nominatiuo parem praebent codices, modo secundum Atticorum morem formatum: *βασιλεῖς* 361, 7. 448, 4. 127, 25 al. *βασιλέας* 136, 26. 359, 11. 362, 5. 962, 27. 1294, 22. *ἱππεῖς* 259, 25. 256, 19. 246, 6. 239, 8. 240, 10. 143, 1. 233, 21. 363, 19. 41, 11. 41, 14. 89, 8. Contra *ἱππέας* 199, 30. 880, 11. 896, 19. 946, 22. 947, 7. 991, 14. *ἱερεῖς* 962, 16. *ἱερέας* 960, 26 et 29. A me impetrare non possum, ut hanc uarietatem formarum ipsi Polybio tribuam, praesertim cum plane nulla inueniatur ratio, qua ductus modo *νηας* modo *ναῦς*, modo *βασιλέας* modo *βασιλεῖς* scripserit. Ut exemplo utar, *ἱππέας* semel inuenitur initio libri III., cum per libros I. et II. sexcenties *ἱππεῖς* scriptum sit; ab initio autem libri III.

1) Fleckeiseni annal. 1869. p. 125.

2) Herm. VI. p. 134.

usque ad init. lib. XIV. (p. 880, 11) semper *ἱππεῖς*, in libris XIV.—XVII. quinquies *ἱππέας*. Id eo magis miramur, quod Polybius, si duae eiusdem uerbi uel casus formae sunt in usu, ita uariat orationem, ut altera alteram excipiat¹⁾; quod ad eas formas, de quibus nunc agitur, nullo modo pertinet. Velut cum a pagina 62, 26 usque ad p. 292, 9 codices semper accusatiuum pl. *ναῦς* exhibeant atque ita quidem, ut fere in una quaque pagina, interdum non semel, sed saepius inueniatur, una pagina 292 bis legitur *νηας* (uers. 9 et 23). Eodem modo *ἱερέας* 960, 26 et 29. Contra 962, 16 *ἱερεῖς*. Item libr. XVI. cap. 3. quinquies *νεώς*; eiusdem libri in cap. 4. ter *ναῦς*. Cur noluit scriptor alteram formam excipere alteram (*ναῦς* — *νηας*, *νεώς* — *νηός*), praesertim cum in *ναός* — *νεώς*, *πρεσβευτάς* — *πρέσβεις* etc. eiusmodi uarietatem admitteret, ut infra monstrabimus?²⁾

Dixerit quispiam esse *κοινῆς* dialecti, miscere formas. Quod non ita uerum esse, ut ex hac licentia talia, qualia modo perstrinximus, in Polybii libris explicentur, nunc uidebimus. Agendum enim est

2. de uarietate formarum hiatus uitandi causa admissa.

Quae uidetur esse uarietas, partim omnino nulla est, dummodo singulos casus nominum et personas uerborum spectes, partim explicatur studio hiatus uitandi. Initium faciamus

A. a uarietate formarum eiusdem uocabuli.

Ac primum uideamus de uerborum nonnullorum formis.

Verborum in *-μι* nonnulla ita flectuntur, ut partim similitudinem uerborum in *-ω* sequantur, partim seruent uetustiores formas, non ita tamen, ut temere misceantur duae illae rationes, sed ut certus quidam usus in singulis formis ualeat. Indicatiuus praes. omnibus locis formas uetustiores in *-μι* seruauit (841, 20. 817, 25. 996, 20 al.) praeter 3. pers. plur., quae

1) Conf. infra part. I. sub fin.

2) Cf. part. I. huj. diss. sub fin.

semper est *δεικνύουσι*, *ὁμνύουσι* al., nusquam *δεικνύασι*. Particip. nom. mascul. est in compositis *δεικνύων* (157, 18. 222, 4 et 27. 352, 9. 178, 10. 244, 3. 324, 14. 411, 17. 454, 12.), contra simplex *δεικνύς* (1202, 3. 1290, 9 saep.). — *δεικνύουσα* (733, 13). *δεικνύντος* (314, 9). *δεικνύντα* (156, 13). *διαρρηγνύντα* (769, 19). *δεικνύντες* (128, 17. 390, 10. 508, 3. 1011, 15. 1316, 28) item *ἀπολλύντες* (794, 4). *δεικνύντων* (349, 17). *δεικνύμενος* (198, 13. 225, 21 et 23. 467, 23. 500, 16. 791, 13. 861, 6). Porro *ἐδείκνυε* (410, 8. 445, 28. 473, 12. 874, 12. 1250, 15). *ἐδείκνυντο* (741, 18. 929, 13). *ἐδείκνυντο* (782, 3). *ἀπώλλυντο* (877, 3. 250, 1. 267, 31. 273, 18. 469, 10). Vides igitur certum ualere usum in singulis formis, minime omnia temere misceri. Infinitiui duae formae sunt in usu¹⁾ *δεικνύναι* et *δεικνύειν*. Sed haec quoque uarietas suam habet rationem. Ante consonantes solet scribere Polybius *δεικνύναι*: 185, 15 *ὑποδεικνύναι τὴν Αἰτωλῶν καὶ Κλεομένους κοινοπραγίαν*. 159, 19 *ὑποδεικνύναι τὸν Ἄρατον*. cf. 191, 5. 429, 20. 736, 10. 1094, 11 al. Contra ante uocalem, ne hiatus fiat, *δεικνύειν* scribit. 179, 21 *τὸ μὲν πρῶτον ὑποδεικνύειν ἐπεβάλλετο*. 255, 28 *ἐπιδεικνύειν ἐπειρᾶτο* cf. 455, 20. 857, 2. 698, 1. Secundum eandem rationem 197, 8 *ὁμνύναι μηδέποτε*. 212, 18 *τὸν δὲ ὄρκον ὁμνύειν ἔδει τοιοῦτον*. item 913, 5. 1155, 13 (*ζωννύειν, ἵνα*). 1178, 28 (*συμμιγνύειν*). Eandem rationem secutus scripsit Polybius *ιστάνειν* ante uocales: 1123, 5. 305, 27 al. [item in fine enuntiati 328, 17. 490, 22²⁾], ante consonantes *ιστάναι*. 969, 19. 124, 9. 366, 32.

Venio nunc ad aoristos praeterita *ἔφην* et *ἔφησα*. Ratio eadem est, quam modo uidimus. 90, 28 *ἔφη βούλεσθαι* et sic passim ante consonantes (93, 17. 134, 8. 196, 31. 232, 20. 295, 11. 457, 4. 527, 29 al.). Contra 348, 17 *καθήκειν ἔφησεν αὐτῷ* et sic semper ante uocales (462, 17. 904, 5. 963, 11. 968, 11).

1) Conf. Demosth. cont. ed. Voemel. proleg. grammatic. § 91.

2) Solet enim scriptor etiam in fine enuntiatorum uocalem euitare, quam potest maxime; qua de re si licebit alio loco occasione data disputabimus. 729, 11 *δεικνύειν* est in fine enuntiati, cf. huius dissertat. p. 239.

968, 12 et 17. 971, 9. 1005, 1. 1032, 22. 1035, 28. 1037, 2. 1253, 24). Adde, quod semper scripsit *φήσας* (638, 29. 219, 20. 319, 18. 390, 13. 414, 15. 435, 14. 471, 6 al.); semper *φάναι* 175, 21. 201, 13 al. semper *φήσαιμι* 191, 11. 216, 29. 217, 2. 409, 28. 862, 10. 903, 18 al. *φαίην* repudiatur a Polybio, qui etiam ante uocales *φήσαιμι* scribit. Nam 1304, 29 Strabonis, non Polybii sunt uerba. Itaque uix laudauerim, quod 1344, 8 Heysius *φαίην* in textum Polybianum recepit; debuit scribere *φήσαιμι* *ἂν*, quod est 217, 2. 191, 11 al.

Inter aoristos uerbi *λέγειν* hoc interesse, ut *εἶπα* ante consonantes, *εἶπον* ante uocales locum habeat, iam supra demonstraui.

De optatio eiusdem aoristi haec regula ualet: in uniuersum solet Polybius uti forma *εἶποι*, sed hiatum adeo perhorrescit, ut scribat *εἴπειεν*. 169, 18 *τυχὸν ἴσως εἴποι τις ἂν* sq. 430, 14 *πῶς οὐκ ἂν εἴποι τις εἶναι* (544, 19. 674, 5. 430, 14. 683, 1. 676, 9. 810, 16. 857, 15. 927, 3 al.). Sed 792, 10 *εἰκότως ἂν τις εἴπειεν, ὥς εἴπερ* sq. cf. 1195, 26. 452, 13. 1336, 1. Eadem regula cernitur in optatio *δόξαι* (ante consonantes 1, 15. 1229, 10 al.) et *δόξειεν* (ante uocal. 215, 26. 596, 13. 1305, 5. 911, 8. 1214, 17), *ἀπορήσαι* (ante cons. 75, 24. 137, 7. 822, 7). *ἀπορήσειεν* (1335, 30. 1056, 30. 678, 6). *νοήσαι* (687, 7 al.). *νοήσειεν* (1233, 25) al.

Nec minus, quam in uerbis, hoc euphoniae studio explicatur uarietas, si qua est, formarum in nominibus.

Παραπλήσιος adiectiui apud Atticos sua cuique generi tribuitur terminatio. Apud Polybium alius ualet usus. *παραπλησίους* acc. plur. communem habet masc. et feminin. genus. 45, 22 *πρὸς παραπλησίους δυνάμεις*. 263, 11 *παραπλησίους ἐπινοίας*. item 424, 11. 542, 24. 546, 26. 628, 17. 571, 2. Dativum plur. femin. gener. uno tantum loco legi: 154, 27 *παραπλησίαις ἐλπίσιν ἐπαρθέντες*. Accusat. singul. fem. gen. semper est *παραπλησίαν*: 125, 6 *παραπλησίαν ἐποιήσαντο τὴν ἀποχώρησιν*. 163, 10 *φυγῇ παραπλησίαν ἐποιεῖτο τὴν ἀποχώρησιν*. item 238, 11. 205, 26. 571, 25. 255, 21. 591, 22. 713, 14. 722, 13. 784, 11. 995, 18. 1023, 20. 1102, 9. 1296, 21. Itaque sine

dubio neglegentiae scribae tribuendum est, quod 571, 2 *τὴν παραπλήσιον χρεῖαν παρεχόμενοι* legitur. Polybius scripsit *παραπλησίαν*. Etiam in nominatio fem. gener. modo *παραπλήσιος*, modo *παραπλησία* locum habet; ante consonantes enim legitur *παραπλησία*: 253, 8 *ἣν δὲ παραπλησία καὶ περὶ τοὺς πολλοὺς τῶν Καρχηδονίων ἡ διάληψις*. item 238, 11 al. Contra: 370, 2 *παραπλησιός ἐστιν ἡ φορὰ τοῦ δέματος* sq. 1021, 23 *ἣν δὲ παραπλήσιος ἡ κατηγορία* sq. 707, 10 *παραπλήσιος ἡ τῶν ἔργων πρόσοψις*¹⁾. Eadem ratione explicatur, cur Polybius 1143, 2 scripserit, *ἐφικτός ἐστιν ἡ τοῦ καλοῦ κτῆσις*, cum apud ceteros scriptores femininum huius adiectiui terminationem habeat a masculino diuersam. Apud ipsum Polybium feminini nullum exstat exemplum.

Idem iudicandum uidetur esse de his locis: 811, 4—9 *αἰγας ἀγρίας καὶ* sq. et *αἰξ ἄγριος ἡ* sq. cf. 1301, 25 *ἐπιχώριός ἐστι* (sc. ἡ θήρα).

Neque in *ἐτοίμος* adiectiu. gen. fem. temere miscuit formas, quod Schweighauserus (in lexico s. u.) uidetur credidisse. Habet gen. singul. semper *ἐτοίμου* 60, 2. 364, 22. acc. singul. semper *ἐτοίμην* 985, 12. 292, 8. acc. plur. semper *ἐτοίμας* 883, 5. 1207, 26. 503, 17. 339, 21, ubi sine dubio deteriorum codicum lectio (*ἐτοίμους*) reicienda est. Falso igitur excerptor Constantinianus 1095, 15 *ἐτοίμους* inculcauit Polybio.

Nec non ualet certa ratio in *πολλαπλάσιος*: *πολλαπλασίαν*: 75, 25. 295, 12. 307, 8. 958, 22. semper *πολλαπλασίους*: 218, 17. 1045, 6 omnibus reliquis locis. Femininum adiectiui *ὑποχείριος* semper est congruens cum mascul. (931, 24. 1031, 8. 25, 8. 35, 22), cum apud Atticos et *ὑπόχειριος* et *ὑποχειρία* in usu sint. Item *μάταιος* apud Polybium et masc. et feminini generis est, non inuenitur *ματαιία* (1216, 21. 1216, 22 saep.).

Venio ad accusatiuum *στάδια*, qui ante consonantes, et *σταδίους*, qui ante uocales est in libris. 51, 5 *ὡς δεκαδύο στάδια προσαγορεύεται*. 80, 3 *ἐκατὸν καὶ εἴκοσι στάδια τῆς Καρχηδόνας*. item 202, 25. 258, 16. 266, 4. 834, 13. 940, 7. 944,

1) *παραπλήσιος* in fine enuntiati 568, 17 cf. supra p. 237. adnot. 2.

27. 985, 19 et 28. Contra: 260, 8 τετταράκοντα σταδίου ἀποσχών. 239, 4 εἰς ὀκτακοσίους σταδίους ἤρξατο cf. 735, 2. 836, 5. 872, 2. 998, 23 saep. Etiam in fine enuntiatorum Polybium formas in consonantes excidentis praetulisse, iam supra dixi; quod uerum esse apparet in hoc uocabulo 834, 20. 122, 19 al.

Eodem pertinet, quod dicit Polybius ταὐτό ante consonantes 146, 30. 657, 22. 1230, 20. 1327, 16. ταὐτόν ante uocales 1331, 9. 1132, 7. 1300, 31 saep. τοιοῦτο ante consonantes 620, 29. 625, 10. 658, 23. 196, 30. τοιοῦτον ante uocales 103, 5. 143, 30. 305, 29. 1228, 3. τοσοῦτο ante consonant. 174, 12. 80, 7. 131, 2. 1242, 15. τοσοῦτον ante uocales 38, 28. 1367, 17. 1364, 28. 1280, 16.

Denique uerba faciamus de aduerbiis.

Inueniuntur in eis, quae etiamnunc exstant, librorum Polybii reliquiis uicies bis particulae interrogatiuae πότερον — ἢ uel πότερα — ἢ, ita quidem ut ante consonant. semper πότερα legatur (189, 7 πότερα φευκτὴν ἢ sq. 206, 16 πότερα πολεμητέον ἢ sq. cf. 1180, 14. 619, 14. 675, 21. 703, 11. 1144, 8. 1177, 8. 1183, 24. 1324, 14), ante uocales πότερον (82, 12 πότερον ἀντερῶν ἢ sq. 137, 8 πότερον οἱ Κελτοὶ — ἢ sq. cf. 542, 1. 610, 18. 1143, 17. 802, 2. 859, 10. 973, 8. 977, 2. 1162, 8. 1162, 12. 1299, 2). Itaque etiam 189, 8 legendum est πότερον ἐπαινετὴν καὶ ζηλωτὴν ἢ ψεκτὴν sq., quo loco codices exhibent πότερα.

De τούναντίον et τούναντία iam supra (p. 230 sq.) egimus. Neque operae pretium est, afferre exempla, quibus appareat, Polybium ante consonantes λάθρα, ἄρτι, ἔνεκα, ante uocales λαθραίως, ἀρτίως, ἐνεκεν scripsisse.

Mittamus iam hunc locum de formarum eiusdem uocabuli uarietate et uideamus

B. de uarietate in eligendis uerbis.

Cum iam ab atticis oratoribus ὑπέρ et περί haud raro promiscue usurpentur, tum Polybius notiones harum praepositionum plane confudit; quod facile poteris cognoscere, si adieris Schweighaeuseri lexicon Polybianum s. u. περί et ὑπέρ.

Quod cum ita sit, non mirum est Polybium hoc discrimen statuuisse inter ὑπέρ et περί, ut περί post uocales, ὑπέρ post consonantes adhiberet. Hanc enim esse eius rationem, primum ex eo apparet, quod uno eodemque loco περί pro ὑπέρ substituitur, ne hiet oratio. Habes 2, 15 οὐ μόνον ὑπέρ τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ περί σφῶν ἐκινδύνευσαν. item 76, 18—19. 454, 13. 820, 3 πλὴν ταῦτα μὲν ἡμῖν ὑπέρ Ἀριστοτέλους εἰρήσθω, πῶς — ἐποιήσατο τὴν ἐξήγησιν· τὰ δὲ λέγεσθαι μέλλοντα περί Τιμαίου sq. Conf. 478, 16—17. 1045, 1—2. 1114, 17—18. 1185, 17—19. 1240, 1.

Accedit, quod scriptor etiam singulorum uerborum constructiones ita uariat, ut uocali antecedente περί, post consonantem ὑπέρ cum iis coniungat. ἀμφισβητεῖν: 2, 16 πολλοὺς ἀμφισβητήσαντες χρόνους ὑπέρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας; sed 4, 15 τὰ πολιτεύματα τὰ περί τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς ἀμφισβητήσαντα. διαγωνίζεσθαι cum ὑπέρ coniungitur 127, 9. 783, 4. 1009, 17 antecedente consonante. Sed post uocalem praepositione περί hiatus uitatur: 144, 27 τοῦ διαγωνίζεσθαι περί τῆς χώρας. Confer 830, 13 διαποροῦντας ὑπέρ τοῦ πράγματος, et ita saepe, contra 838, 10 διαπορεῖν ἔστι¹⁾ περί τῆς αἰρέσεως (licet dubitare de sq.). Simile est δεδιέναι ὑπέρ 1357, 15, sed περί 1045, 21 (μὴ δεδιέναι περί τῆς ἀρχῆς), πρεσβεύειν ὑπέρ 1043, 13. 1046, 11. 1073, 21. περί 1048, 30. 1185, 16. Neque aliter 1189, 24 τηθέντων δὲ τῶν ὀρχίων ὑπέρ τῆς συμμαχίας, 212, 23 ποιούμενος τὰ ὄρκια περί τῶν συνθηκῶν. Vel ἀνεδίδου διαβούλιον ὑπέρ 1129, 2. 1137, 18 sed διαβούλιον ἀνεδίδου περί 1025, 8. Addas πολεμεῖν ὑπέρ 186, 27. περί 195, 11. 894, 18. διαλέγεσθαι ὑπέρ 1026, 12. 1049, 22. περί 978, 28. 1038, 22. διάληψιν ὑπέρ τῶν ψεκτῶν 188, 12. ἐν τῇ περί τῶν θεῶν διαλήψει 596, 7. λόγος ὑπέρ 18, 2. 18, 22. 320, 17. 723, 14. 225, 4. sed περί 606, 2, ne concursus existat uocalium. λέγω ὑπέρ 873, 18. 830, 23 et 25. 886, 6. περί post uocalem 1010, 11. 870, 12.

Nusquam ante ὑπέρ admisit scriptor hiatus, nisi quod

1) De ν ἐφελκ., quod dicitur, confer infra p. 258.

duobus locis (1131, 13 et 499, 16—17) in libris manuscriptis uocali antecedente *ὑπέρ* inuenitur. Quod altero loco (1131, 13) est *ὑπὲρ τοῦ προνοηθῆναι ἰπὲρ τῆς αὐτῶν καὶ θόδου* sq., inde de elocutione Polybiana nihil potest colligi; nam ueri simile est uerba 1131, 10—14 non Polybii sed epitomatoris esse¹⁾. Vel propter *ὑπέρ* antecedens uix iterum scripsisset *ὑπέρ* post *προνοηθῆναι*; nec hoc potissimum loco *ὑπέρ* praepositionem praeferens concursione uocalium efficere uoluit is, qui scripsit: 763, 13. *Περὶ ὧν γὰρ οὐκ ἐνεδέχeto προνοηθῆναι* sq. 776, 22 *καὶ περὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων προνοούμενοι*. 882, 24 *οἱ δὲ λοιποὶ περὶ τε τῆς ἀσφαλείας προενοοῦντο*. *ὑπέρ* nisi post consonantem non inuenitur: 929, 18 19 *προενοησθαι τὸν Ἀτταλον ὑπὲρ τούτων ἐπιμελῶς* sq.

Restat igitur unus locus 499, 16—17, quo loco codices exhibent *ἀεὶ ὑπὲρ τῶν κατὰ μέρος ἀντιλογίας καὶ σκήψεις εἰς-φερόμενος*; hiatus *ἀεὶ ὑπέρ* nullo modo ferri potest. Et sane lenis est emendatio²⁾, si scribimus *ἀεὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος*. Quamquam, quantum scio, apud Polybium neque *ἀντιλογία* (uel *ἀντιλέγειν*) *ὑπέρ* neque *ἀντιλ. περὶ* praeter hunc locum legitur³⁾, tamen apud prioris et posterioris aetatis scriptores in usu est *ἀντιλέγειν περὶ* cf. Thucydid. 8, 53, 2. Xenoph. Hellen. 3, 3, 1. Plutarch. Num. Pomp. cap. 21 *ἀντιλογίαι γίνονται περὶ*; cf. Plut. Otho. 11. Et confirmatur coniectura mea loco Diodori, qui XIV, 3, 4 scripsit *ἀντιλογίας γενομένης περὶ τούτων* sq.

Hanc rationem intercedere inter *περὶ* et *ὑπέρ* cum non intellexisset Naber⁴⁾, iussit scribi 573, 18 *ἀεὶ σπουδάζουσι περὶ ταύτην, ὡς δαίνηται* etc. pro *ἀεὶ σπ. περὶ ταύτης*, quod est in codicibus; sed non recte ita scribi iussit; nam idem quod in cetera uerba, cadit in *σπουδάζειν*: 945, 13 *σπουδάζειν ὑπὲρ*

1) Conf. quae de epitomatoris ratione disputaui p. 224 sq.

2) Quam ingens sit numerus locorum in Polyb. libris, qui labem contraxerint praepositionibus confusis, illustrauit exemplis Naber in Mnemos. VI. p. 251—258.

3) Excipio unum locum, qui mutilatus est: 1114, 23: *ἵνα δὲ μὴ πάλιν ἐξ ἀκαταίτου περὶ πάντων ἀντιλέγοιεν*. 4) Mnemosyn. VI. p. 358.

τοῦ δεόντως ἐξαγγέλλειν. 1052, 20 *οὐδὲν ἦττον ὑπὲρ τῆς σφετέρας πατρίδος καὶ τοῦ κατ' ἰδίαν συμφέροντος σπουδάζον-τας* sq. Et antecedente uocali *περὶ*. cf. 454, 13 *ὑπὲρ ὧν οἱ πρότερον οὐκ ἐλάττω μείζω δ' ἐποιοῦντο σπουδὴν ἢ περὶ τῆς κατ' αὐτὴν τὴν Αἴγυπτον δυναστείας*. cf. 1135, 3. 523. 16.

Quia in mentionem praepositionum confusarum incidi, statim liceat paucis exponere, quid sentiam de loco, qui est 263, 2. Narratur illo loco, Tiberium consulem, quo esset impetu, uoluisse proelio decertare, cum Publii contraria esset sententia. Itaque consilia inter se eos communicasse. Iam pergit scriptor διὸ — *μένειν ἡξίου τὸν Τεβέριον ἐπὶ τῶν προκειμένων* i. e. 'monuit (sc. Publius) Tiberium ut in proposito maneret' (cf. 262, 20 *προέκειτο μὲν οὖν αὐτῷ* sq.). Quid? qui dissuadere dicitur, idem adhortatur? Scribas: *μένειν ἡξίου τὸν Τεβέριον ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων* i. e. 'nil moliri eum iussit' (1212, 6. 1101, 12. 1131, 24 et passim ita utitur Polybius hac locutione).

Sed ut redeat oratio ad rem propositam, demonstrabo nulla alia de causa Polybium modo *διότι*, modo *ὅτι* particula uti¹⁾, quam qua eum ductum uariasse orationem supra uidimus. Scriptum est igitur: 22, 25 *δηλοῦντος, ὅτι τὰ πλήθη τὸν λιμὸν οὐχ ὑπομένει* sq. Item, ut primi tantum libri locos afferam: 11, 17. 4, 29. 5, 3. 32, 31. 36, 25. 37, 23. 47, 31 al. semper post consonantes; contra 32, 6 *οἱ Ῥωμαῖοι συλλογιζόμενοι, διότι* sq. 39, 21 *καὶ πρὸς τοὺς φίλους ἐφάνισεν*²⁾, *διότι* sq. cf. 39, 28. 11, 28. 81, 33. 94, 7 al. Et eodem modo per omnes libros. Confer, quod scripsit 632, 22. 23 *οὐ γὰρ μόνον ὅτι μαχόμενα λέγει πρὸς τὴν αὐτοῦ πρόθεσιν, ἀξιός ἐστιν ἐπιτιμήσεως, ἀλλὰ καὶ διότι κατέψευσται τοῦ τε βασιλέως καὶ τῶν φίλων καὶ μάλιστα διότι τὸ ψεῦδος αἰσχροῦς καὶ ἀπρεπῶς διατέθεται*. Similis est locus 714, 7—8. Inprimis autem dignus est locus, qui commemoretur, 174, 14—17 *τίς γὰρ ὑπὲρ Ἀθηναίων οὐχ ἰστόρηκε διότι καθ' οὓς καιροὺς — ἐνέβαινον πόλεμον, καὶ μυρίους μὲν ἐξέπεμπον στρατιώτας,*

1) Cf. Benseler de hiat. p. 14 et Baier ad Isocrat. Panegyric. 50, 48.

2) De *ν ἐφελευστ.* cf. huj. dissertat. p. 258.

ἐκατὸν δ' ἐπλήρουν τριήρεις, ὅτι τότε κρῖναντες ἀπὸ τῆς ἀξίας ποιεῖσθαι τὰς εἰς τὸν πόλεμον εἰσφορὰς, ἐτιμήσαντο τὴν χώραν.

Quod igitur 1186, 22 legitur πατέρα, ὅτι eclogarii culpa factum est, non Polybii.

Interdum etiam coniunctione καθότι pro διότι uel ὅτι utitur Polybius post uocales, quod intellegitur ex loco, qui est 349, 13 ἐγκαλούντων δὲ Βοιωτῶν μὲν ὅτι συλήσαιεν (sc. Aetoli) τὸ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἰωνίας ἱερὸν, Φωκέων δὲ διότι στρατεύσαντες ἐπ' Ἀμβρουσον καὶ Δαύλιον ἐπιβάλοιτο καταλαβέσθαι τὰς πόλεις, Ἑπειρωτῶν δὲ καθότι πορθέσαιεν αὐτῶν τὴν χώραν. Hinc medicina ferenda est loco, qui est 1108, 23, ubi Apollonias, Attali uxor, his uerbis laudatur: καὶ γὰρ ὅτι δημότις ὑπάρχουσα βασίλισσα ἐγεγόνει καὶ ταύτην διεφύλαξε τὴν ὑπεροχὴν μέχρι τῆς τελευταίας, οὐχ ἑταιρικὴν προσφερομένη πιθανότητα, σωφρονικὴν δὲ καὶ πολιτικὴν σεμνότητα καὶ καλοκάγαθίαν, δικαία τυγχάνειν τῆς ἐπ' ἀγαθῷ μνήμης ἐστίν, καὶ καθόλου τέτταρας υἱοὺς γεννήσασα πρὸς πάντας τούτους ἀνυπερβλήτον διεφύλαξε τὴν εὐνοίαν sq. In quibus uerbis duplex est offensio. Primum non uideo, quid sibi uelit καθόλου; deinde post καθόλου exspectamus ὅτι, quod uulgo addunt editores (debebant addere διότι); contra Hultschius codicis scripturam ita seruauit, ut in primo uersu ὅτι (post γὰρ) deleret; qui tamen quam sibi finxerit constructionem uerborum, deleto ὅτι, equidem intellegere non possum. Mihi dubium non est, quin καθόλου in καθότι mutandum sit; quod si feceris, omnia se recte habent, emendatione adhibita lenissima. Verborum contextus hic est: καὶ γὰρ ὅτι — ἐγεγόνει, δικαία τυγχάνειν τῆς — μνήμης ἐστίν, καὶ καθότι — διεφύλαξεν. cf. 632, 20.

Ut antecedente uocali pro ὅτι scribitur διότι, ita inter ὅτι et ὥς nihil interest, nisi quod ὅτι ante consonantes, ὥς ante uocales legitur. Hoc praeter cetera exempla confirmat locus, qui est 528, 8—10 δῆλον γὰρ εἶναι καὶ νῦν, ὥς, ἐάν τε Καρχηδόνιοι Ῥωμαίων ἐάν τε Ῥωμαῖοι Καρχηδονίων περιγέγωνται τῷ πολέμῳ, διότι κατ' οὐδένα τρόπον sq. Conferas prae-

terea: δῆλον ἦν, ὅτι καταγινώσκει 1136, 26. ὅτι κρατεῖ 285, 26. ὅτι κρεῖττον 216, 12. ὅτι μέλλουσι 145, 25. διότι τούτο 174, 12. ὅτι καὶ 4, 9. 145, 25. 1048, 30. Contra δῆλον, ὥς εἰκὸς ἦν 431, 8. ὥς οὐδενί 1229, 10. 1, 15. ὥς εἰκότως 1362, 4. ὥς ὅταν 369, 4. ὥς αἰτίαν 192, 22. 194, 15. 254, 21. 423, 3. 75, 19. δηλούντων, ὅτι δεήσει 1104, 28. ὅτι πρώτοις 158, 16. ὅτι τὸ πλήθος 22, 25. ὅτι βούλονται 252, 28. 347, 10. Contra: δηλούντων, ὥς ἐάν 467, 15 saep. διασαφούντων, ὅτι δέδοκται 1069, 24. ὅτι πρόνοιαν 1128, 22. ὅτι τῶν 1148, 15. ὅτι δέδοκται 1197, 6. ὅτι δεῖ 36, 25. 24, 30. 279, 16. 291, 27. 241, 30. 525, 16. 392, 20. 349, 27. Contra διασαφούντες, ὥς οὐ δύναται 351, 2. φανερόν γενέσθαι διότι μέλλουσι 1155, 10. ὅτι τοῦ 180, 4. Contra φανερόν, ὥς εἰς οἰκίζομένης 597, 18. διδάξῃ τις αὐτοὺς, ὅτι τῶν 1137, 24. ὅτι συμβήσεται 1137, 28. διότι τῷ 1205, 18. 422, 24. Contra διδασκόντων, ὥς ἀδύνατον 1103, 21. ὥς ἐάν 660, 7. ὑποδεικνύντες, ὅτι μέγιστα 186, 33. ὅτι μετὰ 81, 32. 467, 19. 32, 31. Contra ὑποδεικνύντες ὥς εἰ 1316, 29. γινώσκω ὅτι sequente consonante: 1038, 14. 1062, 20. 248, 1. 301, 4. 239, 18. 135, 27. 256, 11. 255, 6. Contra ὥς sequente uocali: 1191, 16 (ὥς ἐάν) al. συλλογιζόμενος ὅτι 1045, 28. 259, 16. 274, 8. 155, 10. 32, 6. 259, 16. ὥς 229, 27. 240, 25. 272, 26. 474, 20. εἰδότες, ὅτι 589, 27. 1071, 12. 1140, 24. 259, 2. 236, 30. ὥς ἐάν 653, 5. λέγειν ὅτι 1127, 7. 134, 5. 279, 22. ὥς 1350, 10. 638, 23. πιστεύειν ὅτι 1197, 27. 149, 13. 330, 15. ὥς 1202, 24. εἰπεῖν ὅτι 1332, 7. 458, 8. ὥς 95, 5. 43, 2.

Apparet igitur uerbis, quae sunt: 255, 13 ἔχωμεν πεῖραν, ὅτι μόνον οὐ τολμῶσι sq. non ita posse afferri medicinam, ut deleatur μόνον, quod uoluit Bekker. Neque Polybii est illa elisio: 431, 4 γινώσκοντας ὅθ' ὁ Φίλιππος — κύριος ἦν. Nusquam inuenitur elisio in uocula ὅτι apud scriptores, qui pedestri oratione utuntur. Polybius sine dubio scripsit aut ὥς ὁ Φίλιππος, ut 1191, 16 saep., aut ὅτι Φίλιππος omisso articulo.

Cum post relatiua pronomina οἷ αἷ ἦ al., quae tam saepe occurrunt, difficile esset uitare hiatum, scriptor duplici modo hanc difficultatem sustulit, primum ita, ut ante uocales pronomen rel. indefinitum ὅστις usurparet pro eis pronominis rela-

tiui formis, quae in uocalem exeunt. Dicit igitur ante uocalem *οἵτινες αἵτινες ἥτις*, ut notio plane eadem sit ac simplicis pronominis relatiui *οἱ αἱ ἡ*. Hiatus uitandi causa orationem hunc in modum uariasse scriptorem, inde apparet, quod *οἵτινες* — *αἵτινες ἥτις* pro simplici relatiuo sunt in usu, non *ὅστις οἷς-τισι* alii, qui in consonantem exeunt, casus. Habes igitur 1273, 27 *προσεκέρδατε τὴν σωματικὴν ὑγίειαν καὶ τὴν εὐεξίαν, ἥτις αὐτῷ παρ' ὅλον τὸν βίον παρεπομένη πολλὰς ἡδονὰς καὶ καλὰς ἀμοιβὰς ἀπέδωκεν*. 69, 15 *κατελάβετε τὴν πόλιν τῶν Ἐρυκλίων, ἥτις ἔν μεταξὺ τῆς τε κορυφῆς καὶ τῶν πρὸς τῇ ῥίξῃ στρατοπεδευσάντων*. Eodem modo *ἥτις* pro *ἡ* 574, 14. 879, 15. 200, 16. 436, 27. 344, 2. 365, 12. 322, 5 al.

96, 25 *τὸ δὲ μέγιστον, ἡ τῶν Ἰππακριτῶν καὶ τῶν Ἰτυκαίων ἀπέστη πόλις, αἵτινες ἐτύχχανον μόναι τῶν κατὰ τὴν Λιβύην οὐ μόνον τὸν ἐνεστώτα πόλεμον ἀναδεδεγμένοι*. 1255, 2 *προσβευτὰς κατέστησαν τοὺς περὶ Τιβέριον Γράκχον καὶ Λεύκιον Λέντιον, οἵτινες ἔμελλον — ἐποπτεύσειν τὰ κατὰ τοὺς Ἑλλήνας*. cf. 86, 22. 158, 1. 171, 30. 487, 4. 213, 22. Iam cum hoc modo pronomen *ὅστις* relatiui simplicis notionem induisset, non mirum est, Polybium eo interdum etiam tum pro simplici relatiuo usum esse, cum initio enuntiatorum demonstratiui loco poneretur; quae propria Polybii est constructio, quippe qui paris iuris enuntiata coniungere maluerit, quam alterum alteri subiungere. Exempli causa, ut magis usitata mittam, affero *ὅτε* pro *τότε* usurpatum 127, 27. 573, 2. 590, 9. *ὅθεν*: 180, 5. 260, 21 al. Iam eodem modo *οἵτινες* usurpatur duobus locis, quorum alter est: 574, 12, ubi *οἵτινες*¹⁾ sine dubio maiore interpunctione disiungendum est a uerbis antecedentibus, id quod omnes fecerunt editores; nam si arte cum *φυλακείον* coniungeremus, *ὅτι* scribendum esset. Eodem modo 1217, 28 Hultschius rectissime *οἵτινες* pro eo, quod Reiskius scripsit (*οἱ*), in textum recepit, ut uersus, qui illo loco excidit, spatium expleretur. Quae cum ita sint, quid offensionis habere possit 251, 25 *διότι* pro *διό* initio enuntiat, non uideo, prae-

1) Quod h. l. *οἵτινες* ante consonant. legitur, conf. quae scripsi p. 249.

sertim cum hanc scripturam tueantur tres alii loci: 1119, 26 ubi codex habet: *διότι καὶ ἔδωκε*. 426, 26, ubi codices prima enuntiat uerba praebent in hunc modum: *διότιπερ εἰρηνευμένης — τῆς χώρας* et 569, 6 *διότιπερ ἀνίσων ὄντων* sq. De *περ* particula propter sequentem uocalem addita paulo infra agemus¹⁾; hoc apparet Polybium potuisse *διότι* pro *διό* enuntiat initio scribere, quemadmodum scripsit *οἵτινες*. Quid? quod etiam *ἕως ὅτου* pro *ἕως οὗ* (attic. *ἕως*) legitur 899, 16²⁾. 925, 26 al.

Mihi igitur errasse constat Bekkerum, quem Hultschius secutus est, eicientem *διότι* et *διότιπερ*, reponentem *διό* — *διόπερ*.

Ut *τις* pronomine, ita *περ* particula pronominis relatiui casibus in uocalem exeuntibus addita, uocales ne concurrant, cauere solet Polybius.

Exempla in unaquaque pagina exstant. 79, 22 *λοιπὸν ἦν διὰ τῶν ἡγεμόνων ποιεῖσθαι τὰς ἀξιώσεις καὶ παρακλήσεις, ὅπερ ἐπειράτο τε συνεχῶς ποιεῖν ὁ Ἄνων*. item 69, 1. 5, 24. 5, 30. 62, 15. 66, 24 al. item *οἵπερ* 269, 6. *αἵπερ* 62, 26 *καὶ σὺν αὐτῷ περὶ τριάκοντα νῆας, αἵπερ ἔτυχον ἐγγὺς οὔσαι* sq. *ἄπερ* 262, 20. 201, 8. 217, 16. 552, 10. *ἦπερ* 46, 20. *ἦπερ* 395, 10. *ἀνέλκε τὴν αὐτὴν ὁδὸν, ἦπερ ἦκεν, ἦ* ante consonantem 432, 7 *τὴν αὐτὴν ἐπάνοδον, ἦ παρεγένετο* conf. 288, 8. Idem ualet de particulis. Habet P. *διόπερ* ante uocales, *διό* ante consonantes. Primi libri exempla sunt haec: 14, 11 *διόπερ οὐ χρὴ θαυμάζειν* cf. 15, 6. 16, 14. 18, 20—27. 22, 30. 31, 19. 60, 11. 72, 20. 87, 15 al. Contra 15, 22 *διὸ καὶ τοῖς βουλομένοις* cf. 19, 19. 20, 1 et 15. 46, 27. 63, 4 et 8 al. Item *εἵπερ* pro *εἰ* usurpatum est: 259, 19 *εἵπερ οὗτοι — συνῆψαν ταῖς ἀποσκευαῖς, πολλοὺς ἂν αὐτῶν συνέβη διαφθαῖναι*. 169, 23. 175, 14. 413, 26. *ἐπείπερ* pro *ἐπεὶ* 194, 8. 371, 25. 1050, 6. 1055, 9. *ἐπειδήπερ*: 167, 3. 174, 26. *ἐπειδήπερ* *ὁμολογούμενον* etc. Atque, id quod clarissime demonstrat, nulla alia de causa illud *περ* addi, nisi ut hiatus tollatur, ante conso-

1) Cf. *ὅτιπερ* Thucyd. IV, 14, 2. Xenoph. Hell. V, 3, 6.

2) Quod Dindorf. *ὅτου* delet hoc loco, conf. huj. dissert. p. 256.

nantes dicit ἦ, ante uocales ἦπερ. Confer 172, 19—22: ἦ τοὺς ἐντυγχάνοντας τοῖς ὑπομνήμασιν ἥτιόν τι διορθομένους ὑπὸ τῶν σπουδαίων καὶ ζηλωτῶν ἔργων ἦπερ ὑπὸ τῶν παρανόμων καὶ φευκτῶν πράξεων. Ita habes ἦπερ 161, 2. 172, 22. 634, 22. 798, 18. 818, 8. 928, 20. 942, 4. 972, 18. 1052, 21. 1055, 19. 1237, 21. Tribus tantum locis ἦ ita traditum est, ut hiet oratio: 340, 7. 553, 29. 1120, 19. Ultimus locus, cum sit ex Constantini excerptis, haud ita magni est momenti. Sed etiam duos priores locos corrigendos esse puto. Nam praeter ea, quae modo exposuimus, etiam alia exstant, ex quibus Polybium post ἦ hiatum semper uitasse appareat. Ac primum quidem cum in uniuersum secundum Atticorum morem dicat ἀποθνήσκω (564, 28 ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῆς χώρας 55, 20. 138, 14. 86, 18. 1271, 14 al.) post solam particulam ἦ omisit praepositionem ἀπό¹⁾. 253, 19 νικᾶν ἦ θνήσκειν cf. 897, 19. 599, 22. 773, 6. Accedunt alia: 454, 14 scriptum est: ὑπὲρ ὧν οἱ πρότερον οὐκ ἐλάττω, μεῖζω δ' ἐποιοῦντο σπουδὴν ἦ περὶ τῆς κατ' αὐτὴν τὴν Αἴγυπτον ἀρχῆς (conferas, quae supra de περὶ et ὑπὲρ exposui). 357, 1 in libris est ἦ δουλεύειν ἡναγκάζοντο pro ἦ ἡναγκάζοντο δουλεύειν²⁾. Denique affero exempla, ubi post ἦ aphaeresis in libris traditur: 525, 29 ἦν οὐδενὶ καθήκειν μᾶλλον ἦ κείνῳ cf. 69, 28. Neque dubitari potest, quin etiam 1054, 11 Polybius cum aphaeresi³⁾ scripserit μᾶλλον ἦ κείνῳ προσῆγον.

Vitauit igitur omni modo hiatum post ἦ neque ulla causa probabilis inuenitur, cur duobus potissimum illis locis, quos supra attuli (340, 7. 553, 29), non uitauerit. Restituamus igitur scriptori ἦπερ.

Hoc erat, cur scriptor semper daret ὃν ἂν (96, 16). οὗς ἂν (100, 8). ὃς ἂν (106, 11. 124, 12). οὗς ἂν (1189, 17). οἷς ἂν (1057, 4/5). ὅσον ἂν (135, 5. 1066, 20) aliis locis multis, contra οὗ ποτ' ἂν (960, 30. 91, 28). ὅ ποτ' ἂν (106, 9). ὅτι ποτ' ἂν

1) Conferas huj. dissertat. p. 250. 2) De collocatione infinitiui uid. huj. dissert. p. 258. 3) Non formam κείνος, sed ἐκείνος (κείνος) esse Polybii docent hi loci: 968, 23 ἀλλ' ἐκείνῳ et 260, 6. 260, 22 al. Si κείνος esset Polybii, scripsisset ἀλλὰ κείνῳ.

1324, 15 aliis locis multis. Excerptor Constantini, qui saepe uoculas omittit, 1047, 7 mutauit uerba Polybii scribens ἐν ἦ ἂν. Vera lectio est ἐν ἦ ποτ' ἂν, quod contra codicum auctoritatem scribendum est.

Eadem de causa pro simplici ἔπειτα post uocales utitur scriptor particula καῖπειτα, ita quidem ut notio καὶ uoculae plane obliterata sit. 6, 6 εἰ γὰρ τις συνθεῖς — τὸ ζῶον τῷ τε εἶδει καὶ τῇ τῆς ψυχῆς εὐπρεπείᾳ, καῖπειτα ἐπιδεικνύοι, ταχέως ἂν οἶμαι ὁμολογήσειν sq. Item 1062, 21. 669, 14. 788, 16. 801, 18. 92, 6. Contra propriam suam notionem seruauit καῖπειτα 22, 10. 71, 5. 371, 20. Item 372, 18 non a particula καῖπειτα, sed a τότε δὲ incipit ἀπόδοσις.

Neque mirum est, cum semel καῖπειτα notionem tam ancipitem induisset, ut pro simplici ἔπειτα poni posset, interdum Polybium etiam post consonantes hac forma usum esse, uelut 719, 10. Et quod in huius rei mentionem incidi, statim liceat alia id genus adnotare. Cum in usu esset Polybio οἵτινες et αἵτινες pro αἱ et οἱ, etiam ante consonantes interdum has formas admisit cf. 574, 12 et 1217, 28 (quos locos p. 246 attulimus). Item διότι pro ὅτι post consonantes 6, 7 et 59, 17. Qua tamen re non infringitur regula.

Restat, ut unum moneam. Solet Polybius in enuntiatis interrogatiuis ex uerbo pendentibus modo relatiuo uti, modo interrogatiuo pronomine. Ita habet post consonantes ἡλίκος, post uocales πηλίκος: 130, 27 ἵνα δὲ συμφανὲς ἐπ' αὐτῶν γένηται τῶν ἔργων ἡλίκοις Ἀννίβας ἐτόλμησε πράγμασιν ἐπιθέσθαι καὶ πρὸς ἡλίκην δυναστείαν sq. item 849, 21. Contra 3, 4 πόσα καὶ πηλικά saep. 145, 1 μνημονεύσας ὅσας μυριάδας καὶ τίνας τόλμας καὶ πηλίκας παρασκευάς. Quo ipso loco est ὅσος post consonantem, post uocales scriptum est πόσος. Itaque non est, quod offendamus in ὥς particula pro πῶς antecedentibus consonantibus posita: 186, 23. 187, 18. 155, 16 saep., cum post uocales πῶς legatur: 188, 8. 189, 1 saep. Quodsi Bekkerus 187, 18 in particula ὥς (pro πῶς) propterea offendisse uidetur, quod sequuntur διὰ τίνων καὶ τί,

non offendisset, si inspexisset locos tales, quales sunt 145, 1 ὅσας μυριάδας καὶ τίνες τόλμας sq. uel 352, 27 πῶς καὶ δι' αἰτίας al.

Iam antequam hunc de uarietate in uerbis eligendis locum mittamus, restat, ut agamus de compositis.

Iam supra significavi, Polybium in compositis quoque eligendis id egisse, ut hiatum uitaret. Ac de θνήσκειν et ἀποθνήσκειν iam supra diximus p. 248¹⁾. Nunc alia recenseamus²⁾. Polybius semper dat ἄνωτερον εἶπον (11, 8. 412, 25. 412, 8 saep.) contra notione non mutata ἄνω προεἶπον (9, 8. 92, 30. 146, 28. 151, 20). Eadem uice habet 185, 7 δι' αἰς ἀναδραμόντες τοῖς χρόνοις, contra 14, 12 ἐάν ποῦ προσανατρέχωμεν τοῖς χρόνοις. item 14, 4 ἐπίστασιν, ἀναδραμόντες τοῖς χρόνοις. 6, 31 τοῖς χρόνοις βραχὺ προσαναδραμόντες. Atque semper ita ἀνατρέχειν τοῖς χρόνοις post consonantes (249, 13. 118, 29. 146, 26. 152, 6), προσανατρέχειν τ. χ. post uocales (460, 26. 452, 6). [Itaque plane in tenebris errat Bothius (Polybiana p. 7).] Idem cadit in ὑποδεικνύω et συνυποδεικνύω. 236, 7 τοῖς περὶ τὸν Ἀντίβαν ὑπέδειξε τὰς ὁδοὺς — sed 237, 2 ἐπιφάνεντα συνυποδείξαι τὰς ὁδοὺς. Item ὑποδεικνύω 12, 12 saep. συνυποδεικνύω post uocales tantum: 32, 31. 522, 30. 440, 19. ἀξίως aduerbium usitatissimum est apud Polybium (105, 26. 808, 28. 44, 29. 774, 11), cuius tamen loco post uocales semper utitur composito κατάξίως, quod aduerbium ad id ipsum uideatur finxisse Polybius; certe apud Atticos non exstat, inter quos Sophocles et Euripides adiectiuo tantum κατάξιος interdum utuntur. κατάξίως habes 103, 8 τιμωρήσασθαι κατάξίως. 633, 7 δυνήθῃ κατάξίως εἰπεῖν confer 1123, 25 al. — Idem cadit in substantiua: ἀρχή — καταρχή (initium). Cum enim plane in usu sit ἀρχή post consonantes, post uocales semper καταρχή legitur, quod compositum primum apud Polybium in-

1) Atticorum in hoc uerbo usus non idem est omnium. In Xenoph. Hellenicis nullo loco legitur θνήσκειν, semper ἀποθνήσκειν. Contra Thucydides habet ἐθνήσκον II, 47, 4 et 48, 2. 51, 4. θνήσκων II, 51, 6. 53, 1. II, 54, 1 saep.

2) Conf. Sintenis ed. uit. parall. Plutarch. V. p. 328 med.

uenitur. 84, 6 πολέμου καταρχή cf. 784, 27. 925, 5. 1091, 6. 1168, 6 et conferas: ἄρχειν, κατάρχειν. 167, 11 ἄρχων ἀδίκων χειρῶν sed 1384, 19 μὴ κατάρχειν χειρῶν ἀδίκων cf. 146, 8 saep.

Neque magis inter se differunt notione ἐφεδρεύω et συνεφεδρεύω, quorum illud post consonantes, hoc post uocales scribitur. ἐφεδρεύειν est 'in subsidiis manere' 308, 21 τοῖς Καρχηδονίοις μηδὲν ἐφεδρεύειν item 443, 6. 747, 6. 308, 21. 243, 4 saep., contra eadem notione 33, 29 καὶ συνεφεδρευόντων τούτοις. Aliis locis ἐφεδρεύειν est 'tutari' 48, 19 βουλόμενον ἐφεδρεῦσαι τοῖς τῶν συμμάχων καρποῖς cf. 519, 19. 330, 28 saep. Contra 117, 2 παρεχέμεθα¹⁾ συνεφεδρεύων τῷ τῶν Ἀδριαίων ἔθνει. Denique ἐφεδρεύειν τοῖς καιροῖς est 'captare opportunitates temporum' 1017, 17. τοῖς καιροῖς ἐφεδρεύειν et 1218, 7 ἐφεδρεύοντας τοῖς καιροῖς, contra 1245, 13 καὶ συνεφεδρεύσειν τοῖς καιροῖς. Non alia de causa passim scribit Polybius modo ἐγγύς modo σύνεγγυς (62, 26. 135, 28 — 60, 2. 65, 13. 133, 26) modo ἐγγίζειν modo συνεγγίζειν: 132, 25 συμβαλεῖν. ἐγγίσαντες δ' ἀλλήλοις cf. 298, 3 saep. 64, 26 οἱ δὲ Καρχηδόνιοι συνεγγίσαντες cf. 135, 26. Annotandum est συνεγγίζειν ante Polybium non in usu esse. Eiusdem generis est: 76, 20 ἐπὶ δὲ τοῦτον τὸν πόλεμον ἐπιστῆσαι i. e. animum aduertere ad. 543, 12 ἐπὶ τὰς μεταβολὰς ἐπιστῆσας (cf. 105, 16. 543, 12. 541, 21 saep.). Contra plane eadem notione post uocales συνεπιστῆσαι 194, 29 ἐπὶ τὰ λεγόμενα συνεπιστῆσαντες. 367, 24 βραχέα συνεπιστῆσας cf. 791, 17. Cum περὶ coniunctum legitur 567, 10 ἐπιμελέστερον ἐπιστῆσαι περὶ et post uocalem: 249, 6 βουλευσόμεθα συνεπιστῆσαι περὶ. Itaque in uerbis μὴ συνάψονται τοῦ καιροῦ (920, 5) non offendere debuerunt uiri docti; dictum est pro ἄψονται τοῦ καιροῦ propter uocalem antecedentem²⁾.

Ultimo loco commemoro, etiam προσαναλαμβάνειν ita usurpare scriptorem post uocales pro ἀναλαμβάνειν, ut notio plane

1) De ν ephelcystic. cf. pag. huius dissertat. 258. 2) Cf. συνπάρχειν = ὑπάρχειν 579, 25. De ἄπτομαι uid. 245, 28. 282, 7 saep.

eadem sit. 249, 20 τὰς μὲν ἀρχὰς ἀνελάμβανε τὰς δυνάμεις (curavit, ut recrearentur); sed 285, 3 τὰς τῶν δυνάμεων ψυχὰς — σωματοποιεῖν καὶ πρὸς ἀναλαμβάνειν. Eodem modo habes ἀναλαμβάνειν 260, 28. 274, 1. 279, 24. 283, 21. προσαναλαμβάνειν 472, 21. 505, 4. 250, 10. Inde intellegitur, cur προσαναλαμβάνειν hac notione non inueniatur nisi apud Polybium et Diodorum Siculum, qui, ut uidebimus, plane iisdem utitur artificiis ad hiatum uitandum, quibus Polybius. Iam satis est de hoc loco; si quis etiam accuratius perquirere rem uelit, eum perlustrare iubeo eos locos, quibus legitur κατοικεῖν — οἰκεῖν. συνεπιθέσθαι (786, 14) — ἐπιθέσθαι. στρατοπεδεύειν — καταστρατοπεδεύειν. προαιρεῖσθαι — αἰρεῖσθαι al. Neque solum in singulis formis et uerbis eligendis, sed etiam in conformandis locutionibus hiatus uitandi cura multum ualet apud Polybium. Itaque uideamus

C. de uarietate locutionum.

Primo loco nonnulla, quae ad articulum spectant, tractemus. Antecedente consonante, 'nil mouere' Polybio est ἡσυχίαν ἔχειν: 1156, 1 κατὰ μὲν τὸ παρὸν ἡσυχίαν ἔχειν, item 143, 16. 362, 26. 1194, 2. Contra, ut statim ab ultimo loco proficiscar, 1194, 11 τὸ δοκεῖν μισθοῦ τὴν ἡσυχίαν ἔχειν, quod uocalis antecedit. Item ἔχειν τὴν ἡσυχίαν alibi semper legitur post uocales: 795, 19. 921, 1. 125, 8. 127, 12. 656, 27. 310, 22¹⁾. Idem ualet in ἡσυχίαν ἄγειν et τὴν ἡσυχίαν ἄγειν. 706, 5 κατ' ἀνάγκην ἡσυχίαν ἄγειν cf. 250, 24. 321, 24 al. contra 262, 28 καὶ τὴν ἡσυχίαν ἄγειν cf. 341, 28. 604, 2. 915, 1. 968, 24. 1040, 25²⁾.

Si quis uel paucas historiarum Polybii paginas perlegerit, intelleget malle hunc scriptorem sententias efferre infinitiuis,

1) De ν ephelc. cf. pag. huj. diss. 258. 2) Ante Polybium τὴν ἡσυχίαν ἔχειν (ἄγειν) non in usu est, sed ἡσυχίαν ἔχειν (ἄγειν) cf. Thucyd. V, 40, 3. VI, 24, 4. VIII, 66, 2. Xenoph. Hellen. I, 5, 10. II, 3, 55. 4, 5, 4, 18. III, 2, 17. 2, 27. 4, 7, 4, 18. IV, 2, 15. 4, 4, 8, 23. V, 3, 1. 4, 9. VI, 1, 14. 5, 20 et 18. VII, 4, 22 saep.

additis articulo et praepositionibus, quam enuntiatis secundariis aut simplici infinitiuo¹⁾. Dicit igitur:

304, 2 συμφέρει τὸ κατὰ πάντα τρόπον ἀναγκάσαι μάχεσθαι τοὺς πολεμίους. 97, 24 συμφέρει τὸ σώζεσθαι item semper: 129, 20. 134, 17 saep. χρήσιμόν ἐστι τὸ — ἐπιμνησθῆναι 185, 19. κάλλιστόν ἐστι τὸ μὴ — πορίζεσθαι 156, 21. 215, 19 προσέκειτο γὰρ ἂν τὸ μὴ προσλαμβάνειν ἑτέρους συμμάχους. 74, 9 ἐστὶ τινος τὸ — δύνασθαι cf. 189, 14. 110, 14. 5, 11.

τοῦ μὲν ἐγχειρεῖν — ἀπεδειλίασαν 331, 25. τοῦ μὴ τῆς τῶν κατὰ μέρος καιρῶν ἀκριβείας διαμαρτάνειν 451, 18. ἔσπευσαν τοῦ μὴ συγχωρηθῆναι 142, 16. ἀφίστασθαι τοῦ ποιεῖν 101, 25. 144, 27. ἀπελπίζειν τοῦ ζῆν 897, 22. τὰς τοῦ νικᾶν ἐλπίδας 74, 3. 202, 30. 236, 12. αἴτιος τοῦ μὴ σφαλῆναι 53, 9. 69, 2. 148, 8. λαβὼν χρήματα τοῦ μὴ πορθεῖσθαι τὴν χώραν 293, 5. conf. 306, 2. 1, 13. 26, 27. 119, 22.

303, 12 τῷ — δοκεῖν (quod putabant). item 149, 23. 92, 16. conf. 81, 8. 159, 31. 61, 24. 1106, 14.

ἀποδοκιμάζω τὸ ποιεῖν 65, 18. 281, 9. Item ἀπογινώσκειν 268, 5. 178, 5. 659, 27 saepe. διὰ τὸ ποιεῖν 45, 22. 1, 6. 3, 18. 9, 6. 10, 15. 26, 50. 21, 54. 30, 61. 15 saep. χάριν τοῦ 47, 24. 60, 9. 173, 19. 225, 15. 229, 25. εἰς τὸ 87, 12. 77, 13. 249, 1. πρὸς τὸ 58, 17. 66, 13. 79, 2. 4, 129, 11. 190, 20. 241, 16. 262, 19. πρὸς τῷ 60, 26. 141, 6. 290, 27. χωρὶς τοῦ 587, 2. περὶ τοῦ 3, 3. 111, 18. περὶ τὸ 50, 19. 77, 10. 135, 2. ὑπὲρ τοῦ 52, 10. 1103, 8. ἐν τῷ 333, 4. 62, 15. 74, 3. πλὴν τοῦ 629, 9. πρὸ τοῦ 246, 20. ἐκ τοῦ 82, 5. 202, 29. 253, 20. ἅμα τῷ 8, 16. 73, 12. ἐπὶ τῷ 50, 4. 54, 8. 55, 9. Similia multa passim exstant.

Sed ne huic quidem usui ita indulsit scriptor, ut hiatum admitteret. Itaque quamquam 71, 22 scripsit προσπεσόντος αὐτοῖς τοῦ πεπλευκέναι τοὺς Ῥωμαίους (cum eis nuntiatum esset uela fecisse Romanos), tamen 226, 27 dicit: προσπεσόντος (omisso τοῦ) Ἀννίβαν διαβεβηκέναι.

Idem apparet in ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ ποιεῖν et ἀναγκαῖόν ἐστι ποιεῖν. Habes:

1) Conf. huj. diss. partem IV.

1, 5 ἀναγκαῖον ἦν τὸ προτρέπεσθαι. 5, 19 ἀναγκαῖον εἶναι τὸ μὴ παραλιπεῖν. 12, 2 ἀναγκαῖον εἶναι τὸ μὴ προέσθαι. 15, 1 τὸ μὲν οὖν ἐξαριθμεῖσθαι τὰ κατὰ μέρος, οὐκ ἀναγκαῖον. Et eodem modo 208, 10. 293, 12. 712, 21. 721, 18. 954, 16. 1000, 16. 1261, 20. Cum tamen Polybius ne post τό quidem uellet admittere hiatum, scripsit ἀναγκαῖον (omisso τὸ) ἢ τὰς ὑποθέσεις εἶναι sq. item 166, 3 οὐκ ἀναγκαῖον (om. τὸ) ἐπιτιμᾶν κατὰ τὸ παρόν sq. 681, 1 ἀναγκαῖον ἐν τοῖς αὐτοῖς μέρεσι — ἀναφέρεσθαι. cf. 736, 23. 914, 9 saep. Eadem ratione explicatur alia uarietas, in qua offendeat Cobetus¹⁾. Legitur enim sexies (non bis, ut putauit Cobetus) in libris Polybii παρ' οὐδὲν ἔλθόντες τοῦ πάσας ἀποβαλεῖν τὰς παρασκευάς (55, 22), παρ' ὀλίγον ἦλθε τοῦ μὴ μόνον ἐκπεσεῖν, ἀλλὰ καὶ — κινδυνεῦσαι (165, 3), παρ' ὀλίγον μὲν οὖν ἦλθον οἱ Ῥωμαῖοι τοῦ συνεισπεσεῖν (725, 9), item 780, 5. 986, 4/5. 1210, 15 (conf. Diodor. Sicul. XVII, 42, 4 παρ' ὀλίγον ἦλθον τοῦ πάντες ἀπολέσθαι), ita semper, ut τοῦ articulum sequatur consonans. Contra, quod sequitur uocalis, quam nusquam post τοῦ admisit Polybius, 53, 5 legitur: παρὰ μικρὸν ἦλθον ἀπολέσαι τὰ πράγματα. Quam rationem cum non intellexisset Cobetus, omnibus locis expungi iussit τοῦ. Nam 'Graeculi τοῦ soloece inferserunt de suo'. Sed quam prudentem sibi finxit uir doctus interpolatorem, qui cum sciret Polybium post τοῦ diligentissime fugisse hiatum, non 'infarciret' τοῦ nisi ante consonantes. At ceteri scriptores, praeter Diodorum Siculum, solent scribere παρ' οὐδὲν ἦλθον cum infinitiuo. Sane; uerum est. Sed, ut supra monui, est hoc Polybii proprium, infinitiuis addito articulo uti tamquam substantiuis²⁾.

Venio ad alias locutiones. 'Dignus, qui commemoretur' est ἄξιος λόγου ante consonantes (29, 25. 324, 10. 436, 6. 567, 12), ἄξιος μνήμης ante uocales (30, 29. 303, 26. 535, 10. 606, 3 al.). Ubi uocalium concursus non existit, scribit Polybius ἀνοδία 205, 18 ἀνοδία κατὰ τῆς νήσον διεσπάρησαν. 432, 26 ἀνοδία

1) Mnemosyne VIII. p. 249. 2) Ceterum a meis partibus stant inscriptiones, testes incorruptae, de quib. conf. huj. dissertat. part. IV. De genetiuo cf. Thucyd. III, 49, 4 saep.

καὶ προτροπάδην. Contra ἀνεχώρησε ταῖς ἀνοδίαις εἰς. 442, 29 ταῖς ἀνοδίαις ὁρμήσας. 385, 3 ταῖς ἀνοδίαις ἐξετραχηλίσθη. Item 637, 27 et in fine enuntiati¹⁾ 395, 25. Quam rationem cum non intellexeret Naber²⁾ partes interpolatoris suscepit et ubique scribi iussit ἀνοδίαις pro ἀνοδίᾳ. Ceterum scripturam ἀνοδίᾳ tuentur duo loci Diodori bibliothecae (IV, 12, 4 et IV, 127, 26). Accedit, quod si uera esset Naberi coniectura, articulus esset addendus; Polybium enim ταῖς ἀνοδίαις dicere ex exemplis allatis apparet³⁾. Eiusdem generis sunt ἐκ πολλοῦ χρόνον 1346, 21. (cf. 80, 31. 182, 13) 106, 24. contra ante uocalem ἐκ πολλῶν χρόνων 338, 14 al. ἐξ εὐωνύμου 880, 22. sed ἐξ εὐωνύμων 425, 15. 441, 19. ἐκ πλαγίου⁴⁾ 49, 26. 90, 17. 806, 25. ἐκ πλαγίων 27, 22. 28, 26. 442, 21. 758, 2. Idem ualere uidetur in ἐξ ὑπερδεξίου, quod semper legitur ante consonantes (107, 3. 179, 17. 199, 29. 230, 21. 277, 28). Iam quod 138, 27. A¹ exhibet ἐξ ὑπερδεξίων καὶ, contra A² FR ἐξ ὑπερδεξίου καὶ, puto aut codicis A¹ scripturam tenendam esse ita, ut post ὑπερδεξίων excidisse statuamus uoculam a uocali incipientem (αὐτοῖς?), aut praeferendum ὑπερδεξίου, quod praebent ceteri codices omnes et codicis A manus secunda⁵⁾, ita ut cetera uerba relinquamus intacta.

Venio ad ἕως et ἕως οὔ. Etenim cum apud Atticos in usu sit ἕως c. indic. [= donec], Polybius habet ante consonantes ἕως οὔ, ante uocales ἕως; praeterquam quod nusquam ἕως μὲν οὔ uel ἕως οὔ μὲν scripsit, sed semper ἕως μὲν (conferas 9, 20. 239, 6. 432, 15. 455, 4. 775, 6. 915, 3. 1222, 17). 194, 18 ἕως οὔ πάσας ἐξελέξαντες τὰς ἐλπίδας sq. item 992, 30. 888, 22. 1136, 28. 1154, 3. 1254, 15. 1328, 7. cf. ἕως ὅτου 899, 16 et 925, 26. Contra ante uocales ἕως: 35, 33 ἕως ἐπὶ τὴν Ἀσπίδα — ἀφίχοντο cf. 48, 29. 239, 1. 901, 22. 1261, 24.

1) Cf. huj. dissert. p. 237. 2) Mnemosyne VI, 240. 3) Nam uerba, quae 1359, 13/14 exstant ἐφηνον ἀνοδίαις, πρὸς οὐδὲν sq. uel propterea suspecta sunt, quod ἀνοδίαις legitur ante consonantem. 4) Attic. semper ἐκ πλαγίου: Thucyd. IV, 33, 1. VII, 6, 2. Xenoph. Hellenic. 4, 5, 15. 5, 5, 26. 5) A² meliorem praebet lectionem 33, 28. 46, 31. 49, 18. 55, 9 saep.

1296, 14. 1361, 18 saep. Nam quod Dindorfius¹⁾ censet *οὐ* ubique esse expungendum post *ἕως* et librariis tribuendum, mihi errasse eum constat. Etiam si enim uerum esset, quod Dindorfius contendit, tribus locis, ubi secundum rationem modo a me expositam exspectemus *ἕως οὐ*, non additum esse *οὐ* (9, 20. 200, 5. 1361, 18), tamen ex hac re minime efficeretur, omnino abiudicandum esse *ἕως οὐ* a Polybii sermone. Immo ex eo, quod nusquam ante uocales additur *οὐ* in manuscriptis, sed semper hiatus uitatur, elucet non a librariis, sed ab ipso Polybio scriptum esse illud *οὐ*. Ceterum tres illi loci, quos Dindorfius attulit, nihil probant. Nam 200, 5 legitur *ἕως — ποιήσαιο* propter antecedens praeteritum. Itaque hic locus omnino non pertinet ad hanc quaestionem, quae est de *ἕως* et *ἕως οὐ* cum indicatio coniunctis. Nam neque *ἕως ἄν οὐ* c. coni. neque *ἕως οὐ* c. optatiu. Polybius unquam scripsit. Neque plus efficitur loco libri primi, quem laudat Dindorfius (9, 20) *ἕως μὲν συνερχῶντο*. Iam supra demonstraui nusquam scripsisse Polybium *ἕως μὲν οὐ* uel *ἕως οὐ μὲν*, quod utrumque quam durum sit, quis non uidet? Restat igitur unus locus 1361, 18 qui est in fragmentis Constantinianis, quibus quae auctoritas tribuenda sit, supra uidimus. Si igitur corrigendum est, 1361, 18 reponatur necesse est *ἕως οὐ* pro *ἕως*. Seruandum est sine dubio apud Polybium *ἕως οὐ* omnibus illis locis, quos supra attuli; quae uarietas hiatus uitandi curae debetur. Idem cernitur in alia uarietate. 173, 25 *ὥς γ' ἔμοι δοκεῖ περὶ* sq. item 325, 25. 357, 23. Contra uocali sequente hiatus ita uitatur, quem ad modum 1289, 1, ubi scriptum est *ὥς ἔμοι δοκεῖν, ὁρῶς* sq. Sine dubio igitur 1264, 23 eodem modo, *δοκεῖν* pro *δοκεῖ* scripto, hiatus expellendus est²⁾. Eodem pertinet, quod 191, 12 *πολλοῦ γὰρ δεῖ* ante consonant., 694, 13 et 945, 17 *πολλοῦ γε δεῖν* ante uocal. scribitur.

Maioris est momenti, quod etiam ellipsin haud raro non alia de causa admisit scriptor, nisi ut hiatus uitaretur. Solet

1) Lud. Dindorf. ed. Polyb. histor. uol. I. praef. p. LIV.

2) Benseler de hiatu p. 301.

igitur scribere: *ἡ κατὰ πόδας ἡμέρα*: 13, 18. *τῇ δὲ κατὰ πόδας ἡμέρα γνοῖς* sq. item 106, 14. 444, 7. 56, 9. 638, 7. 233, 25. Contra 394, 20 *τῇ κατὰ πόδας* (omisso *ἡμέρα*) *Ἄρατον* sq. item 1136, 20. Neque aliter: 937, 10 *τὴν ἐξῆς ἡμέραν συνάγων*. 892, 23 *κατὰ δὲ τὴν ἐξῆς ἡμέραν προῆλθον* sq. Contra 1151, 28 *τῇ δ' ἐξῆς* (omiss. *ἡμέρα*) *ἐλούετο*. *τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν* 657, 30. 937, 15. 987, 13. 288, 22. 965, 17. 1077, 14. Contra 438, 15 *τῇ δ' ἐπιούσῃ* (om. *ἡμέρα*). Quae cum ita sint, iam non mirum est, si etiam *ἡ πρώτη* interdum ita usurpatur, ut significetur: 'primus dies'. Itaque cum 735, 1 *τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν* legatur, item 880, 8 saep., omittitur *ἡμέρα* 438, 8 *τῇ μὲν πρώτῃ* et 993, 27 *τῇ μὲν πρώτῃ*, ne concurrant uocales.

Iam restat, ut antequam de hiatu disputandi faciamus finem, agamus

D. de collocationis uarietate.

Quae quantopere sit adstricta hiatus uitandi lege, statim uidebimus. Ac primum de pronominis genetiuo *αὐτοῦ* et *αὐτῶν* agamus; quem casum, si locum habet pronominis possessiui, notum est ab Atticis aut ante articulum aut post substantium poni solere. Quae lex in uniuersum etiam ualet in Polybii libris neque opus est exempla adscribere, quippe quae in unaquaque pagina inueniantur. Contra ubi hac usitata pronominis *αὐτοῦ* et *αὐτῶν* collocatione hiatus efficeretur, non dubitat scriptor interponere *αὐτοῦ* et *αὐτῶν* inter articulum et substantium. 978, 17 *διὰ τῆς αὐτοῦ προνοίας πάντων* sq. item 1161, 21. 1336, 14. 235, 13. 1164, 7. 60, 20. Itaque ueri simile est 423, 17 scribendum esse *τὴν αὐτῶν κακοπραγμοσύνην*, qua collocatione offensus librarius scripsit *αὐτῶν τὴν κακ.* hiatus Polybio inculcans, cum antecedit *διαβουλίον*. Idem pertinet ad reflexiuum *αὐτοῦ* et *αὐτῶν*. In uniuersum sequitur scriptor legem, ex qua inter articulum et substantium locum habent hi casus. Contra 23, 28 *αὐτῶν τὰ πράγματα* pro *τὰ αὐτῶν πράγματα*. Item 750, 16 *περὶ τῆς ἀσφαλείας αὐτοῦ* pro *τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας*. 1272, 28 *αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν*. Alia est condicio uer-

borum, quae sunt 38, 27 αὐτῶν τοὺς πρώτους ἄνδρας, ubi αὐτῶν est genetivus partitivus, qui ne apud Atticos quidem alium tenet locum. 1109, 7 αὐτῶν pendet ex μέσην, non ex τὴν μητέρα.

Venio nunc ad collocationem infinitivi. Solet constanter Polybius infinitivum postponere verbo finito, ex quo pendet. φάσκων εἶναι 412, 29. ἐπηγγείλατο διαλύσειν 471, 12. 374, 14. νομίζων εἶναι 456, 16. 12, 1. 198, 3. 392, 24. ὑπέλαβον δεῖν 547, 1. ὑπελάβομεν εἶναι 4, 21. 14, 9. 183, 15. 185, 18. ἡγούμεθα εἶναι 92, 17. 185, 18. 451, 25. χρεὶ ποιεῖσθαι 123, 11. 220, 26. 351, 14. 225, 21. προεῖλετο ποιῆσαι 375, 4. ᾧδε δεῖν 232, 27. 254, 3. 109, 23. 144, 11. 347, 12. 294, 4. 201, 10. 227, 23. Quae tamen lex ita tantum stare potest, ut uocalium concursus non admittatur. Itaque habes quidem δοκοῦσιν εἶναι 168, 21. 309, 26. 315, 3. 370, 26. sed εἶναι δοκοῦντα 526, 2 et εἶναι δοκεῖ 208, 10. Habes θετέον εἶναι 197, 18. νομιστέον εἶναι 368, 4. sed εἶναι φατέον ἡγεμόνος 262, 10. — εἰώθει ποιεῖσθαι 506, 6 sed οἱ πλείστοι ποιεῖν εἰώθασι. 366, 24. cf. εἰπεῖν τολμήσειε¹⁾ 174, 25. τί λέγειν ἔχουσι 350, 21. συμβαίνει κεῖσθαι 482, 7. συμβ. φῆναι 373, 27. συμβ. παθεῖν 165, 6 cf. 361, 15. 530, 2 et 26. 511, 25. 353, 21. 126, 30. Contra εἶναι συνέβαινε 3, 17. 226, 24. ἀπολέσθαι συνέβη 234, 28. cf. 192, 1. 405, 27. ἀγνοεῖσθαι συνέβαινε 364, 29. — φημί δεῖν 195, 3. 466, 7. 160, 26. 271, 13. εἶναι φημί 191, 24. 355, 17. ἀναγκαζομένων ἄγειν 262, 28. 13, 24. ἡ δουλεύειν ἡναγκάζοντο 357, 1. Denique δεῖ ποιεῖν 201, 4. 141, 8. sed ἀμύνειν ἔδει 212, 18. Sine dubio igitur 16, 3 in textum recipiendum est

¹⁾ Haud ita adamare uidetur Polybius ὡς ephelcysticon, quod dicunt. Quantum enim potest uitat. Dicit igitur non τολμήσειεν εἰπεῖν, sed εἰπεῖν τολμήσειε (174, 25) item 364, 29 ἀγνοεῖσθαι συνέβαινε. 174, 14 ἰστόρηκε διότι (non —εν, ὅτι). cf. 174, 26 et 699, 26. Item 324, 26 ἀγάγωσι τὴν ἡσυχίαν, non ἀγάγωσιν ἡσυχίαν item 258, 12. 310, 22. Etiam in fine enuntiatorum hoc ὡς omittere solet, quamquam in uniuersum id agit, ut in fine enuntiatu uocalis uitetur. conf. huj. dissert. p. 237. Adhuc de his formis, quantum scio, non disputatum est, sed eo magis eae rarescere uidentur, quo recentiores sunt scriptores.

εἶναι δεῖ, id quod Benseler suasit, pro δεῖ εἶναι, quod codices praebent; praesertim cum notum sit, haud raro in textu Polybii temere transposita esse uerba¹⁾.

Item 771, 8 satis erit pro συμβαίνει ἀποθανεῖν scribere ἀποθανεῖν συμβαίνει. Nam quam regulam sibi inuenisse uisus est Hultschius²⁾, ea non in omnibus exemplis ualet: 61, 16/17 συνέβαινε — ἐλαττωθῆναι. 99, 3 συνέβη λείπεσθαι. 151, 13 συνέβη ἄγειν. 902, 10 συνέβη μάχεσθαι. 825, 20 συνέβη χρῆσθαι. 694, 3 συνέβη γεγονέναι. 1047, 13 συνέβη — μένειν καὶ μὴ δύνασθαι. 1067, 1 συνέβαινε γενέσθαι. 1078, 14 συνέβη πεποιθῆσθαι.

In collocatione uerborum permulta poterunt inueniri, quae eodem modo explicanda sunt. Nunc satis est pauca monere. Solet dicere scriptor: νυκτὸς ἔτι 467, 27. 672, 7. 626, 24. 55, 26. 349, 15. 383, 15. Contra ne existat uocalium concursus: 636, 29 ἔτι νυκτὸς εἰς sq. item 643, 22 ἔτι νυκτὸς εἰς cf. 298, 11. Idem in aduerbiorum potissimum collocatione manifestum est; τελῶς aduerb. semper anteponitur ei adiectiuo, quocum coniungitur 126, 24 τελῶς ὀλίγοι; ita 95, 7. 120, 17. 135, 28. 182, 23. 73, 7 saep. Contra 121, 16 αὐτοῖς τελῶς ἐστίν. item 37, 29. ὁλοσχερῶς solet anteponi: 70, 11. 79, 6. 12, 27. 41, 15. 579, 1. 161, 8. 18. 157, 13. 139, 23. 541, 12. Contra 627, 19 ἐν αὐτῇ κινδυνεύειν ὁλοσχερῶς. λίαν anteponitur 4, 19. 6, 8. 112, 11. 123, 1. 197, 14. Contra 108, 13 βραδεῖαι λίαν ἐγίνοντο cf. 221, 29. Eadem res cernitur in διαφερόντως; solet postponi: 593, 29. 47, 18. 426, 6. 402, 10. 265, 19. 270, 11. 277, 20. 223, 4. Contra hiatus ita uitatur, ut anteponatur: 441, 14 καὶ διαφερόντως ὑψηλούς cf. 51, 13. 660, 25. Quae cum ita sint, dubitari uix potest, quin etiam contortae illae uerborum collocationes, quae haud raro inueniuntur in Polybii libris, ex eodem hiatus uitandi studio fluxerint. Collegi haec: 87, 26

¹⁾ Conf. huj. diss. part. II.

²⁾ Quaest. Polyb. II, 13 'haec lex ualet (sc. in uerbo συμβαίνειν), ut infinitivum praesentis uel perfecti adsciscant tempora praesens, imperfectum, perfectum, contra aoristus paene constanter cum infinitiuo aoristi, rarissime autem cum praesenti ponatur'.

τὸ δὲ πραχθὲν ἦν ὑπ' αὐτοῦ. 126, 32 ἐν γὰρ τούτοις ἡ τύχη τοῖς καιροῖς ὡσαυτὶ sq. 49, 1 πᾶν αὐτοῖς ἐκτάξαι τὸ στρατόπεδον ἠνάγκασε sq. 124, 18 τὰ κατὰ τοὺς Λατίνους αὐθις πράγματα συνεστήσατο. 466, 23 ποιησάμενος δὲ διὰ τοῦ προειρημένου τὴν πορείαν αὐλῶνος.

Vel ex eis, quae adhuc disputari, apparere uidetur, Polybium minime eum esse, qui temere uaria ac diuersa miscuerit, sed semper certa quadam ratione ductum orationem uariasse et mutasse. Quae praeterea inuenitur uarietas, alio modo explicatur. Neque enim negari potest operam dedisse scriptorem, ne, quae per se satis angusta et exilis esset elocutio, etiam aridior fieret semper iisdem eiusdem uerbi formis adhibitis. Itaque si cuius uerbi duplices in usu sunt formae, iis ita utitur ut, si uno eodemque loco idem uerbum bis uel saepius poni necesse sit, uariae formae se excipiant. Rem nonnullis exemplis illustrandam esse puto. Quia 182, 4 bis Lacedaemoniorum nomen commemorandum erat, priore loco Λάκων, altero Λακεδαιμόνιος scripsit. Neque alia de causa 143, 13. 23 et passim modo Γαλάται modo Κέλτοι nomine utitur de Gallis Cisalpinis. cf. 22, 33. 23, 3 Φοίνιξ — Καρχηδόνιος. Quod in nominibus propriis ualet, idem in appellatiuis: 126, 6. 8 πρεσβευτάς et πρέσβεις se excipiunt, item 196, 20. 22. 374, 5. 10. Eodem pertinent hi loci: 374, 23—31 (οἰκειότης — ἀναγκαιότης). 50, 5. 6 (Θηρία — ἐλέφαντες). 44, 6 (καταρτίζειν τὸν στόλον — ἐξαρτύνειν τὸν στόλον). 560, 13. 16 (ἐκλογή — αἵρεσις). 122, 1. 7 (πεδινός — ἐπίπεδος) cf. 122, 10 (πεδιάς). 62, 4. 5 (πλοῖον — σκάφος). 563, 1. 2 (παχεῖς — στερεός) cf. 189, 16. 21. 193, 1. 349, 10. 13. 215, 6. 7, 3. 5. 540, 25. 27. 61, 7. 8. 106, 29—31. 620, 20. 21.

Quae cum ita sint, dubitari nequit, quin etiam 693, 19. 20 et 929, 22. 930, 4 ναός et νεώς eadem ratione ac consilio se excipere uoluerit Polybius. 693, 19 κεχόσμηται — ἡπόλις ναοῖς καὶ στοαῖς καὶ ὁ τοῦ Διὸς νεὼς παντέλειαν οὐκ εἴληφε sq., item altero loco. Si igitur, ut disputatio eo redeat, unde profecta est, re uera Polybii esset νῆας — ναῦς, βασιλέας — βασιλεῖς, alia formarum uarietas, iis formis adhibitis sine dubio

eodem modo uariasset orationem, ac fecit νεώς — ναός, πρεσβευτάς — πρέσβεις aliis se excipientibus. Quod non fecisse eum iam supra demonstraui¹⁾. Ea causa inprimis me mouet, ut hanc uarietatem non Polybio, sed interpolatori tribuam.

Ex eis, quae adhuc commentatus sum, hoc sine dubio elucet, iniuria nonnullos uiros doctos a Polybio omnem in scribendo diligentiam abiudicasse. Nihilominus non credibile est uiros illos tam temere iudicium fecisse, ut nulla eius esset causa. Et inueniemus profecto, quo accuratius Polybius egerit in hiatu uitando, eo neglegentius eum in enuntiatis conformandis, in uerborum comprehensione, in apta et quasi rotunda uerborum constructione se gessisse. Qua de re proximo capite disputabimus.

PARS II.

EA, QUAE POLYBII IN ENUNTIATIS CONFORMANDIS PROPRIA SUNT, CONTINENS.

Ipsa Polybius haud tantum tribuendum esse expoliendae et exornandae elocutioni, quantum rebus perspicue et aperte exponendis cum aliis locis significauit tum 945, 3. Qua sententia si minus ductus esse uidetur in eis, quae adhuc exposuimus, tamen sine dubio multum sibi indulgit in enuntiatis conformandis et in uerborum comprehensione. Nulli sunt certi et circumscripti uerborum ambitus, nulla uerborum ad numerum conclusio, sed ut ipsa natura circumscriptione quadam uerborum comprehendit et concludit sententiam, ita litteris mandauit Polybius. Ita fit, ut stilus artifex, quem Cicero dicit, minime sit Arcadis historici. Iam quia haud raro uiri docti, quae minus eleganter scripta esse uidebantur in Polybii libris, ea non scriptori, sed scribis tribuentes mutauerunt uerba tra-

¹⁾ Cf. p. 235 sq.

dita, neque omnino adhuc satis certum est de elocutione Polybiana iudicium, mihi non abs re uidetur esse colligere singula, quae in iudicanda scriptoris elocutione imprimis respicienda sint.

Ut mittamus, quod ille, tantum abest, ut aptam et quasi rotundam uerborum constructionem efficere uelit, ut singula enuntiata, sicuti res ei in mentem uenerunt, alterum alteri adiciat: sine dubio iusto aridior eius est sermo, omnibus luminibus destitutus nec ulla distinctus uarietate colorum. Quid, quod 285, 15 et 16 scripsit κατέδραμον δὲ καὶ τὴν Οὐνεοαντανὴν Ῥωμαίων ἀποικίαν ὑπάρχουσαν· εἶλον δὲ καὶ πόλιν Οὐνεοσύαν: Vel 560, 12 προσαχθέντων δὲ τούτων — πάλιν δ' ἄλλων τεττάρων προσαχθέντων — μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ἄλλων τεττάρων προσαχθέντων sq. 552, 29. 33 καὶ μὴν ὅσα δεῖ sq. et sequentis enuntiati statim iterum prima uerba καὶ μὴν περὶ πολέμου sq. cf. 286, 19. 21.

Sed ut transeat oratio ad singula, primum dicamus de oratione obliqua, quam dicunt.

255, 4 ἔφη γὰρ δεῖν (αὐτοὺς = Ῥωμαίους) καὶ μηδεμίαν εἰληφύοτας πείραν — αὐτὸ δὲ τοῦτο γινώσκοντας, ὅτι —, ἀναμφισβήτητον ἔχειν τὴν τοῦ νικᾶν ἐλπίδα καὶ δεινὸν ἡγεῖσθαι, εἰ τολμῶσι Καρχηδόνιοι Ῥωμαίοις ἀντορθαλμεῖν —. ὅταν δὲ — ἔχωμεν πείραν, τίνα χρὴ διάληψιν ποιῆσθαι; καὶ μὴν οὔτε τοὺς ἱππεῖς συμπεσόντας τοῖς παρ' αὐτῶν ἱππεῦσι περὶ τὸν Ῥοδανὸν ἀπαλλάξαι καλῶς, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἀποβαλόντας αὐτῶν φυγεῖν, τὸν τε στρατηγὸν αὐτῶν καὶ τὴν σύμπασαν δύναμιν ἐπιγρόντας τὴν παρουσίαν τῶν ἡμετέρων στρατιωτῶν — φυγῇ ποιήσασθαι τὴν ἀποχώρησιν sq. Vides igitur eum non modo ita miscuisse orationem obliquam et rectam, ut aliud enuntiatum penderet ex ἔφην, aliud non subiunctum esset, sed etiam ita, ut in media oratione obliqua scriberet ἡμετέρων, quod est orationis rectae. Sed ne putes uno hoc loco tale quid inueniri, similia addam: 804, 28 διόπερ οὐδὲ προσδέξεσθαι συναγωνιστὴν Ἰβήρων οὐδένα καθάπαξ ἔφην, δι' αὐτῶν δὲ Ῥωμαίων συστήσεσθαι τὸν κίνδυνον, ἵνα φανερόν γένηται πᾶσιν, ὥς ἐξεβάλομεν — καὶ

νευικήκαμεν sq. 348, 16 ὁ γὰρ Φίλιππος — τὰ μὲν — καθήκειν ἔφησεν — αὐτῷ —, Λακεδαιμονίων δὲ μηδὲν εἰς τὴν κοινὴν συμμαχίαν — ἡμαρτηκότων, ἐπαγγελλομένων δὲ πάντα καὶ ποιεῖν τὰ δίκαια πρὸς ἡμᾶς, οὐ καλῶς ἔχον εἶναι sq. Eadem est condicio uerborum, quae sunt 1048, 20—30 (ἡμῶν) et 1049, 2 (ἡμετέρας) — 5 (ἀποτυγχάνειν). Conferas 1143, 9. 1052, 24 sq., ex quo loco intellegitur, non modo ἡμεῖς, sed etiam ὑμεῖς pronomine hac cum licentia Polybium uti. Idem apparet ex 1139, 8. Eodem modo explicanda sunt, nisi fallor, uerba 607, 13 ὃν ἀπέστειλε πρὸς ἡμᾶς Φίλιππος sq.

Iam addamus alia, ex quibus non minus appareat, ab acquabili et congruenti oratione Arcadem scriptorem abhorreere. Atque a leuioribus initium faciamus. Legimus: 269, 31 ἄς μὲν — τὰς δὲ. 458, 17 τὰ μὲν — ἃ δὲ. 370, 27 εἰς τὴν μὲν — πρὸς ἣν δὲ, ubi Re.¹⁾ non debuit mutare uerba tradita πρὸς ἣν δὲ in πρὸς τὴν δὲ. Eodem pertinet, quod scribit: 364, 15 ποτὲ μὲν — τοτὲ δὲ. 560, 23 ὅτε μὲν — ποτὲ δὲ. 203, 10 τοτὲ μὲν — ἔστι δ' ὅτε, quo loco commendatur id, quod Hultschius coniecit 111, 25 pro εὐθὺς μὲν ἐσύλησαν, οὓς δ' ἀπέσφαξαν scribendum esse ἔσθ' οὓς μὲν — οὓς δὲ, conferas 871, 32 αἰετίνας μὲν — οὓς δὲ. Eadem est uarietas, quod scriptum est 274, 14 ὅπου — ποῦ. 384, 8—11 οἷς — ὅσοι. 578, 20 ἐὰν — ἂν. 552, 15—17 ὅτε — ὅτε — εἰ. 49, 4 ἂν — ὅταν. Iam supra commemoravi, Polybium in interrogationibus subiunctis modo relatiuo, modo interrogatiuo pronomine uti. Scripsit igitur 24, 16 πῶς — πότε — δι' ἃς αἰτίας. 145, 1 ὅσας μυριάδας καὶ τίνας τόλμας καὶ πηλίκας παρασκευάς. 183, 30 πότε — πῶς — δι' ἃς αἰτίας. 187, 18 ὥς ἐπράχθη καὶ διὰ τίνων καὶ τί sq., ubi non debuit Bekkerus mutare ὥς in πῶς, qui etiam 23, 24 incautius ante σεσωκέναι addidit τῷ, ut concinnior esset uerborum constructio. Sed conferre debebat 170, 29 et 215, 22²⁾.

Iam a leuioribus ad res maioris momenti accedamus, et primum quidem ad numerum. 259, 15 Πόπλιος — ἀναξεύ-

1) Cf. Hultsch. edit. proleg. uol. I. p. X. 2) Cf. Eurip. Med. u. 534. 539. 540. Sophocl. Antig. 350. cf. huj. dissertat. p. 220. annot. 3.

ξας — ἐποιεῖτο τὴν πορείαν — Ἀντίβας δὲ τὴν ἀναζυγὴν αὐτῶν sq. cf. 270, 24. Item 274, 4 τὸν Φλαμίνιον — τὴν ἐκείνων στρατοπεδείαν. 276, 12 προῆγε —, ὡς προδήλου τῆς νίκης αὐτοῖς ὑπαρχούσης. item 285, 26. 27. 270, 3 αὐτοῖς, quamquam solum antecedit nomen Publii. Item 257, 18, quamquam illo loco αὐτοῖς etiam referri potest ad δυνάμεις. Simili modo 236, 11 δυνάμεων — τούτοις conf. 50, 15 καθορμισθέντες πρὸς τὸ Αἰλὺβαιον — ὅτι ρατήσαντες ταύτης. 284, 9 δυνάμεις — ἀπεγνωκότας (284, 15). 312, 18 τὰ ξίφη — τῆς μὲν (habuit in mente μαχαίρας). 541, 10 τῶν μὲν Ἑλληνικῶν πολιτευμάτων — τῆς δὲ Ῥωμαίων (scilicet πολιτείας). 291, 21. 22 ταῦς Μασσαλιωτικαὶ — οὗτοι. 14, 13 πολιτεύματα — ἕκαστοι cf. 166, 30 — 167, 3. Item 32, 30. 31 παρακαλέσαντες τὰ πλήθη καὶ συνυποδείξαντες —, ὅτι νικήσαντες. Ex hoc usu fluxisse uidetur 797, 15 διηγωνίζοντο τὰ κέρατα γενναίως, qui pluralis uerbi non inuenitur nisi hoc loco apud Polybium. Denique moneo, 573, 28/29 editores falsa interpunctione hunc usum obscurauisse. Scribendum enim est: διδόασιν δὲ καὶ φυλακεῖα δύο (τὸ δὲ φυλακεῖον ἐστὶν ἐκ τεττάρων ἀνδρῶν), ὧν οἱ μὲν (i. e. ἕτερον φυλακεῖον) πρὸ τῆς σκηνῆς, οἱ δὲ (ἕτερον φυλ.) κατόπιν ποιοῦνται τὴν φυλακὴν. Res in aperto est.

Sed redeat oratio ad numerum. Praeter ceteros locos dignus est, qui notetur: 577, 16 ζητοῦσι — καλεῖ sq.; 575, 20 τοὺς χιλιάρχους — γινώσκει. 555, 2—6 τοῖς θανάτου κρινόμενοις δίδωσι τὴν ἐξουσίαν τὸ παρ' αὐτοῖς ἔθος, ἀπαλλάττεσθαι φανερώς — ἐκούσιον ἑαυτοῦ καταγνόντα φυγαδείαν. Quos locos si inspexisset Naber¹⁾, non putasset uerba 562, 4. 5, ubi codex Urbinas post antecedentem pluralem τοῖς νεωτάτοις (sc. παρήγγειλαν μάχαιραν φορεῖν) — tradit uerba προσεπικοσμεῖται δὲ καὶ sq., corrigenda esse, praesertim cum in proximo capite plane idem acciderit scriptori, qui scripsit 562, 14 τοῖς δευτέροις παρήγγειλαν φέρειν πανοπλίαν — ταύτην δὲ περὶ τὸν δεξιὸν φέρει μηρόν. Simile est, quod

1) Mnemos. VI. 353.

legitur: 5, 18 ὅσον γε καὶ ἡμᾶς εἰδέναι — ὑπέλαβον (putaui). 150, 11 ὑπολαμβάνω δὲ ῥάστην ἐμοὶ ἂν γενέσθαι — εἰ ποιησαίμεθα cf. 174, 5—8. 948, 28. 190, 21. 995, 26. Denique conferas: 13, 16 ὁ δὲ Ἰέρων ὀττευσάμενός τι — ἀνεχώρησε — εἰς τὰς Συρακούσας· τῇ δὲ κατὰ πόδας ἡμέρα γνοῦς Ἀππίος τὴν ἀπόλυσιν τῶν προειρημένων sq. 372, 7 ἐὰν γὰρ ἐνὸς (sc. reguli) περιγέωνται, τρεῖς ἐπιβαίνουσιν ἐπὶ τὴν τούτων χώραν ἄλλοι βαρύτεροι. cf. 1075, 14 στρατηγός — αὐτῶν et 975, 24. 25 σύγκλητος — ἐκείνοι. Supersedere igitur possumus omnibus coniecturis, quibus Reiskius¹⁾ et Schweighaeuserus tentauerunt locum, qui est 605, 15 τινὲς τῶν λογογράφων τῶν ὑπὲρ τῆς καταστροφῆς τοῦ Ἰερωνύμου γεγραμένων πολὺν τινα πεποίηται λόγον καὶ πολλήν τινα διατέθειται τερατείαν ἐξηγούμενοι μὲν τὰ πρὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῖς γενόμενα σημεῖα (αὐτοῖς est Syracusanis).

Non dissimile est, quod ubi nomen urbis uel ciuitatis ab eo nominatum est, ita pergit, tanquam si ciuium nominasset. Cuius usus quamquam etiam apud alios scriptores inueniuntur exempla, tamen Polybius nescio quo modo maiore in hac re utitur licentia. 126, 7 οὗ πρεσβευτὰς ἐκπέμψαντος εἰς Γαλιαν ὑπὲρ τῶν αἰχμαλώτων, παρασπονδήσαντες (sc. Galli) ἐπανείλοντο τοὺς πρέσβεις. 50, 4 τοῦ δὲ προτερήματος προσπεσόντος εἰς τὴν Ῥώμην, περιχαρεῖς ἦσαν (sc. Romani) cf. 14, 13 πολίτευμα — ἕκαστοι. 304, 17 Ῥώμην — οἱ δὲ. 291, 21 ταῦς Μασσαλιητικὰς — οὗτοι. 50, 15. 551, 11 διὸ καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς συστάσεως αὐτοῦ λόγον ἀποδεδωκότες πειρασόμεθα νῦν ἤδη διασαφεῖν ὁποῖόν τι κατ' ἐκείνους ὑπῆρχε τοὺς καιροὺς, ἐν οἷς λειψθέντες (sc. Romani; quod nomen in antecedentibus non inuenitur, sed ex uoce πολίτευμα intellegendum est).

Iam simili modo excipit optatiuus aut indicatiuum aut coniunctiuum, ubi causa uix potest cognosci.

213, 8 γράψαι ἐθάρρησεν, διότι Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις ὑπάρχοιεν συνθῆκαι — καὶ διότι ὑπερέβαινον Ῥω-

1) Reiskius, animaduersionum ad Graecos auctores uolumen IV. Lips. 1763. p. 732.

μαῖοι τὰς συνθήκας. 172, 24 — 173, 2 ἐδήλωσε, πῶς — ἔλαβε καὶ πῶς — ἐξαπέστειλε — ἔτι δὲ πῶς — οὐκ ἔασαιεν — μικροῦ δὲ καταλεύσαιεν. cf. 719, 24—26 διότι συνέβαινε — εἶσαν. 375, 18. 651, 16 ἵνα μηδεὶς κατοπτρεύσῃ, ἀλλ' οἱ μὲν ὑποχείριοι γένοιντο, οἱ δὲ ἀπαγγέλοιεν. Recte igitur Bekkerus scribit 813, 12 λέγων, ὅτι — παρελάμβανε — δυναστεύσαι δὲ (pro δυναστεῦσαι δὲ).

Venio ad tempora: Polybium interdum infinitiuo praesentis uti, ubi ex vulgari usu expectamus infinitiuum futuri, demonstravit Hultschius¹⁾. Atque ab eodem uerbo haud raro et infinitiu. praes. et infinitiu. futuri coniuncti pendent. 376, 2. 3 πεπεισμένοι τὸν μὲν Ἀχαιοὺν σφίσι βοηθεῖν, αὐτοὶ δὲ ἀντιπεριστήσειν. 578, 27—29 ἢ κυριεύειν ἐλπίζοντες ἢ διαφεύξεσθαι. 669, 6 ἀναγκάσειν ἢ λύειν ἢ ὑπάρξειν item 675, 20—21. 418, 20—21. 819, 3 (κωλύειν) — 5 (ποιήσειν). Hac ratione ille quoque locus defenditur, qui est 675, 19—21. ἐκρίθη — μετακομίζειν καὶ ἀπολείπειν, ubi Naber ἀπολείπειν scribit.

Etiam praesens historicum, quod dicunt, et aoristus uel imperfectum ita coniunguntur²⁾. 67, 6—7 ἀποπλέων ἐντεῦθε κατῆρε καὶ καταλαμβάνει. 48, 11—12 ναυπηγοῦνται πεντήκοντα σκάφη καὶ κατέγραφον καὶ συνήθροισον στόλον sq. 12, 27—29 τίθεται (sc. Ἰέρων) συνθήκας καὶ ἐποιεῖτο τὴν πορείαν. 87, 3—4 ἐπιτίθενται τῷ χάρακι καὶ πολλοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἠνάγκασαν sq. cf. 258, 24—26. 213, 28 ποιοῦνται συνθήκας, ἐν αἷς τὰ συνέχοντα ἦν ταῦτα. cf. 117, 4. 379, 28. 380, 4—26—30. 383, 14. 390, 7—8. 411, 21—24. 603, 15—19. 672, 6—8. Neque non coniunguntur ita imperfectum et aoristus. Etenim cum quorundam uerborum imperfectum mallet scriptor adhibere, quam aoristum³⁾, horum uerborum imperfecta saepe posuit iuxta aoristum alius uerbi; conferas 204, 25—26 ἀπεβίβασεν — ἔπλει. 228, 11—13 ἐξαπέστελλον — παρήγγειλαν. 304, 19—20 διεσάφησαν — ἐξαπέστελλον.

1) Quaestiones Polybiani. p. 23. 2) Cf. Soph. Aiac. u. 31. Antig. 406. Trachin. 365 al. Vid. supra p. 220 annot. 3. 3) Sunt uerba eundi, mittendi, ducendi, similia. cf. Hultsch. quaest. Polyb. p. 22.

Quae cum ita sint, iam nemo offendet in mira illa uarietate, quae est in libri VI. cap. 5. sqq., ubi Polybius in describendis rerum publicarum commutationibus ita sibi non constat, ut modo praesenti tempore usus depingat res tanquam praesentes, modo aoristum usurpet, tanquam si res gestas narret. 544, 20 ἐπειδὴν δὲ γένηται — τότε ἀρχὴ φύεται. paulo post (544, 27) ὁπότε τις μὴ νέμοι, εἰκὸς (scil. ἦν). 545, 11 ὅταν c. coni. εἰκὸς ἐστίν. 546, 27 ἐπεὶ εἶχον. 548, 3 ἐπειδὴν θαρρήσῃ. Idem etiam fit in uno eodemque enuntiato: 548, 12—13 καταφέρονται καὶ ἐποίησαν. 548, 17 ποιοῦνται sq. Idem cernitur in eiusdem libri capit. 19. sqq., ubi de Romanorum re militari agitur. 559, 18—23 προλέγουσιν — τὴν ἡμέραν — τῆς δ' ἡμέρας ἐπελθούσης, διεῖλον cf. 560, 28. 561, 17. 564, 2. 573, 11—26. Eadem neglegentia apparet 625, 13—17, ubi describit Polybius, quibus artificibus usi Romani Syracusas urbem oppugnauerint. Ac praeter cetera uersatur in depingendis naualibus machinis, quas exstruxerant Romani; dicit enim: ταύτης ἑκατέραν τὴν πλευραν-δρυφακτώσαντες — ἔθηκαν πλαγίαν sq., πρὸς δὲ τοῖς ἰστοῖς — τροχιλῖαι προσήρτηνται· λοιπὸν ὅταν — ἐγγίσωσι — ἔλκουσι sq. Hac ipsa re eo adductus est scriptor, ut in protasi tempus praeteritum, in apodosi tempus praesens scriberet. Ita factum est, ut 554, 7 legamus, ὁπότε τις ἐπιδημήσαι, φαίνεται ἡ πολιτεία sq.¹⁾ Ex quo exemplo neutiquam colligendum est, Polybium ὅταν c. coni. et ὅτε c. optat. contra morem Atticorum promiscue usum esse; nam ceteris locis semper ὅταν c. coni. et ὅτε c. optat. secundum Atticorum morem usurpat.

Videamus nunc singula neglegenter scripta. Postquam Polybius 720, 29 Publii nomen commemorauit, 721, 4—15 narrauit eum castra apud Carthaginem nouam posuisse; deinde 721, 20 — 722, 25 situm urbis descripsit et 722, 26 sic pergit: τοιαύτης δ' ὑπαρχούσης τῆς διαθέσεως τῶν τόπων ἀσφαλιζέσθαι συνέβαινε τοῖς Ῥωμαίοις τὴν στρατοπεδείαν κατὰ τὴν ἐντὸς ἐπιφάνειαν ἀκατασχεύως ὑπὸ τε τῆς λίμνης καὶ τῆς ἐπὶ θαλά-

1) De elidendo —αι (φαίνεται ἡ πολιτεία) cf. 223; 20 γίνεται ἡ.

τερα θαλάττης, τὸ δὲ μεταξὺ τούτων διάστημα ἀχαράκωτον εἶασεν; ad εἶασεν ex 720, 29 cogitatione addendum est nomen Publii. Tale quid scriptoris esse, qui limatiore genere dicendi utatur, nemo contendet. Eadem neglegentia cernitur 427, 1, ubi ad κατηγλίσθησαν ex 426, 10 intellegendum est: Μακεδόνες, quamquam scriptor inter 427, 1 et 426, 10 uerba interposuit, quibus explicatur, unde factum sit, ut Thermum in urbem copias suas conducerent Aetoli. Item 116, 23 dicit ταῦτα δὲ πράξαντες ἀνεχώρησαν, cuius uerbi subiectum Romanorum est nomen, quos tamen post 116, 17 non commemorauit scriptor; ita ut inter hunc locum et uerba ταῦτα δὲ πράξαντες intersit rerum a Phariis et Tenta gestarum narratio. Non minus neglegenter 211, 25 omisit subiectum, quod est Carthaginiensium nomen. Contra non Polybii, sed scribae culpa uidetur 99, 10 Hamilcaris nomen omisum esse, quod auctor diligens omittere non debuit. Nam postquam 98, 32 τοὺς περὶ τὸν Ἀμίλκην nominauit, de mercennariis agit, qui a Carthaginiensibus defecerant, ac locum communem addit; in codicibus uerba insequentia ita scripta sunt: πολλοὺς μὲν γὰρ αὐτῶν ἐν ταῖς κατὰ μέρος χρεῖαις ἀποτεμνόμενος καὶ συγχλείων ὥσπερ ἀγαθὸς πεπτεντὴς ἅμα καὶ διέφθειρε, πολλοὺς δ' ἐν τοῖς ὁλοσχερεσὶ κινδύνοις — ἀνῆρει sq., in quibus uerbis desideramus subiectum. Sed uerba sine dubio sunt corrupta. ἅμα καὶ enim, quod traditur, nullo modo ferri potest, quod iam dudum uiderunt editores; itaque inde ab Reiskio correxerunt ἅμα καὶ in ἀμαχεί. Quid? mutatio nonne lenior est eaque aptior ad hunc locum, si pro αμακai scribitur αμιλκας = Ἀμίλκας? Habemus subiectum, quod desideramus, cum Reiskii ἀμαχεί satis superuacaneum sit. Nomina autem propria haud raro hunc in modum corrupta sunt in Polybii historiis; ueluti 3, 16 παρὰ τοῦ pro Ἀράτου in libris est.

Contra alia, quae ab artifice, ut ita dicam, stilo abhorrent, re uera Polybii esse apparet: 411, 22 parum accurate dicit τοῦτων τινί, quod pronomen spectat ad τοὺς ἀντιπολιτευομένους περὶ τὸν Ἀράτον, qui 411, 13 nominantur. 327, 12 αὐτοῖς ita dicit, ut nix intellegi possit, quo spectet. Ac Reiskius

quidem putauit αὐτοὶ dici a scriptore Timoxenum (327, 2) et Aratum; contra Schweighauserus¹⁾ αὐτοῖς ad Aetolos spectare contendit. Ex grammatica ratione sine dubio Schweighauseri sententia aptior; sed si Polybii neglegentiam spectamus, Reiskii sententia ab hac parte non refellitur, re ipsa sine dubio maxime commendatur.

237, 3 αὐτοῖς legitur, ubi nemo non cogitat de Carthaginiensibus; sed cum in pagina superiore (236, 19) unius Hannibalis nomen commemoratum, deinde nonnulla de Gallorum in Italiam incursionibus atque de hominibus in ipsis Alpibus habitantibus exposita sint, ex grammatica ratione iusto durius est simplici pronomine αὐτοῖς pergere, tanquam si Carthaginienses antea sint nominati. 373, 13 pronomen αὐτῶν uidetur significare τῶν βασιλέων, quod substantium ex βασιλεία uoce, quae antecedit, intellegendum est; sed potest etiam significari totus populus. 576, 19 ὁ αὐτὸς non est εἰς τῶν οὐραγῶν, quod exspectaueris, sed ὁ πρῶτος ἱλάρχης (cf. 578, 5). Iam ipse inspicias locos similes: 46, 28 (οὔτοι μὲν). 546, 10 (αὐτοῖς). 428, 15 (αὐτῶν). 1113, 29 (ἐπὶ δὲ τούτοις cf. 1112, 26). Itaque non debebant offendere uiri docti in 259, 13 παρὰ τούτων i. e. 'a Romanis', qui 259, 7 commemorantur. Denique conferas 846, 25 ἡ γὰρ ἔμφασις τῶν πραγμάτων αὐτοῖς (= scriptoribus nonnullis) ἄπεστι διὰ τὸ μόνον ἐκ τῆς αὐτοπαθείας τοῦτο γίνεσθαι sq., ubi τοῦτο est = 'narrando ita oculis res gestas subicere, ut quasi praesentes agi uideantur'.

Cum αὐτοὶ et οὔτοι pronomibus hunc in modum abutatur scriptor, tum participio ὁ προειρημένος, cuius notio plane eadem est apud eum, ac demonstratiui pronominis οὗτος.

22, 1 ὁ προειρημένος ἀνὴρ est Ἄνων, qui 21, 20 nominatur. Item 626, 16 Archimedes, qui inducitur 624, 6, ὁ προειρημένος ἀνὴρ dicitur. cf. 241, 1, ubi satis dubium est, qui sint illi οἱ προειρημένοι. Horum locorum analogia defenduntur, quae leguntur 68, 17 περὶ τῶν νῦν λεγομένων στρατηγῶν scil. Hamilcaris Barcae et Romanorum ducis, qui pagina proxima com-

1) Cf. edit. Polyb. vol. VI. p. 11, ubi Reiskii quoque sententia affertur.

memorati sunt. Plane superuacaneae et Schweighaeuseri et Gronouii sunt coniecturae; quod qui sibi nondum persuaserit, conferat 160, 9—15 ἡγωνία (sc. Ἄρατος) γὰρ, εἰ παραγενόμενος ὁ βασιλεὺς καὶ κρατήσας τῷ πολέμῳ τοῦ Κλεομένους καὶ τῶν Λακεδαιμονίων ἀλλοιότερόν τι βουλευσάιτο περὶ τῆς κοινῆς πολιτείας, μή ποθ' ὁμολογουμένως τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς (Ἄρατος) ἀναλάβῃ τὴν αἰτίαν, δόξαντος (= Ἀντιγόνου) δικαίως τοῦτο πράττειν, διὰ τὴν ἐξ αὐτοῦ (Ἀράτου) προγεγενημένην ἀδικίαν. Paulo alius generis sunt, sed non magis logice dicta uidentur, quae traduntur: 88, 26 ἐπεὶ δ' εἰς συνάπτον ἦγον — συνῆπτον. 588, 26 ἐπειδὴν γὰρ ἐξοιδοῦν τι — ἐπικρατῇ, οὐδὲν ἐξοιδεῖ cf. 42, 16. Qui talia scripserit, quidni eum scripsisse putemus, quae leguntur: 846, 3—4 ἐὰν γὰρ ἐκ τῆς ἱστορίας ἐξέλῃ τις τὸ δυνάμενον ὠφελεῖν, τὸ λοιπὸν αὐτῆς ἀνωφελὲς γίνεται? ubi neque Heysii ἀφελές, neque Hultschii ἀλυσιτελές, neque, quod Cobetus ¹⁾ uoluit νουθετεῖν pro ὠφελεῖν, probatur; sincera est lectio codicum.

Eandem scriptoris negligentiam cernimus his locis: 691, 23 ἐκ τε τῶν προειρημένων καὶ τῶν λέγεσθαι μελλόντων ἐστὶ φανερόν ²⁾, ubi Hultschius, quod conferri iubet 690, 9, nihil confert ad tuendam huius loci scripturam. Nam 690, 9 διὰ τῶν προειρημένων καὶ διὰ τῶν μετὰ ταῦτα ῥηθησομένων cum καταμαθεῖν coniungenda sunt. Sed similia huic loco (691, 23) inueniuntur. In eo enim offendimus hoc loco, quod ἐστὶ praesens scriptum est, quod ad sola uerba τῶν προειρημένων quadrat. Eodem modo 249, 8 τοὺς κινδύνους καὶ κακοπαθείας συμβάντας. 276, 3 φυλάττεσθαι καὶ προσέχειν τὸ πλῆθος, ubi accusatiuus τὸ πλῆθος ex φυλάττεσθαι pendet. Verba, quae leguntur 908, 27 — 909, 2 tam corrupta sunt, ut ex eis nihil concludere audeam. Sed similitudinem quandam cum hoc loco, de quo agimus, habent ea uerba, quae exstant 344, 5: ἥτις (= αὐστηρία τῶν ἡθῶν) αὐτοῖς παρέπεται διὰ τὴν τοῦ περιέχοντος ψυχρότητα καὶ στεγνότητα τὴν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν

1) Mnemos. XI, 30. 2) Cf. Thucyd. III, 40, 2 et VI, 60, 2 τὸ σαφές οὐδεὶς οὔτε τότε οὔτε ὕστερον ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν sq.

τοῖς τόποις ὑπάρχουσιν, ᾧ συνεξομοιοῦσθαι πεφύκαμεν; ubi ᾧ non nisi ad remotius illud τὸ περιέχον (caelum) spectare potest, cum exspectemus οἷς, quod Athenaeus suo Marte, ut multa ¹⁾, scripsit.

Restant singula: 560, 26 μετὰ ταῦτα τοὺς ἱππεῖς τὸ μὲν παλαιὸν ὑστέρους εἰώθεσαν δοκιμάζειν, νῦν δὲ προτέρους. Similia sunt: 565, 20 ὑπὸ τῶν ὄμβρων ἀποδερματούμενοι καὶ μυδῶντες δύσχρηστοι καὶ πρότερον ἦσαν καὶ νῦν ἔτι γίνονται παντελῶς et 306, 16—17 ²⁾.

Denique commemoro, solere scribere Polybium, uelut 299, 29, διὰ τὸ πρῶτον μὲν — δεύτερον δὲ διὰ τὸ pro διὰ τὸ πρῶτον μὲν — δεύτερον δὲ. item 320, 15—18. 420, 22—26. ἵνα πρῶτον μὲν — δεύτερον δὲ ἵνα sq.

Iam nescio, an ab eo, qui tam miro saepe modo peccauerit, non alienum esse iudicemus, quod 559, 8 legitur τῶν λοιπῶν, cuius in locum Nipperdeius ³⁾, cum Casaubono faciens, reponi iussit τῶν πολιτῶν, quod mihi ne quadrare quidem uidetur; στρατιωτῶν exspecto, non πολιτῶν. Ceterum conferas 724, 8, ubi simili modo τῶν λοιπῶν legitur, non eleganter quidem dictum, sed nescio an in Polybii libris ferendum sit; quamquam Naber ⁴⁾ hoc quoque loco τῶν πολιτῶν scribi uult. Contra miror, quod nemo adhuc haesit in his uerbis: 54, 17 παρακαλέσας δὲ τῷ καιρῷ τὰ πρόποντα διὰ πλειόνων καὶ παραστήσας ὁρμὴν ὑπερβάλλουσαν διὰ τε τὸ μέγεθος τῶν ἐπαγγελιῶν τοῖς κατ' ἰδίαν ἀνδραγαθήσασιν καὶ τὰς κατὰ κοινὸν ἐσομένας χάριτας αὐτοῖς καὶ δωρέας sq. Qui tandem sunt 'priuatim fortes'? Quae haec est oppositio τοῖς κατ' ἰδίαν ἀνδραγ. et τὰς κατὰ κοινὸν χάριτας? ⁵⁾ Haec profecto tam peruerse sunt dicta, ut ne Polybio quidem tribuenda ea esse putem. Transpositis uerbis κατ' ἰδίαν ante ἀπαγγελιῶν, medicina affertur loco, ita ut τὸ μέγεθος τῶν κατ' ἰδίαν ἐπαγγε-

1) Cf. huj. dissert. p. 227 sq. 2) Cf. Thucyd. IV, 103, 4 ἐπειδὴ — Βρασιδᾶς ἦλθεν, ἐπράξαν τε ἐκ πλείονος (sc. οἱ Ἀργεῖοι) —, καὶ τότε — κατέστησαν. 3) Annal. Societat. litter. Saxonicae. uol. V. p. 155.

4) Mnemosyn. VI, p. 362. 5) κατὰ κοινὸν est 'publice' cf. 322, 4. 324, 8. 326, 14. 606, 21. 448, 5. 701, 12. 1111, 12. 1152, 13. 587, 14.

λιῶν' et 'τὰς κατὰ κοινὸν ἐσομένας χάριτας' inter se opponantur. De ordine uerborum in Polybii libris confuso conferas Hultschii notas ad 14, 9. 191, 5. 217, 6. 249, 2. 279, 3 et huius dissertat. p. 259¹ et 278.

Denique si quis, quales et quam duras admiserit Polybius anacoluthias, uult cognoscere, adeat locos, qui sunt 177, 30 — 178, 5. 141, 9. 96, 10. 671, 15. 320, 1. 348, 6. 462, 7—16. 672, 19. Supersedere igitur possumus Reiskii coniectura, qui 155, 25 φαίνεσθαι addi iubet, ut anacoluthia satis lenis tollatur.

Iam ut ab omni parte stabiliatur id, quod de Polybii elocutione facimus iudicium, restat ut disputem de fuso et nimis abundante dicendi genere, quo utitur; qui quantum abesset, ut breuitatem orationis sectaretur, si intellexissent uiri docti, non corrigere interdum ipsum Polybium animum induxissent.

Nolo tempus terere in enumerandis illis locis, ubi synonyma ita coniungit scriptor, ut plane superuacaneum sit alterutrum; exempla poteris in unaquaque pagina inuenire. Pauca tantum perstringo huius generis. Quod Bekkerus 78, 13 in uerbis ἀρχηγὸν καὶ μόνον αἴτιον putauit αἴτιον esse delendum, sine dubio errauit; conferre debebat et eum locum, quem Hultschius adscripsit in notis (I, 81, 10) et eum, qui magis etiam quadrat: 148, 8 ἀρχηγὸν καὶ αἴτιον. Unum potissimum genus synonymorum ita adamat Polybius, ut fere semper iisdem locutionibus utatur; pronomina dico synonyma coniuncta: οὕτω καὶ τούτω τῷ τρόπῳ 139, 19. πῶς καὶ τίνι τρόπῳ 147, 14. 39, 18. cf. πῶς καὶ τίνι γένει sq. 537, 14. ὡς καὶ τῇδε 305, 25. ταῦτα καὶ τοιαῦτα 394, 8. 423, 8. 9. 558, 12. 339, 16. ὁ μὲν βασιλεὺς περὶ ταῦτα καὶ πρὸς τοῦτοις ἦν 421, 14. cf. 288, 19.

Venio ad singula, quae abundanter dicta sunt. Solet Polybius eandem notionem et substantiuo et enuntiato addito expressam proponere. Scribit igitur: 5, 15 τὴν καθόλου καὶ συλλήβδην οἰκονομίαν τῶν γεγονότων, πότε καὶ πόθεν ὠρμήθη (τὰ γεγονότα sc.) καὶ πῶς ἔσχε συντέλειαν sq., ubi enuntiato πότε — συντέλειαν nihil fecit scriptor, nisi explicauit uerbum

οἰκονομία. 305, 27 τῶν μὲν ἐν ταῖς προγεγενημέναις μάχαις ἐλαττωμάτων οὐχ ἐν οὐδὲ δεύτερον καὶ πλείω δ' ἂν εὔροι τις αἴτια, δι' ἃ τοιοῦτον αὐτῶν ἐξέβη τὸ τέλος, ubi enuntiatum δι' ἃ — τέλος plane superuacaneum est. 405, 26 οὗ τὴν μὲν αἰτίαν, ἀπὸ ποίας προθέσεως ἢ χορηγίας ἔλαβε τὴν ἀρχὴν τῆς κατασκευῆς, ἀμφισβητεῖσθαι συμβαίνει. Plane eodem modo 1263, 3 dicitur ἡ δὲ σύγκλητος ἐπὶ πολὺν μὲν χρόνον διηπόρησε περὶ τούτων, πῶς δεῖ χρῆσασθαι τοῖς πράγμασιν. Ubi sine ulla causa Herweden¹⁾ pro περὶ τούτων scribi iubet περὶ τοῦ. Conferas etiam 540, 14 ἀδήλου οὔσης τῆς ἐντυχίας, τίσιν ἀπαντήσῃ sq. et 34, 22 τὸ κατὰ λόγον, ὅπερ εἰκός (ἐστὶν ἐπιτελεῖσθαι), ὅταν sq., ἐπιτελεῖτο. Idem dicendi genus apparet his locis ἐξέβη τὸ τέλος 306, 24. 305, 29. ἐπιτελεῖται ἡ συντέλεια 708, 4. ἐπιφαίνεται ἡ κατὰ τὸν ἥλιον ἀνατολή 795, 6. ὑπὸ τὴν ὄψιν ἄγεται ἡ ἐνάργεια τῶν πραγμάτων 556, 8, ubi alius scriptor aut ὑπὸ τὴν ὄψιν ἄγεται τὰ πράγματα dedisset aut γίνεται ἐνάργεια τῶν πραγμάτων. δῆλον, ὡς εἰκός c. infin. 137, 5 saep. αἰ — διετέλουν 108, 10. φέεσθαι πρῶτον 543, 30. προκείμενα προβολαί i. e. proposita consilia 38, 9. κατ' ἐκλογὴν ἀριστίνδην κεκριμένοι 550, 19, ubi uix eiecisset Cobetus²⁾ κατ' ἐκλογὴν, tanquam glossema, si inspexisset 783, 27 τὴν φάλαγγα κατὰ τέλη σπειρηδὸν ἐπέστησεν sq. Confer praeterea 725, 1 κατ' ἐκλογὴν τῶν ἀρίστων προκεκριμένων. Quidni eundem scripsisse putemus, quod traditur 960, 19 τὴν σωματικὴν δύναμιν ἔχειν πρὸς τὸ δύνασθαι τὸ κριθὲν ἐπιτελεῖν? in quibus uerbis cum Naber³⁾ eicere uoluisset δύνασθαι, bene fecit Hultschius, quod hanc coniecturam in notis criticis silentio praeteriit⁴⁾. Iam restat unum: Scribit Polybius 557, 6 διὸ, πάντων τῶν προειρημένων χάριν, sq. 24, 13 διὸ, χάριν τοῦ sq. 95, 4 διόπερ — βλέπων (= pro enuntiato caus.). 24, 7 — 24, 9 ὅθεν — διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας. Neque delendum est διὰ, quod traditur 456, 10 (διὰ — διὰ τὰς

1) Mnemosyn. nou. ser. II. 78.

2) Mnem. XI. 25.

3) Mnemos.

VI. 119.

4) Conf. ex numero scriptorum latin. Taciti ab exc. diu. Aug. lib. III. 3. 'magnitudinem mali perferre uisu non tolerauit', et quae collegit exempla Nipperdeius.

προειρημένως αἰτίας), sed aut διὸ aut δι' ᾧ scribendum. Neque recte eiecerunt uiri docti διὰ ταῦτα 50, 7 διὸ καὶ πάλιν ἐπερρώσθησαν διὰ ταῦτα; confer praeter exempla modo allata hos locos: 1192, 22 ἐξ ὧν, ὅτι γέγονέ τις ἐπιπλοκή, προφανὲς ἐκ τῶν εἰρημένων sq. 117, 9 ὧν συντελεσθέντων, μετὰ ταῦτα. 57, 10. 902, 25. 70, 5. 25, 8. 9.

Hoc loco commemoranda sunt uerba, quae leguntur 549, 30—31: ξύλοις θρίπες καὶ τερηδόνες συμφρεῖς εἰσι λῦμαι, δι' ὧν, καὶ πάσας τὰς ἔξωθεν διαφύγῃσι βλάβας, ὑπ' αὐτῶν φθείρονται τῶν συγγενομένων. In quibus uerbis quamquam scio multos offendere, tamen non offendemus, si et eos locos respexerimus, quos paulo supra attuli et, quem simillimum iam allaturus sum: 622, 11—12 δι' ὧν ὑπολαμβάνω τὸ πολλάκις ἐν ἀρχαῖς ἡμῖν τῆς πραγματείας εἰρημένον νῦν δι' αὐτῶν τῶν ἔργων ἀληθινὴν λαμβάνειν πίστιν.

Antequam finem faciam disputandi de hoc loco, restat ut unum adnotem. Solet Polybius scribere: μέχρι τούτου πολέμων καὶ φιλονεικῶν, ἕως τοῦ λαβεῖν ἀφορμὰς 428, 23 saep. Haud raro tamen eadem repetitur praepositio: 699, 10 ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου πεπεισμένοι δεῖν ἡμᾶς ποιῆσθαι τοὺς λόγους, ὑπὲρ τοῦ δεῖξαι διότι sq. 1327, 27 ἐπὶ τούτῳ σεμνύνεσθαι τοὺς Ῥωμαίους, ἐπὶ τῷ καὶ τοὺς πολέμους ἀπλῶς πολεμεῖν. cf. 353, 18. Apparet igitur sine ullo iure Hultschium deleuisse alterum ἕως in uerbis 702, 18 ἕως τούτου βούλομαι ποιῆσθαι τὴν μνήμην, ἕως τοῦ μὴ δόξαι sq.

Neque uerum mihi uidisse uidetur Naber¹⁾, qui 971, 10 in uerbis: ἦν γὰρ εὐθικτος (sc. Philippus) καὶ πρὸς τοῦτο τὸ μέρος εὐ πεφυκὼς πρὸς τὸ διαχλευάζειν ἀνθρώπους uerba πρὸς τὸ διαχλευάζειν ἀνθρώπους tanquam glossema eici iubet. Neque enim in his uerbis offendes, si respexeris, quae modo attuli exempla, neque in re ipsa est, cur haereamus. Etenim, qui εὐθικτος est (i. e. qui ad commodum salseque dicta est idoneus), idem solet illudere homines. Itaque sine dubio coniungere potuit Polybius notiones 'εὐθικτος' et 'εὐ πεφυκὼς

1) Mnemos. VI. 171.

πρὸς τὸ διαχλευάζειν ἀνθρώπους¹⁾. Iam finem faciendum esse puto disputandi de hoc loco; nam quamquam scio non omnia me collegisse, quibus indolem elocutionis Polybianae cognoscamus, tamen ex eis, quae disputari, unumquemque facile intellegere posse puto, quid de ea re sit iudicandum. Transeamus iam ad tertiam huius dissertationis partem.

PARS III.

DE SINGULIS REBUS GRAMMATICIS.

Quia hac particula singula, quae ad dicendi usum Polybii spectant, uolui complecti, primo loco de articulo pauca exponamus.

Haud raro enim satis habebat Polybius simplicem scribere articulum, ubi alius scriptor usus esset pronomine demonstratiuo; quod cum non intellexissent uiri docti, interdum sine iure uerba tradita mutauerunt. 95, 23 mercennariorum a Carthaginensibus defectio enarratur, quo loco postquam uerba fecit de prauitate morum, pergit his uerbis: τέλος δ' ἀποθηριωθέντες ἐξέστησαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· τῆς δὲ διαθέσεως ἀρχηγὸν μὲν καὶ μεγίστην μερίδα νομιστέον ἔθνη μοχθηρά i. e. huius animorum affectus causa est. 1229, 13 postquam dixit, eicere homines ex patria ita, ut in sempiternum redeundi spe priuarentur, indignum esse cum omnibus

1) Simili modo 305, 24 scribendum esse puto: πρὸς τοῦτο διατείνοντα | πρὸς τὸ παραμυθεῖσθαι | τὸν νοῦν αὐτῶν ὑπὲρ sq. Verba tradita πρὸς τοῦτον τείνοντα τὸν νοῦν τῶν ὑπὲρ sq. sensu carent; itaque iam Reiskius pro τῶν scripsit τὰ, Schweighauser. et Hultsch. τὸν, secuti A²B. Sed uidetur altius latere uitium. Si uerba sequentia spectes, uix possis dubitare, quin talem exspectemus sententiam, qualem restitui. De spatio uersuum archetypi, qui multi exciderunt, conf. Hultsch. quaest. Polyb. II. p. 7 sqq. Cum uterque uersus ab eodem inciperet uocabulo, facile alter potuit omitti.

Graecis, tum Atheniensibus, sequuntur uerba: τὸ γὰρ τὴν μὲν ἰδίαν πατρίδα κοινὴν ποιεῖν ἅπασιν¹⁾, τὰς δὲ τῶν ἄλλων ἀναιρεῖν, οὐδαμῶς οἰκεῖον ἂν φανείη τοῦ τῆς πόλεως ἦθους; exspectamus ταύτης τῆς πόλεως, scilic. Athenarum. 236, 5 τὴν ἔρημον ταύτην τινὰ περὶ τοὺς τόπους ὑπογράψαντες ἡμῖν, ubi, si locum propius inspexeris, facile intelleges τοὺς τόπους esse 'illa loca'.

Itaque non mutare debuit Naber²⁾ uerba tradita: 120, 13 σίτου τε γὰρ τοσαύτην ἀφθονίαν ὑπάρχειν συμβαίνει κατὰ τοὺς τόπους in κατὰ τούτους τοὺς τόπους. Recte conferri iubet Hultschius in not. critic. 368, 2 ἐπὶ τοὺς τόπους et 1242, 22. 366, 22. Potuit praeterea afferre 54, 27 et 941, 26, ubi κατὰ τοὺς καιροὺς est pro κατ' αὐτοὺς τοὺς καιροὺς uel κατὰ τούτους τοὺς καιροὺς; item 205, 30 ὅταν ἐπὶ τοὺς καιροὺς ἔλθωμεν. Et uides eiusdem generis esse 1331, 13 τῶν μὲν τοῦ Καλλικράτους εἰκότων εἰσφερομένων, τῶν δὲ τοῦ Ανόκτα κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκφερομένων, ubi sententiam uerborum recte significauit Dindorfius, qui scribi uoluit κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν; scripsit tamen Polybius, ut uidetur, κατὰ τὴν ἡμέραν quemadmodum κατὰ τοὺς καιροὺς. Similis est condicio uerborum, quae sunt 135, 15, ubi τῆς ἐπιβολῆς est ταύτης τῆς ἐπιβολῆς.

Vice uersa Polybius, quamquam solet dicere τὸν πρὸ τοῦ χρόνον (tempus praeteritum), tamen haud raro dicit, notione non mutata, τὸν πρὸ τούτου χρόνον 299, 32. 757, 24. 762, 27. 774, 1. 798, 11. 1161, 4. Itaque incautius Cobetus³⁾ 903, 13 uerba tradita τὸν πρὸ τούτου χρόνον mutari iussit in τὸν πρὸ τοῦ χρόνον. Et poterunt iisdem exemplis defendi uerba τὰ πρὸ τούτου σεμνά, quae 894, 6 in omnibus codicibus leguntur pro τὰ πρὸ τοῦ σεμνά, quod usitatum est Polybio. Non aliter dicitur ἕως τούτου 1289, 5 et 427, 9 saep. Denique conferas Diodor. Sicul. XI, 76, 3 τὴν νῦν οὖσαν Αἴτνην ἐκτίσαντο, πρὸ τούτου καλουμένην Ἰνῆσαν sq.

1) Thucyd. II, 39, 1 τὴν τε γὰρ πόλιν κοινὴν παρέχομεν sq. Periclis uerba, quae Polybii animo uidentur obuersata esse.

2) Mnemos. VI. 126.

3) Mnemosyn. XI. 16.

Venio ad alia quaedam, quae pertinent ad pronomina.

Primum adnotandum est, pronomen οὗ οἱ ἐ, quod apud Atticos satis frequenter inuenitur¹⁾, apud Polybium plane desiderari.

Deinde genetius reflexiui pronominis ἡμῶν αὐτῶν et ὑμῶν αὐτῶν plane inusitatus est Polybio, qui semper pro his pronominibus scribit αὐτῶν: 4, 6 τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτῶν πραγματείας πεποιήμεθα. item 146, 4. 185, 3. 186, 5. 887, 9. 1330, 25. Pari modo pro ἡμᾶς αὐτοὺς habet αὐτοὺς 681, 30. 1054, 21. 1331, 21 et ἑαυτοῖς pro ὑμῖν αὐτοῖς 699, 13. 307, 16 al. saep. Contra morem Atticorum promiscua habet pronomina ὅδε et οὗτος. Ut nonnulla exempla afferam, ὅδε spectat ad praecedentia 2, 6. 14, 1 ἡ μὲν οὖν πρώτη Ῥωμαίων ἐκ τῆς Ἰταλίας διάβασις μετὰ δυνάμεως ἦδε καὶ διὰ ταῦτα κατὰ τούτους ἐγένετο τοὺς καιροὺς. 305, 25 ὥδε γὰρ καὶ τῇδε που συνέβαινε διατετράφθαι καὶ προσδεῖσθαι παραινέσεως τοὺς πολλούς. Contra οὗτος ad sequentia: 25, 15 ἐδίδασκον ἐν τῇ γῇ κωπηλατεῖν τὸν τρόπον τούτον· καθίσαντες — συνείθιζον cf. 305, 24. 840, 3. 970, 20. 1027, 10. Idem ualet in τοιόσδε (117, 23) et τοιοῦτος (455, 26. 456, 18. 496, 25 saep.). Hoc loco paucis agendum est de uerbis, quae sunt 576, 6: τὴν δ' ἐκτὸς ἐπιφάνειαν οἱ γροσφομάχοι πληροῦσι παρ' ὅλον καθ' ἡμέραν τὸν χάρακα παρακοιτοῦντες· αὕτη γὰρ ἐπιτέτακται τούτοις ἡ λειτουργία ἐπὶ τῶν εἰσόδων ἀνὰ δέκα ποιοῦνται τούτων αὐτῶν τὰς προκοιτίας. In his uerbis compluria non esse sana apparet. Primum καθ' ἡμέραν, quo nunc legitur loco, nullum praebet sensum²⁾, neque non offendimus in collocatione huius locutionis. Praeterea uerba αὕτη γὰρ — προκοιτίας nulla continentur constructione. Apparet autem duas inesse in uerbis τὴν δ' ἐκτὸς — προκοιτίας sententias. Primum enim significatur, qui sit uelut in castris locus, deinde quod eorum sit munus. Puto igitur Polybium scripsisse: τὴν δ' ἐκτὸς ἐπιφάνειαν οἱ γροσφομάχοι πληροῦσι παρ' ὅλον τὸν

1) Wilisch, Das indirecte Reflexivpronom. bei Xenophon. Zittau 1875.

2) De καθ' ἡμέραν conf. huj. dissert. p. 284.

χάρακα παρακοιτοῦντες· αὕτη γὰρ ἐπιτέταται τούτοις ἢ λειτουργία καθ' ἡμέραν ἐπὶ τῶν εἰσόδων ἀνὰ δέκα ποιεῖσθαι τούτων αὐτῶν τὰς προκοιτίας. Quam saepe enim uerborum ordo in Polybii libris ea re sit euersus, quod uerba a scribis primum ommissa postea in margine adscripta in falsum locum irrepserunt, multis exemplis demonstratur. cf. Hultschii not. ad 207, 7. 480, 15. 253, 20. 387, 16. 271, 4 saep.¹⁾ A Polybio autem καθ' ἡμέραν post λειτουργία esse scriptum, uel ex ea re colligo, quod hiatus λειτουργία ἐπὶ non potest esse Polybii.

Αὐτός saepe accipit notionem eam, quae propria est adiectiui μόνος. 133, 6 οἱ Ῥωμαῖοι συνιδόντες τοὺς ἵππεῖς αὐτοὺς — ἡκολούθουν sq. i. e. Romani, cum solos equites adesse uidissent, secuti sunt sq. Item 210, 19. 6, 26. 21, 11. 50, 29. 51, 29. 72, 14. 113, 8. 136, 16. — 138, 22 αὐτῷ τούτῳ λειπόμενοι i. e. hac una re inferiores. cf. 561, 5. 143, 5. 166, 29. 174, 11. 219, 5. 223, 9. Interdum αὐτὸς μόνος coniunguntur eadem notione: 428, 20 αὐτῶν μόνων τῶν ἀντιταξαμένων περιεγένετο. Itaque nescio an iniuria haeserit Hultschius 928, 13 in his uerbis ὁ τοῖς βασιλεῦσιν αὐτοῖς ἔθος ἐστὶ μόνους.

In locutione illa usitatissima ὅσῳ — τοσοῦτῳ haud raro in membro priore omittitur comparatiuus, quem exspectamus. 55, 2 ὅσῳ δὲ συνέβαινε τοὺς ἄνδρας ἐκτὸς τάξεως ποιεῖσθαι τὴν μάχην, τοσοῦτῳ λαμπρότερος ἦν ὁ κίνδυνος saep. 138, 8 ὅσῳ γυμνὰ καὶ μεῖζω τὰ σώματ' ἦν, τοσοῦτῳ συνέβαινε μᾶλλον τὰ βέλη πίπτειν ἔνδον.

Duobus locis uiri docti datiuum οὐδέσι pro οὐδενὶ in textum Polybii inducendum esse putauerunt, qui datiuus pluralis in libris manu scriptis nullo loco legitur. 147, 21 L. Dindorfius²⁾ pro καὶ μὴν οὐδὲ τῶν τῆς ἀνδραγαθίας πρωτείων οὐδενὶ τῶν Ἑλλήνων οἰοί τ' εἶσιν οὐδέποτε παραχωρεῖν οἱ προειρημένοι (= Achaei) scribi iussit οὐδέσι τῶν Ἑλλ. Sed plane eodem modo scripsit Polybius: 174, 29 οὐδενὸς γὰρ ὄντες δεύ-

1) Plane eodem modo Hultschius 881, 7. 8 transposuit παρ' ὅλην. conf. huj. diss. p. 272. 2) Ed. Polyb. praef. uol. IV. p. XIII.

τεροι τῶν Ἀρκάδων Μαντινεῖς. 354, 20 Ἀχαρνᾶνες οὐδενὸς τῶν Ἑλλήνων ἦττον sq.¹⁾. 1157, 6 οὐδενὶ est referendum ad urbes Boeotiae (Coroneam, Thebas, Haliartum). Itaque hoc loco (147, 21) non est, cur uerba mutemus. Alter locus est 1005, 4 ubi Hultschius cum Reiskio scribit οὔτε γὰρ Ῥωμαῖους οὐδέσι τὸ πρῶτον πολεμήσαντας εὐθέως ἀναστάτους ποιεῖν τούτους; in codicibus est οὐδενὶ. Neque durius est οὐδενὶ — πολεμήσαντας — τούτους, quam illud, quod scriptum est 372, 7: εἰν γὰρ ἐνὸς περιγέγωνται, τρεῖς ἐπιβαίνουσιν ἐπὶ τὴν χώραν τούτων et similia, quae supra collegi. Conferas 550, 12 ἀντισπωμένης δὲ τῆς ἐκάστου δυνάμεως ἐπ' ἀλλήλων, et item 558, 29 παραποδίζεσθαι δυνάμενης τῆς ἐκάστου προθέσεως ἐπ' ἀλλήλων. Mibi igitur persuasum est, datiuum οὐδέσι, qui nullo loco traditur, ab illis, quibus inferre conati sunt uiri docti, locis alienum esse.

Venio ad res quasdam, quae pertinent ad casus.

Datiuus, qui cum passiuo coniungitur, eadem notione qua ὑπό c. genit., saepissime a Polybio usurpatur: 14, 24 τὰ κατ' Ἰβηρίαν Ἀμιλκᾷ μετὰ δὲ τοῦτον Ἀσδρούβᾳ παραθέντα. item 1, 3. 15, 11. 129, 12. 175, 23. 248, 2. 412, 26. 427, 12 saep. Idem casus haud raro pendet ex substantiuis, quae deriuata sunt a uerbis, quae cum datiuo iunguntur: 90, 24 νομίσας ἔχειν εὐφυῆ καιρὸν πρὸς ἔντευξιν αὐτῷ 'ratus sibi esse opportunitatem adeundi eum'. 54, 14 ἐπίθεις τοῖς ἔργοις. 54, 17 ἀπαγγελλαι τοῖς ἀνδραγαθήσασιν. 172, 13 ἡμῖν συμφοράς. 352, 17 παράθεις τοῖς Ἰβηρικοῖς. 497, 8 βοήθεια τοῖς Πενδηλισσεῦσιν saep.

Genetiuo comparatiuo, quem uocant, saepe liberius utitur scriptor. 15, 26 οὐχ ἦττον τῶν προειρημένων παρωξύνθην — διὰ τὸ sq. pro οὐχ ἦττον ἢ διὰ τὰ πρ. 60, 23 ἐπὶ θάτερα μέρη τοῦ λιμένος ἐξάγων τοῦ τῶν πολεμίων εἰσπλου pro ἢ ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος, εἰς ὃ ὁ εἰσπλους τῶν πολεμίων ἐγένετο. 218, 23 διαλήψεως pro ἢ τῇ — διαλήψει. cf. 452, 12. 588, 6

1) Cf. Ztschft. f. Alt. 1856. p. 211 sq., ubi Funkhaenel docuit numerum singularem ex optim. codic. auctoritate in Demosthenis orationibus legi.

καὶ μὴν οὔτε κατ' ἰδίαν ἢ θη δολιώτερα Κρηταίων εὔροι τις ἂν — οὔτε sq., ubi genetivus Κρηταίων est pro ἢ τὰ τῶν Κρηταίων. Neque enim potest esse Κρηταίος adiectivum, quod semper est Κρητικός (640, 13. 1296, 8 et 9. 540, 8. 1294, 11), cum Κρηταίος semper sit substantivum (379, 16—17. 380, 22. 612, 18. 1295, 18—23). Quae cum ita sint, hoc loco defenditur alius, a Schweighaeusero tentatus:

76, 28 leguntur τί διαφέρει ἢ θη σύμμιχτα καὶ βάρβαρα τῶν ἐν παιδείαις καὶ νόμοις καὶ πολιτικοῖς ἔθουσιν ἐκτεθραμμένων. Genetivus, qui ex διαφέρει pendet, sine dubio est comparativus. Itaque quemadmodum 588, 6 ἢ θη δολιώτερα Κρηταίων scripsit pro ἢ θη δολιώτερα τῶν (= ἢ τὰ) τῶν Κρηταίων, ita scribere hoc loco potuit ἢ θη σύμμιχτα διαφέρει τῶν — ἐκτεθραμμένων pro διαφέρει τῶν (sc. ἢ θῶν) τῶν ἐκτεθραμμένων (sc. hominum). Itaque superuacanea est Schweighaeuseri¹⁾ coniectura scribentis ἔθνη pro ἢ θη.

Pauca addam de infinitivo et participio.

Solet Polybius addere pronomen reflexivum infinitivo²⁾, si idem est subiectum infinitivi et verbi finiti, ex quo pendet, etiamsi non ita premendum sit illud subiectum, ut propterea additum esse putemus pronomen reflexivum. 275, 28 δοξάζων ἑαυτὸν ὑπὸ τῶν ἐναντίων καταφρονεῖσθαι. 195, 23 ὑπολαμβάνοντες ἑαυτοὺς νικήσειν. 64, 20 νομίσαντες οὐκ ἀξιώχρεως σφᾶς αὐτοὺς εἶναι. Idem cernitur 599, 1. 2 et multis passim locis. Nec non id pertinet ad participia: 118, 9 εὐρόντες σφᾶς ἐπιτεκοιμημένους. 140, 23 ὁρῶντες σφᾶς ἐλάττους ὄντας saep.

Interdum etiam accusativus praedicati invenitur cum infinitivo coniunctus, ubi exspectamus nominativum. 111, 12 οἱ Ῥωμαῖοι οὐδὲν ἐποίησαντο προουργαίτερον τοῦ παροπλίσαντας αὐτοὺς ἐμβαλεῖν εἰς τὰ πλοῖα. 309, 16 τί μείζον εὐξασθαι τοῖς θεοῖς ἐδύναντο τοῦ παρὰ πολὺ τῶν πολεμίων ἱπποκρατοῦντας διακριθῆναι περὶ τῶν ὅλων. 655, 10 ὁ φύλαξ ἀνέφξε μετὰ σπουδῆς, ἐλπίζων —, διὰ τὸ μερίτην αἰεὶ γίνεσθαι τῶν εἰς-

1) Schweigh. lexic. Polyb. s. u. ἔθνος. 2) Videtur cum in hac re, tum in aliis (cf. huj. dissert. p. 286. 290) latini sermonis usu ductus esse Polybius. cf. Eberhardt, observation. Polybian. p. 3 sq.

φερομένων. Itaque ferri potest 124, 31 οὐκ ἐτόλμησαν ἀντεξ-
αγαγεῖν Ῥωμαῖοι, διὰ τὸ μὴ καταταχῆσαι τὰς τῶν συμμάχων
ἀθροίσαντας δυνάμεις, ubi quod Bekkerus ἀθροίσαντες scribi
iussit, aut hunc locum omnino non debuit tentare aut etiam
309, 16. 655, 10. 111, 12 mutare accusativos in nominativos.
Conferas etiam 93, 27 (αἰκισαμένους) et 599, 4¹⁾.

Nonnullis locis infinitivus futuri invenitur, ubi Attici scrip-
tores praeferunt infinitivum praes. aut aoristi; 11, 13 δεόμενοι
βοηθήσειν σφίσι αὐτοῖς ὁμοφύλοις ὑπάρχουσιν, ubi Dindorfius
quidem βοηθεῖν scribendum esse putat. Sed antequam alia
exempla similia afferam, uideamus, num recte Dindorfius²⁾
ipso hoc loco expungendum esse censuerit αὐτοῖς. Vir doctus
non intellexit αὐτοῖς coniungendum esse cum ὁμοφύλοις ὑπάρ-
χουσι i. e. auxilium ferre sibi, qui cum iis (αὐτοῖς) eiusdem
sint nationis. Eodem modo 566, 16 τὸν χειρισμὸν ποιοῦνται
τούτων αὐτῶν οἱ καθεσταμένοι sq. αὐτῶν cum οἱ καθεστα-
μένοι coniungendum est.

Infinitivus futuri δεόμενοι βοηθήσειν defenditur loco, qui
est 373, 29 ἀξιοῦντες καταλύσειν³⁾. Etiam cum verbis decer-
nendi hunc in modum coniungitur infinitivus futuri: 117, 5
εὐδόκησε φόρους οἴσειν. 107, 15 ἔδοξεν αὐτοῖς κοινὴν ποιή-
σειν τὴν ἐπιγραφὴν cf. 1261, 14 πᾶν ποιήσειν ἑτοιμός ἐστιν.
Itaque uix fecerim cum Dindorfio⁴⁾, qui 107, 15 ποιῆσαι pro
ποιήσειν scribit.

Genetivus absolutus etiam tum admittitur, cum ex legibus
grammaticis exspectamus participium coniunctum; nec solum
ita hoc fit, ut magis efferatur participium illud, sed usitatum
hoc fuisse uidetur in sermone communi. 17, 29 νικῶντων τῶν
Ῥωμαίων ἡττημένους αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐπηγγέλθαι
(sc. debemus profiteri). 29, 3 τὴν Αἰγεσταίων ἔλυσαν πολιορ-
κίαν, ἐσχάτως αὐτῶν ἤδη διακειμένων. cf. 82, 30. 84, 11.

1) Cf. Thucyd. IV, 84, 2 πεισθὲν τὸ πλῆθος δεῖξασθαι καὶ ἀκούσαντας
βουλευσασθαι, δέχεται cf. I, 12, 1. VI, 4, 2. VII, 34, 6. 2) Edit. Polyb.
praef. uol. I. p. XLVII. 3) Cf. Thucyd. I, 27, 2 ἐδεήθησαν — συμπρο-
πέμψειν. cf. Hultsch. quaest. p. 23 et Forssmann, de inf. tempor. 4) Edit.
Polyb., quo loco ne addit quidem, cur infinitivum mutauerit.

80, 21. 30. 119, 8. 9. 155, 20. 27. 216, 15. 227, 25. 244, 24. 309, 13. 473, 8 saep. Persaepe omittitur in hac uerborum constructione genetiuis pronominis cf. 65, 27. 80, 21. 30. 125, 4. 148, 23. 154, 9. 251, 50. 309, 13 saep.

Iam pauca proponam, quae ad neutrum adiectiuorum spectant.

Maluit enim haud raro Polybius neutrum singularis adiectiui uel participii scribere, quam substantiuum abstractum, quod dicimus ¹⁾. 1, 11 τὸ παράδοξον τῶν πράξεων, ὑπὲρ ὧν προηγήμεθα γράφειν. 165, 16 τὸ Κλειτορίων φιλελεύθερον καὶ γενναῖον εἰς ἀνὴρ κατήσχυε διὰ τὴν αὐτοῦ κακίαν i. e. τὴν Κλειτορίων φιλελευθερίαν καὶ γενναιότητα cf. 5, 1. 2. 5, 9. 10, 28. 24, 24. 37, 24. 134, 16. 10, 29. 54, 1. 87, 23. Ita 88, 27 εἰς τὸ συνάπτον ἐλθεῖν est εἰς τὴν συναφὴν ἐλθεῖν (conf. 833, 13). Item 66, 10 κατὰ τὸ δυνατόν. 142, 20 ἐν ἐτοίμῳ. 155, 20 ἐκ τοῦ φανεροῦ. 178, 14 ἐξ ὁμολόγου. 137, 6 τὸ συντεταγμένον = acies. 152, 4 τὰ πιστά = τὰς πίστεις.

Etiam hominum mores interdum neutro adiectiui significantur, ut 251, 16 τὴν τόλμαν καὶ τὸ παράβολον τῶν ἀνδρῶν ²⁾. Denique hic usus dignus est, qui commemoretur, ex quo scripsit Polybius 308, 21 διὰ τὸ τοῖς μὲν Καρχηδονίοις μηδὲν ἐφειδρύνειν ἀξιόλογον. item 244, 10 πᾶν τὸ παραπλεόν — καὶ σφαλὲν. 203, 3 οὐδὲν — πολέμιον. Potest etiam conferri 316, 14 et 240, 23.

Iam transeo ad praepositiones.

Non hoc agam, ut uniuscuiusque praepositionis notionem et usum illustrem, sed ut singula tractem, quae ad textum, qui traditus est, aut a coniecturis defendendum aut corrigendum ualeant.

Polybium haud raro praepositionibus cum casu aliquo coniunctis uti, ubi ex communi usu simplex genetiuis habeat locum, iam Schweighaeuserus in lexico exposuit s. u. κατὰ II, 2; quod uno exemplo probare liceat. 311, 16 ἡ κατὰ τὸν ἥλιον

¹⁾ Eurip. Medea 179. saep. cf. supra p. 220. ²⁾ Cf. Thucyd. I, 102, 3 τῶν Ἀθηναίων τὸ τολμηρὸν καὶ τὴν νεωτεροποιίαν.

ἀνατολή = ἡ τοῦ ἡλίου ἀνατολή. conf. 313, 5. Neque κατὰ solum, sed etiam περί praepositio pari modo usurpatur. 24, 20 ἡ περί τὰς πεντήρεις ναυπηγία. 150, 26 ἡ περί τὸ προειρημένον ἔθνος διάθεσις cf. 150, 26/29. 192, 9. 193, 3. 195, 17. 275, 13. 589, 4 saep. Denique eodem modo παρά praepositione scriptor utitur, atque id non solum in eis locutionibus, in quibus aliquo modo seruatur uis praepositionis, uelut 194, 24 ἡ παρά τούτων ἀλογία. 262, 10 τοὺς παρ' αὐτοῦ. 685, 6 τὰ παρά τῶν μαθηματικῶν. 231, 1 τοὺς παρ' αὐτοῦ στρατιώτας. 114, 9 τοὺς παρ' αὐτοῦ λέμβους cf. 255, 16. 290, 12. 188, 2 al., sed etiam, ubi de loco, unde aliquid initium capit uel proficiscitur, cogitari non potest. 272, 4 ἐν τῇ παρ' αὐτῶν χώρῃ. 895, 2 ἡ ττηθέντων τῶν παρὰ σοῦ πολιτῶν cf. 1154, 25 et 256, 28. Quid igitur? negemus eundem scriptorem dedisse 1089, 8 Ἀνκόρτας ὁ παρ' ἡμῶν πατήρ? Quo loco quod Herwerden ¹⁾ dicit: 'Nemo ita loquitur; scriptum erat noto compendio ΟΠΡΗΜΩΝ i. e. ὁ πατήρ ἡμῶν quod ocus reddatur Polybio, deletu uocabulo sequenti πατήρ', Polybium correxit, non scribam.

Inueniuntur nonnulli loci, quibus Polybius praepositiones pro aduerbiis posuit. Πρὸς est 'praeterea': 523, 24 τὰ δὲ μετὰ τῶν στρατοπέδων τάφρῳ καὶ διπλῇ χάρακι ὠχυρώσατο, πρὸς δὲ καὶ πύργοις ξυλίνοις ἡσφαλίσατο. 63, 12 πρὸς δὲ καὶ παραπομπὰς τούτοις ἐπλήρωσαν ἐξήκοντα ναῦς. Item μετὰ (= postea) 434, 20 τὸ μὲν πρῶτον ἐλοιδόρουν, μετὰ δὲ βάλλειν ἐνεχείρησαν τοῖς λίθοις. Quod si uidisset Valesius, non correxisset uerba tradita 1124, 19 μετὰ δὲ Ἀνκόρταν, ὃς ἦν οὐδὲν ἥττων τούτου, ubi uir doctus scribi uult μετὰ δὲ τοῦτον Ἀνκόρτας sq. Sed spatium inter δὲ et Ἀνκόρταν est fere octo litterarum neque in textu est Ἀνκόρτας, sed Ἀνκόρταν; apparet igitur inter δὲ et Ἀνκόρταν accusatiuum inserendum esse uerbum, ex quo pendeat Ἀνκόρταν, et μετὰ pro aduerbio esse dictum. Reponas igitur: μετὰ δὲ εἰλοντο Ἀνκόρταν, ὃς ἦν οὐδὲν ἥττων τούτου sq.

Singularem nonnunquam σύν praepositio habet in com-

¹⁾ Mnemosyn. nou. ser. II, 78.

positis notionem. 287, 20 *Φάβιος μέχρι μὲν τοῦ συνάψαι τοῖς τόποις ἔσπευδε καὶ συννυπεκρίνετο τοῖς προθύμως καὶ φιλοκινδύνως διακειμένοις, ἐγγίσας δὲ τῷ Φαλέργῳ — ἀντιπαρήγε τοῖς πολεμίοις*, in quibus uerbis *συννυπεκρίνετο* propterea non potest significare — id quod exspectamus, si naturam praepositionis *σύν* respicimus — ‘simulauit pugnandi cupiditatem una cum iis, qui *προθύμως καὶ φιλοκινδύνως διέκειντο*’, quod illi non simulauerunt cupiditatem, sed cupidi erant. Itaque nihil aliud hoc loco significatur uerbo *συννυπεκρίνετο*, nisi ‘fecit cum illis simulans cupiditatem (cum illi re uera cupidi essent)’. Illud *σύν* igitur non spectat ad ipsam notionem uerbi, quocum coniunctum est, sed ad uerbum latioris et minus circumscriptae notionis. Idem cadit in *συννυποκριθεὶς* 444, 20. Quae cum ita sint, uix offendet quisquam in uerbis, quae sunt 542, 12, quem locum doctis uiris nonnullis non sanum esse uisum scio: *ἡ καὶ συμψεύδονται καὶ συγχρῶνται πάντες οἱ μονάρχαι τῷ τῆς βασιλείας ὀνόματι*. Quo loco in eo offendimus, quod tyranni non possunt dici una cum regibus fallaciter sibi sumere regum nomen, cum reges ipsi non fallaciter hoc faciant, sed suo iure. Nihilominus nihil mutandum, sed eodem modo explicandum *συμψεύδονται*, quo explicauimus *συννυπεκρίνετο*. Huic loco subiungam alium, qui est de locutione *καθ’ ἡμέραν*. 577, 11/12 *καθ’ ἡμέραν* inde a Lipsii temporibus non recte intelligitur. Vir doctus in ‘*militia Romana*’¹⁾ uerba ita uertit: ‘Curam uero buccinandi ad quamque uigiliam, ut circuitoribus conueniat cum uigilibus, centuriones primi manipuli triariorum in quaque legione per dies (*καθ’ ἡμέραν*) curant.’ Quem secutus dicit Marquardt²⁾: ‘Zur Ablösung liessen die beiden primi pili der Legionen abwechselnd durch den buccinator des ersten Manipulus der Triarier blasen.’ Utcunque res se habet, *καθ’ ἡμέραν*, quod legitur, apud Polybium nullo modo potest significare ‘per dies’ = abwechselnd = einen Tag um den anderen, sed significat ‘cotidie’. Hoc docent omnia, quae collegi, exempla: 69, 3 *τὰς συμπτώσεις ἀπαύστους γίνεσθαι*

1) p. 278 et 273. 2) Römische Staatsverwaltung II. p. 407. not. 6.

καθ’ ἡμέραν. 339, 20 *ποιεῖσθαι τὸ καθ’ ἡμέραν τὴν δίαιταν ἐπὶ τῶν πυλώνων*. Item 574, 11. 575, 11. 681, 3. 16. 735, 13. 909, 1. 1340, 10. Pari modo *κατ’ ἐνιαυτόν* est ‘quotannis’; 18, 12. 343, 7. 354, 4. 373, 12. 983, 11. 1369, 1. 1084, 5. Adde, quod *καθ’ ἡμέραν* apud Diodorum semper est ‘cotidie’. I, 36, 7 et 8. 70, 1. 71, 1. 35, 9. 41, 4. 81, 2. II, 47, 2. XII, 4, 3. XIII, 38, 3 saep.

Falsa illa de hoc loco (577, 11) opinio uidetur orta esse a uerbis: 574, 16 sq. *μία δ’ ἐξ ἀπασῶν καθ’ ἡμέραν σημαία ἀνὰ μέρος τῷ στρατηγῷ παρακοιτεῖ*, ubi tamen notio alternandi efficitur uerbis *ἀνὰ μέρος*, ut 343, 12 *ἀνὰ μέρος ἄδειν ἀλλήλοις προστάττοντες* et 573, 23. 245, 17¹⁾. Denique legitur *καθ’ ἡμέραν* 576, 5, quem locum tamen corruptum esse iam supra demonstraui; nam quid est ‘*παρακοιτεῖν καθ’ ἡμέραν*’ i. e. ‘täglich lagern’? Neque enim *καθ’ ἡμέραν* fit, quod quasi uno tenore per omnes dies, sed quod denuo fit unoquoque die. ‘Am Tage’ est *μεθ’ ἡμέραν* cf. 716, 23. 982, 18. 1064, 5. 1121, 6. 1122, 15. 447, 7. 474, 21. 631, 13. Contra quod putauerunt uiri docti 577, 11 significari uerbis *καθ’ ἡμέραν*, id potius est *παρὰ μίαν ἡμέραν* 581, 25 *παρὰ δὲ μίαν ἡμέραν τὰ μὲν ἡγείται τῶν στρατοπέδων, τὰ δ’ αὐτὰ πάλιν ἔπεται ταῦτα κατόπιν* sq. item 308, 11 *τῆς δ’ ἡγεμονίας τῷ Γαῖῳ καθηκούσης εἰς τὴν ἡμέραν ἐπιούσαν διὰ τὸ παρὰ μίαν ἐκ τῶν ἐθισμῶν μεταλαμβάνειν τὴν ἀρχὴν τοὺς ὑπάτους*. conf. *παρ’ ἐνιαυτόν* Diodor. Sicul. IV, 65, 1.

Restat, ut dicam de particulis nonnullis.

Cum quae cuiusque scriptoris propria sint, optime specten-

1) Item 486, 29. 574, 28. Itaque dubito, an non recte dictum sit *κατὰ μέρος* quod uno loco legitur: 300, 19. Nam quamuis quis possit autumare Polybium concursione uocalium (ἢ ἀνὰ) aliter non potuisse euitare, quam ita ut supponeret *κατά*, tamen propterea hoc mihi non satis est, quod totum locum corruptum esse apparet. Nam uerborum *κατὰ (ἀνὰ?) μέρος ἄρχειν* subiectum est ambo; item singularis *διελομένον* se recte non habet; nam *διαρεῖσθαι* est ‘partiri inter se’ (300, 22. 8, 23. 603, 1). Denique desideramus notionem ‘*ἐκαστος*’ in altero membro, in altero ‘*συναμφοτέροι*’. Puto igitur, si minus uerba, at sententiam tamen Polybii assequi me sic: ἢ *συναμφοτέρους ἀνὰ μέρος ἄρχειν ἢ διελομένους τὰς δυνάμεις χρῆσθαι*. τ. σφ. στ. *κατὰ τὴν ἐαυτοῦ προαίρεσιν ἐκάτερον*.

tur ex usu particularum, nolui hanc partem prouinciae meae plane negligere. Iam cum in Polybio uersemur, qui coniungere maluerit paris iuris enuntiata, quam alterum alteri subiungere, non mirum est, eas particulas imprimis praebere materiam disputandi, quibus coniunguntur enuntiata, minus eas, quibus subiunguntur. De illis igitur erit agendum, ac primum quidem de καί.

a) Duae res haud raro ita καί particula coniunguntur, non ut significetur utramque uno tempore, sed alteram altero esse gestam. 373, 9 δῶρα διετέλουν οἱ Βυζάντιοι διδόντες ἀνὰ τρισχιλίους καὶ πεντακισχιλίους... χρυσοῦς i. e. modo terna milia, modo quina milia aureorum. 556, 16 ὁ γὰρ τὰς διαλύσεις ἀκύνους καὶ κυρίας ποιάων sq. 230, 26 τρεῖς καὶ τέτταρας (ἵππους) τοῖς ἀγωγεῦσιν ἐνὸς ἀνδρὸς οἰακίζοντος. 515, 7 οἱ βασιλεῖς τέτταρα καὶ πέντε προιέμενοι τάλαντα cf. 48, 3. 241, 15. 562, 6.

b) Solet καί ita usurpari, ut habeat uim intendendi¹⁾. Hoc modo cum μᾶλλον potissimum solet coniungi in eiusmodi locutionibus: 97, 22 Ἰέρων αἰὲν μὲν μεγάλην ἐποιεῖτο σπουδὴν — τότε δὲ καὶ μᾶλλον ἐφιλοτιμεῖτο. 651, 3 ὁ δὲ πάλαι μὲν ἐπεπόριστο — τότε δὲ καὶ μᾶλλον προσεποιεῖτο sq. cf. 244, 17. 145, 5. 158, 17. 245, 5. 455, 14. Temere omittitur hoc καί in codicibus et editionibus 90, 20 οὗτος αἰὲν μὲν οἰκείως διέκειτο πρὸς τοὺς Καρχηδονίους, τότε δὲ [καί] μᾶλλον παρωρυμῆθη διὰ τὴν Ἀμίλκον τοῦ στρατηγοῦ καταξίωσιν.

Venio ad particulam τε.

Solet Polybius simplici particula τε coniungere enuntiata tum maxime, cum arctissime inter se cohaerent. 203, 4 χωρὶς τε τούτων sq. 167, 5 χωρὶς τε τούτων sq. Itaque etiam 172, 13 χωρὶς τε τούτων ex optimorum codicum auctoritate cum Hultschio in textum est recipiendum, reiciendum δέ, quod uulgo scribitur. cf. 306, 6. 153, 12 ταῦτά τ' ἐγένετο sq. 262, 26. 4, 3 saep. Et recte Hultschius 281, 12 διανύσας τε sq. ex optimis edidit codicibus. Pariter τε — τε particulis coniunguntur enuntiata: 70, 3 ἐκεῖνοί τε γὰρ πολλὰκις ἀπολωλεκότες τὰς πτέρυγας —

1) De latinismis cf. supra p. 280.

ἐκβάλλουσι¹⁾ (sc. εὐγενεῖς ὄρνιθες), ἕως ἂν — διαδράξωνται. οἱ τε Ῥωμαῖοι καὶ Καρχηδόνιοι κάμνοντες εἰς τέλος ἀπὴλγουν cf. 141, 10. 157, 10—12. 158, 24. 182, 16. 183, 26. 446, 30 — 447, 1. Interdum miro modo τε — καὶ legitur, ubi simplex exspectamus καί. 37, 1 οἱ Καρχηδόνιοι πρῶτον μὲν στρατηγοὺς εἴλοντο δύο, τὸν τε Ἄννωνος Ἀσδρούβαν καὶ Βώσταρον. 43, 9. 69, 15 κατελάβετο τὴν πόλιν, ἣτις ἦν μετὰ τῆς τε κορυφῆς καὶ τῶν πρὸς τῇ εἰσῆσιν στρατοπεδευσάντων. item 224, 22. 162, 10. 119, 17 extremam Italiam ad septentriones uergentem scriptor dicit τὴν παρὰ τε τὰς ἄρκτους καὶ τὴν μεσόγαιαν παρατείνουσαν. 140, 6 τὰς συρροίας τοῦ τε Ἀδῶα καὶ Πάδου ποταμῶν. 1032, 6 παρὰ Ῥωμαίοις ἰσοδυναμεῖ τό τε εἰς τὴν πίστιν αὐτὸν ἐγχειρίσαι καὶ τὸ τὴν ἐπιτροπὴν δοῦναι περὶ αὐτοῦ. Qui haec scripserit, ab eo uix poterimus abiudicare, quae in omnibus codicibus exstant: 3, 7 Ὀλυμπιάς ἑκατοστή τε καὶ τετταρακοστή. Conf. Thesaur. Steph. uol. VII. p. 1911 C.

Restat, ut de collocatione particulae τε dicam, quae interdum paulo inusitatiores uidetur esse. Si enim duobus membris, quae inter se τε — καὶ particulis iungenda sunt, praecedunt nonnulla, quae quamquam ad utrumque pertinent membrum, tamen semel tantum ponuntur: particulam τε ita collocat scriptor, tanquam si praecedentia ad alterum quoque membrum repetiturus sit. 1059, 29 οἱ τε περὶ τὸν Σικπύωνα καὶ Λεύκιον = οἱ τε περὶ τὸν Σικπύωνα καὶ οἱ περὶ τ. Α. item 180, 1 τό τε τῶν Ἰλλυριῶν καὶ Μακεδόνων πλῆθος. 584, 14 περὶ τε τοῦ Λακεδαιμονίων καὶ Κρητῶν καὶ Μαντινέων. Itaque errauit Ursinus, qui 352, 19 in uerba τά τε κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα ante κατὰ τὴν Ἑλλάδα 'τά' inserendum esse putauit.

Interdum τε omittitur, ubi ex communi usu desideratur. 269, 3 περὶ τὰς λοιπὰς παρασκευὰς διαφερόντως ἐγίνοντο καὶ περὶ φυλακὴν τῶν τόπων (cum — tum). Hoc loco defenditur

1) Recte uidetur correxisse Herwerdenus (Mnemos. n. s. I p. 18) ἐκκάμνονσι.

315, 14 ἀνὴρ πάντα τὰ δίκαια τῇ πατρίδι κατὰ τὸν λοιπὸν βίον καὶ κατὰ τὸν ἔσχατον καιρὸν ποιήσας, ubi Bekkerus κατὰ τε τὸν λ. β. scribit, nescio an iniuria; certe addendum est τε aut utroque loco, aut neutro.

Similem in modum animaduerto, ubi μὲν — δὲ particulae locum habeant, μὲν particulam omitti: 213, 19 εἰ κατὰ τοῦτό τις ἐπιλαμβάνεται Ῥωμαίων, εἰκότως ἂν δόξειε sq., εἰ δὲ παρὰ τοὺς ὅρκους ὑπολαμβάνει τις πεποιῆσθαι, ἀγνοεῖ. 218, 21 διὰ τὸ τοὺς καταλλήλους τῶν πράξεων παραλείπειν; τῶν δὲ κυριωτάτων μὴδὲ ψάειν. 159, 31 ὁ δὲ Ἄρατος διακούσας — περιχαρὴς ἦν τῷ sq. — πάντῃ δὲ — ἡγεῖτο. cf. 317, 16. 231, 5. 53, 6. 306, 16. 161, 19. 222, 24 πεζοὺς μυρίους, ἵππεῖς δὲ χιλίους. 389, 17 πεζοὺς δισχιλίους, ἵππεῖς δὲ διακοσίους. Quod nonnullis horum locorum Bekkerus addidit μὲν, uix fecisset, si omnes locos uno conspectu uidisset.

Tenuem disputandi materiam quaerenti de elocutione Polybiana praebent coniunctiones, quibus enuntiatum enuntiato subiungitur; quod sane mirum non est in hoc simplici et arido genere dicendi. Pauca tamen non indigna, quae commemorantur, exponam de ἵνα, ὅπως, ὥς coniunctionibus enuntiata finalia, quae barbare nunc dicimus, inducentibus.

Initium facio a particula ἵνα.

Notum est Atticos solere antecedentibus praeteritis temporibus ἵνα particulam coniungere cum optativo. Qui usus apud Polybium admodum rarus est. Inuenitur in libris I.—V., qui integri ad nos peruenierunt, post tempora praeterita ἵνα c. coni. semel et tricies (4, 22. 31, 8. 97, 24. 112, 13. 131, 17. 144, 15. 159, 11. 169, 10. 222, 30. 229, 29. 253, 16. 259, 13. 272, 24. 273, 3. 298, 22. 316, 21. 350, 19 et 23. 377, 4. 419, 14. 420, 22 et 26. 429, 21. 440, 15. 458, 19. 477, 16. 486, 30. 516, 14 et 30. 527, 11. 529, 2) uno tantum loco ἵνα c. optativo. 230, 24.

Apparet non posse certa lege definiri, quibus locis optativus, quibus coniunctivus scribendus sit; sed scriptorem, si magis opinionem eius, cui tribueretur consilium aliquod, premere uellet, scripsisse optativum; si minus coniunctivum. Itaque credas eum tum praecipue scripsisse optativum, cum enun-

tium penderet ex uerbis σπουδάζειν, φροντίζειν similibus. Quod idem sensisse uidetur Naber¹⁾, qui 429, 22 in uerbis ὁ δὲ ἵνα μὲν συγγενὴς Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου φαίνεται, μεγάλην ἐποιεῖτο σπουδὴν improbat φαίνεται, ponit φαίνοιο. Nihilominus falsa haec est opinio; nam eiusmodi locis quoque Polybius mauult uti coniunctiuo. Conferas, quae infra afferam exempla (112, 13. 419, 14. 800, 25. 990, 24 sq.). Non saepius fere quam in libris I.—V. inuenitur optativus in ceteris libris. Etenim cum coniunctivus fere quinquagies legatur, optativus sexies inuenitur, quorum locorum nonnulli ualde dubii sunt. 872, 25 ἵνα μὴ, τῶν στρατοπέδων ἐκ τῆς παρεμβολῆς χωρισθέντων, οἱ τὴν Ἰνύκην παραφυλάττοντες στρατιῶται τολμήσαιεν ἐξελθόντες (cod. ἐξελθεῖν) ἐκ τῆς πόλεως ἐγχειρεῖν τῷ χάρακι. Suidas s. u. ἐπιβάθρας Polybii haec uerba seruauit (Hu. 957, 32) ἵνα, ἐὰν προθῇται διαβαίνειν αὐτοῖς εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐπιβάθραν ἔχοι τὴν Ἀβυδον. Certa codicis F. auctoritate nititur locus 960, 9 ἔδοξεν αὐτοῖς πρῶτον μὲν τοὺς δούλους ἐλευθεροῦν, ἵνα συναγωνιστὰς ἔχοιεν. 643, 8—10 ἔδει τὸν Βῶλιν ἀκολουθεῖν τῶν ἄλλων κατόπιν, ἵνα — ἐπιλαβόμενος κρατοίῃ τὸν Ἀχαιὸν καὶ μὴτε διαδραίῃ sq. 1114, 22 ἵνα δὲ μὴ πάλιν ἐξ ἀκεραίου περὶ πάντων ἀντιλέγοιεν, ἐγγραπτον ὑπὲρ τῶν ὁμολογουμένων [γίνεσθαι ἐκέλευον]. Conf. locum corruptissimum et maxime mutilatum 1079, 8; et 651, 17, de quo loco uideas huius diss. p. 266.

Non casu fit, ut plerisque horum locorum idem sit subiectum uerbi finiti et enuntiatii finalis. Sed ne his quidem exemplis Naberi coniectura, ex qua φαίνοιο scripsit 429, 22, probatur; nam eadem condicione legitur coniunctivus 836, 17. 420, 22. 516, 13. 694, 14 saep. Atque non solum in his enuntiatii coniunctivum mauult scribere Polybius, sed etiam in eis, quorum coniunctiones sunt ὥς — ὅτι — ὅπως — μὴ, solet praeferre eum modum, qui legitimus est post praesentia tempora. Ὅτι c. indic. inuenitur post praeterita in libris I.—V. septies et septuagies, octies (47, 31. 229, 26. 200, 27. 213, 8.

1) Mnemos. VI. 356.

473, 3. 279, 16. 180, 11 (?). 201, 18) cum optatiuo. Item ὡς c. indic. nouies, ὡς c. opt. bis. μή c. coni. quater uicies, μή c. opt. uno loco. ὅπως semper cum coniunctiuo coniunctum est.

Iam restat, ut quaeramus, ubi ἵνα coniunctio ex usu dicendi Polybiano locum habeat; neque opus est enumerare omnes illos locos, quibus absolute ponitur ἵνα, ut: 131, 16 τούτους (τοὺς στρατιώτας) ἔταξαν ἐπὶ τῶν ὄρων τῆς Γαλατίας, ἵν' ἐμβαλόντες εἰς τὴν τῶν Βοίων χώραν ἀντιπερισπῶσι τοὺς ἐξεληλυθότας. 288, 4 ἐγίνετο πρὸς ἀναζυγὴν, βουλόμενος μὴ καταφθεῖραι τὴν λείαν, ἵνα μὴ μόνον κατὰ τὸ παρὸν εὐωχίαν, ἀλλὰ συνεχῶς δαψίλειαν ἔχη τῶν ἐπιτηδείων τὸ στρατόπεδον. Quae tam plana sunt, ut opus non sit, multa uerba facere. Contra expedit cognoscere ea uerba, quibuscum coniungit Polybius coniunct. ἵνα. Atticorum est, φροντίζειν ὅπως, Polybii φροντίζειν ἵνα 112, 13 ἔφη πειραῖσθαι φροντίζειν, ἵνα μηδὲν ἀδίκημα γίνηται Ῥωμαίοις. 419, 14 φροντίζειν, ἵνα μηδαμόθεν αὐτῷ χορηγία παραγίνηται πρὸς τὰς ἐπιβολὰς. 800, 25 φροντίζειν, ἵνα μηδεὶς ἐμπορεύηται cf. 990, 24. 1221, 12. 1179, 5. 1180, 11.

σπουδάζειν cum infin. aut ὅπως particula coniunctum legitur apud Demosthenem, Xenophontem, Platonem, alios Atticos, Polybius praefert ἵνα: 529, 2 σπουδάζειν, ἵν' ἔχη τὴν ἐξουσίαν. 836, 17 σπ., ἵνα ποιήσῃται. item 429, 21. 401, 3.

προνοηθῆναι ὅπως Atticorum est, Polybii ἵνα: 1120, 16 τῶν Ἀχαιῶν παρακαλούντων προνοηθῆναι, ἵνα μηδεὶς σίτον εἰς τὴν Μεσσήνην εἰσαγάγῃ. Adde, quod scribit: 781, 20 ἔφη δεῖν — περιβλέπειν, ἵνα τῆς χλαμύδος καὶ χιτῶνος καθαριώτερα ταῦτ' ὑπάρχῃ, quo loco commendatur Hultschii coniectura, qui 1079, 8 edidit περιέβλεπεν, ἵνα — γένοιτο.

Praeter cetera adnotandum est, Polybium etiam iis locis interdum malle uti ἵνα, quibus Attici soleant scribere infinitivum (cf. Krueger, Gr. Sprachlehre 55, 3, 12 'Ebenso steht der Infinitiv bei den Verben des Antreibens, Aufforderns etc.')¹⁾. 350, 21 ἔπεμψε δὲ καὶ τοῖς Αἰτωλοῖς ἐπιστολὴν ὁ Φίλιππος

1) De latinism. cf. huius diss. p. 280.

διασαφῶν, ἵν' εἴ τι λέγειν ἔχουσι δίκαιον ὑπὲρ τῶν ἐγκαλουμένων, ἔτι καὶ νῦν συνελθόντες διὰ λόγου ποιῶνται τὴν διεξαγωγὴν. 1246, 14 αἰτησόμενους τὴν σύγκλητον, ἵνα αὐτοῖς ἔχειν ἐξῆ. 516, 30 Ἀρατος συνετάξατο πρὸς τε Ταυρίωνα παρασκευάζειν ἵππεῖς πεντήκοντα καὶ πεζοὺς πεντακοσίους, καὶ πρὸς Μεσσηνίους, ἵνα τοὺς ἴσους τούτοις (= ἵππ. πεντήκ. καὶ πεζοὺς πεντακοσ.) ἵππεῖς καὶ πεζοὺς ἐξαποστείλωσι. 516, 13 διαπεμψάμενοι πρὸς ἀλλήλους, ἵνα ταῖς αὐταῖς ἡμέραις ποιήσωνται τὴν ἔξοδον. 971, 20 πολλάκις γὰρ καμοῦ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων διαπρεσβευομένων πρὸς ὑμᾶς, ἵνα τὸν νόμον ἄρῃτε sq. 1334, 22 νόμους γράψαντες ἵνα τρέφῃται τὰ γινόμενα, 576, 17 δεῖ τὸν ἱλάρχην ἐνὶ τῶν οὐραγῶν παραγγεῖλαι παράγγελμα τοιοῦτον, ἵνα τέτταρσιν οὗτος ἐμφανίσῃ τοῖς μέλλουσιν ἐφοδεύειν 'es muss der Harch folgenden Befehl geben; er solle — anzeigen'.

Cum uideamus Polybium ἵνα etiam tum praeferre, cum Attici malint ponere ὅπως, non mirum est ὅπως perpaucis legi locis. Plane eadem notione, qua 971, 20 ἵνα (διαπρεσβευομένων — ἵνα), legitur ὅπως 1075, 25 πρέσβεις ἐξαπέστειλαν πρὸς τὸν Ἐποσόγνατον, ὅπως πρεσβεύσῃ sq. et absolute 1354, 10 ὅπως μὴ διαβαίνοντες οἱ πολέμιοι προσμάχωνται. Est tamen hic locus (1354, 10) in eis, quae Plutarchus a Polybio mutuatus est, neque habemus ipsa scriptoris uerba; ille locus (1075, 25), cum traditus sit in excerptis Constantinianis, nullius est auctoritatis.

Certi sunt loci: 694, 12 μετ' οὐ πολὺ δὲ μάχῃ νικήσας τοὺς Ἀθηναίους, ἐχρήσατο μεγαλοψύχως τοῖς εὐτυχήμασιν, οὐχ ὅπως Ἀθηναίους εὖ ποιήσῃ, πολλοῦ γε δεῖν, ἀλλ' ἵνα — προκαλέσῃται. Quocum loco confer 1221, 22 Τίνος οἶν χάριν τὸν πλείω λόγον πεποιήμαι; οὐχ ἵνα συνεπεμβαίνειν δόξω ταῖς ἐκείνων ἀτυχίαις, ἀλλ' ἵνα φανεράν ποιήσας — παρασκευάσω. Vix aliud quidquam interest inter οὐχ ὅπως et οὐχ ἵνα, 'nisi quod οὐχ ὅπως est 'non quo', οὐχ ἵνα 'non ut'.

Denique unus restat locus: 781, 17 σκοπεῖν, ὅπως — ὑπάρχωσιν. Vides igitur non inueniri indicativum futuri.

Non saepius quam ὅπως legitur ὥς.

573, 18 σπουδάζουσιν περὶ ταύτης (τῆς πλατείας) ὥς ῥαίνηται καὶ καλλύνηται σφίσιν ἐπιμελῶς. Videtur hoc interesse inter hunc locum et σπουδάζειν ἵνα, quod σπουδάζειν ὥς — καλλύνηται est: operam dant, quemadmodum possit excoli. Alter locus est, 1151, 7 sq. παρεκάλει φέρειν αὐτῷ τὴν ψῆφον, ποτὲ μὲν ὥς ἀγορανόμος γένηται, ποτὲ δὲ καὶ ὥς δήμαρχος quae tamen uerba dubito, an genuina sint Polybii, quia Athenaeum, qui hoc frustum seruauit (X, p. 439¹), non accurate Polybii uerba reddidisse uel inde apparet, quod oratio nonnullis locis hiatus foedata est (1150, 15, 1151, 14 et 26. 28). Accedit, quod Diodorus Siculus, qui XXIX, 32 (ed. Dind.) ipse quoque his Polybii uerbis usus est, non habet ὥς ἀγορανόμος γένηται sed ὥς ἀγορανόμος.

Videmus igitur iucundam uarietatem in enuntiatis componendis sperni a Polybio cum in ceteris, tum in coniunctionibus finalibus eumque particula ἵνα fere sola uti.

PARS IV.

QUAE AD VERBORUM DELECTUM, AD NOVORUM VOCABULORUM USUM, AD ID GENUS ALIA SPECTANT, CONTINENS.

Quia in hac particula id agendum mihi proposui, ut colligerentur, quae in delectu uerborum propria essent Polybii, primum dico de eis uerbis, quae aliam apud Polybium habent notionem, aliam apud priorum temporum scriptores. Primo loco congeram uerba, quae ab Atticis transitivae usurpantur, intransitivae a Polybio. Sunt haec: ἀναλύνειν 'castra mouere' 140, 9. 262, 15 saep. ἐπιμετρεῖν apud ceteros auctores est 'zumessen', apud unum Polybium

'accedere uel addi' 606, 6 τὸν ἐπιμετροῦντα λόγον item 926, 13 al. ὑποδεικνύειν 'se praebere' 149, 24. 784, 17. 1060, 18 saep. προσερείδειν est apud Aristotelem et alios ui transitiva, apud unum Polybium legitur: 13, 3 ὁρῶν δὲ πανταχόθεν προσηρεικότας τοὺς πολεμίους. item 20, 2 πρὸς Ἀκράγαντα προσήρεισαν cf. συνερείδειν 508, 13. παρεμβάλλειν 'confligere cum aliquo' 331, 20. 568, 31. κινεῖν intransitivam accipit notionem 363, 21. 129, 9. 372, 28. Plutarchus uno loco (uit. Caes. c. 26.) hoc uerbo ita usus est. ὑποστέλλειν 'se recipere' 332, 28. τηρεῖν 195, 16. 64, 12. 65, 21. Neque debuit offendere Hultschius in 130, 12¹) πρὸς ταύτην ἀναφύροντες τὴν ἔννοιαν; intransitiva enim notio uerbi ἀναφέρειν confirmatur loco Aristotelis, qui est προβλημάτων λη § 8 τὸ πῦρ, ἧ ἀναφέρει. διορίζειν 370, 15. συνδυάζειν 'se coniungere' 364, 15.

Perfectum intransitivum uerbi transitivi est ἐπτέρωκα 56, 19 conf. 56, 26.

His uerbis statim subiungo nonnulla, quae non tam intransitivae, quam absolute a Polybio usurpata esse dixerim: ἀνατείνεσθαι solet coniungere cum acc. φόβον i. e. metum alicui intendere (cf. 161, 22 saep.). Sed haud raro omisso accusatio φόβον eandem uoluit esse uim meri uerbi ἀνατείνεσθαι (minari): 411, 28. 477, 14. 480, 22. 340, 13 saep. καθίσθαι solet coniungi cum genetiuo τῆς ἐπιβολῆς uel τῆς προθέσεως; sed interdum omittitur genetiuus: 147, 1: πολλῶν γὰρ ἐπιβαλομένων ἐν τοῖς παρεληλυθόσι χρόνοις ἐπὶ ταῦτο συμφέρον ἀγαγεῖν Πελοποννησίους, οὐδενὸς δὲ καθίσθαι δυνήθέντος sq. 1372, 9 ἐκείνον οὔτε σότος οὔτε χειμῶνος μέγεθος ἀπέστησεν οὐδέποτε τῆς προθέσεως, ἀλλὰ καὶ ταῦτα διωθόμενος καὶ τὰς ἀρρωστίας ἐκπονῶν καθίκτο καὶ διεντυχήκει πάντα τὸν χρόνον. 1262, 1 διὸ καὶ μεγάλα συνεβάλετο πρὸς τὸ καθίσθαι, ubi nolim cum Hultschio contra codicum auctoritatem addere τῆς προθέσεως. Plane eodem modo παρα-

1) Similia apud poetas saepe inueniuntur. cf. συνοίσειν intrans. Sophocl. Aiac. u. 431 et huius dissert. p. 220.

παίειν (sc. τῆς ἐπιτυχίας, quod tamen omittitur) idem significat, quod οὐ καθικέσθαι τῆς προθέσεως. 820, 24: ὁμολογητέον ἄγνοεῖν καὶ παραπαίειν τοὺς ταύτῃ χρωμένους ἀπεχθεῖα. διαπέμπεσθαι est 'legatos mittere' 22, 24. 21, 16 saep. Denique huc pertinet, quod 330, 5 legitur τίθεσθαι τοῖς παραγγελλομένοις eadem notione, qua 485, 26 προστίθεσθαι. Ex contraria ratione factum est, ut nonnulla uerba, quae apud priores scriptores non admittunt obiectum, apud Polybium induerent notionem transitivam, quia propria eorum notio iam obliuione erat obruta:

παρασπονδεῖν apud Atticos est 'bundesbrüchig sein', primus Polybius scripsit: παρασπονδεῖν τοὺς Ῥηγίνους 8, 33. item 11, 17 saep. Etiam 8, 13 scribendum est Μεσσήνην ἐπεχείρησαν παρασπονδεῖν, non Μεσσήνη ἐπεχείρησαν παράσπονδοι. Nam Polybius παράσπονδον dicit id, quod fit contra foedera; non homines (83, 9 saep.). ὀνειρώττειν Attici ponunt absolute, Polybius: 532, 27 ταῦτα ὀνειρώττειν et 982, 22 ὀνειρώττειν πᾶν γένος ἐπιβουλῆς. Accedunt: πολυπραγμονεῖν τι 118, 8. 248, 5 saep. φιλανθρωπεῖν τινα 94, 18. 269, 26. σωματοποιεῖν τινα 285, 3. 155, 15. ξενολογεῖν τινα 19, 20. 10, 30. φορολογεῖν τὴν Σικελίαν 9, 24. ἐπισημαίνεισθαι est apud Atticos: 'durch Zeichen seinen Beifall ausdrücken'; Polybius scribit: ἐπισημαίνεισθαι τινα 'laudare aliquem' 310, 12. 309, 18. χορηγεῖν τί τινι 238, 13 saep. 'aliquem aliqua re adiuuare'. Denique ἐξομιλεῖν τινα (placare aliquem) non est in usu ante Polybium: 603, 15 ἐξομίλησαν τὸ μείζον sq.

Nonnullorum uocabulorum notiones, quae ante Polybium artius circumscriptae sunt, latius apud eum patent. Λειτουργίαι sunt opera militaria 288, 25 saep. λειτουργοί operarii militares. 288, 30. 419, 1 saep. — ὄψον apud Atticos est 'Zukost'. ὀψώνιον (ὀψωνιασμός) apud Polybium significat: 'Sold'. 78, 28. 77, 22. 78, 2. 81, 34 saep.

Miro modo μοναρχικόν 552, 14 dicitur 'πολίτευμα' Romanorum, cui duo praesunt consules. Vides hoc certe loco obscuratam esse notionem prioris partis compositi. Similia

sunt: σωματοποιεῖν τὰς ψυχὰς 285, 3. 155, 15. 285, 3 et λαφυροπωλεῖν τὴν λείαν 404, 14.

μεγαλείως non est 'magnifice', sed idem quod μέγας: 448, 2 μεγαλείως ὀλιγωρεῖσθαι; item 282, 8. 261, 11. 1126, 22. Denique conferas: ἀπαλλάττειν κακῶς uel καλῶς i. e. διακείσθαι: 34, 31. 133, 16.

Contra nonnulla uerba angustiore notionem induerunt: ὠφέλεια est praeda 107, 11. 128, 29. 23, 25. 112, 16. ἐντυχάνειν (sc. βιβλίῳ, quod tamen omittitur) est legere: 4, 28. 5, 7. 43, 8. 90, 24. 91, 8. ἐντευξίς lectio 1, 19. 4, 28. ἀλλοιώσις 'mentis alienatio' 274, 31 cf. ἀλλοιοῦσθαι 652, 21. νεανίσκοι milites 44, 25. 58, 14. cf. νέος 103, 8. 303, 11. διάφορον pecunia 554, 28 saep.

Sequuntur singula: ἀδύνατος est 'insuperabilis' 557, 24. 566, 14. 81, 1. ἀόρατος ante Polyb. 'unsichtbar'; apud P. 'nicht sehend' 127, 16. 308, 5. item ἀνυπονόητος apud alios scriptores passivam tenet notionem, apud Polybium haud raro actiuam: 331, 5. 478, 19. ἐξόφθαλμος apud Platonem 'mit hervorstehenden Augen', apud Polybium 'manifestus' 11, 15.

Quemadmodum apud Plautum metus interdum est 'Gefahr' (cf. Trinummi. u. 1009. cum not. Brixii editoris), ita apud Polybium φόβος: 420, 6. ἔχοντες προφυλακῆς τάξιν πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς Ἡλείας φόβον. 358, 24 μήτε φόβον ἐφορώμενοι μήτε εἰρήνης ἐπιθυμοῦντες cf. 127, 30. 125, 7. 1318, 18 ἀποστρέψασθαι τὸν ἐνεστώτα φόβον.

ἀσφάλεια sunt 'munimenta' 69, 7. 262, 7. φυγή eiectio 338, 16. 549, 3. 410, 20. ἀκρόαμα apud Atticos est 'Ohrenschmauss', primus Polybius ita utitur hoc uerbo, ut idem sit, quod declamator, cantor. 343, 11 τὰς ἀγωγὰς οὐχ οὕτως ποιοῦνται διὰ τῶν ἐπεισάκτων ἀκροαμάτων, ὥς δι' αὐτῶν. cf. 950, 6 saep. ξενίζω est apud Atticos aliquem 'hospitem habere', apud Polybium 'facere, ut quis miretur'. 28, 10. 40, 20 saep.

Nonnulla enumerō uocabula, quorum aliud est genus apud Atticos, aliud apud Polybium: ὁ κόγχος apud omnes scriptores, ἡ κόγχος 562, 24 (cf. Pausan. 1, 44, 6) ὁ ὑπερος est Herodoti,

Hesiodi, Platonis, aliorum, τὸ ὕπερον Polybii (27, 9) et qui aetate posteriores sunt. ἡ βουβαλὶς legitur apud Herodotum, Tragicos, Aristotelem, ὁ βουβαλός apud Polybium 810, 29 et, qui eius est assecla, Diodorum Siculum. τὸ λῦμα 'sordes' habent Attici, ἡ λύμη Polybius 482, 24. cf. σημαία fem. gen. pro σημείον 41, 10. 42, 23 saep.

Denique de genere uerbi nonnulla addam:

πρεσβεύειν est legatos mittere 11, 12. 109, 14. 338, 24, cum Attici semper utantur medio πρεσβεύεσθαι. Itaque errauit Schweighaeuserus, qui (in lexico s. u.) 1025, 9 πρεσβεύω actiuum non esse Polybii putauit, sed excerptoris. Apud Atticos est in usu ἀκρωτηριάζομαι, inde a Polybii tempore ἀκρωτηριάζω cf. 94, 18 saep., item ἀντιστρατοπεδεύω 10, 21.

Quia egi de eis uerbis, quorum notio alia est apud Atticos, alia apud Polybium, nunc enumeraturus sum ea uocabula, quae apud Polybium solum inueniuntur.

Haud pauca habet substantiua in —ία, quae apud neminem praeterea leguntur scriptorem: ἐργωνία 557, 25. ἐνδουχία 1003, 10. μικροληψία 515, 5. κακοζήλωσία 738, 22 (in lexicis adhuc desideratur). φυγοπονία (ab adiect. φυγόπονος) 273, 1. ἀσκεψία (ἀσκεπτος) 175, 22 (deest in lexicis). ἀχορηγησία (ἀχορηγητός Aristot.) 1176, 13. ἀχορηγία 448, 23. ἀνηλειψία (ἀνηλειπτός) 281, 27. ἀντοιχοδομία 58, 4. ψυχομαχία 70, 26. καινοποιία (καινοποιός) 321, 10. Quae cum ita sint, nescio an 550, 14 pro ἀντίπλοια scribendum sit ἀντιπαλία (ab ἀντίπαλος), cuius notionis substantium ibi desideramus. cf. ἀθεσία (140, 26. 237, 28), quod uocabulum praeter Polybium habet Diodorus Siculus. Dubito an 1319, 2 editores non recte mutauerint ἀποδειλία. — ἀγεννία 510, 19. ξυλοκοπία 577, 20. κριθοφαγία 579, 16. ἀθυρογλωττία 632, 19. ὑδρορροία 383, 22. χαρακοπία 419, 2.

Solius Polybii sunt haec substantiua in —ιον: διαβούλιον 4, 24. 161, 19. πολεμητήριοιον 397, 28. πλατεϊον 575, 13 et 20. ἀνακλητήριοιον 1023, 1. σιβύνιον 563, 4. σκορπιδιον 627, 4.

Neque abstinet a formandis nouis substantiuis in —εια: ρουνέχεια 411, 11. κακεντρέχεια 415, 17. ἐπάρχεια 424, 8.

προνομία 395, 5. ὀρνιθεία 566, 13. ἀποπρεσβεία 1141, 26. καθημερεία 573, 17. ἀντιστρατοπεδεία 298, 17. ἀναστρατοπεδεία 581, 3. ἀλυσιτέλεια 373, 20.

Idem ualet in: ἐπισυνθήκη 214, 11. προχοή 369, 27. δειπνήτης 247, 15 (ἀπ. λεγ.). χειριστής 189, 29. 445, 31. πολιδυνάστης (ἀπ. λ.) 421, 18. θωρακίτης 352, 23. Ἀντιοχιστής 1040, 22¹⁾. Κλεομενιστής 162, 29 cf. μακεδονίζω 1027, 22. ἐξορκισμός 561, 15. παραδειγματισμός 579, 16. σκυβαλισμός 1228, 16 (ἀπ. λ.). κατελπισμός 276, 15. χρονισμός 67, 11. ἀπελπισμός 1241, 3. ἐπιρραπισμός (ἀπ. λ.) 176, 10. περικάκησις 100, 1 saep. ἐθελοκάκησις 260, 18. ἐπαναίρεσις 146, 27. 477, 27. μηχανήσις 27, 11. καταξίωσις 90, 23. ὑπόθυψις 539, 1. 462, 22. συγκατάστασις 333, 10. ἐξέρεσις 562, 24. εὐήμερημα 265, 17. ἔφαμμα 136, 19 (ἀπ. λ.). συνέργημα 152, 18. 457, 13. ἔγκλημα 23, 3. σκαίωμα 482, 17. σιάλωμα 562, 22.

Venio ad adiectiua.

φερέκακος 264, 28. 273, 6. ἐπίτοπος (ἀπ. λ.) 227, 5 (in lexicis desideratur); contra quod in lexicis ὁμόεθνος Polybii esse dicitur, error est; semper ὁμοεθνής habet, ut Attici²⁾. παραπομπός 63, 13. περίχειρος 137, 28. βιβλιαφόρος 345, 19. γραμματοφόρος 92, 27. ἀκρόπηλος 244, 30. βοήθαρχος 92, 3. γυναικόθυμος 112, 23. ἰσόκριθος (ἀπ. λ.) 102, 16. λιμόψωρος (ἀπ. λ.) 281, 29. κουρεακός (ἀπ. λ.) 206, 27. ὄχλοκόπος 274, 5. πανενέφοδος 382, 7. πάναισχρος (ex coniectura Schweighaeuseri mihi maxime probabili) 385, 5. ζωωτός 1233, 8. κηδεμονικός 356, 19. καλλίδενδρος 438, 10. δυσμενικός 547, 6. χειροκρατικός (ἀπ. λ.) 550, 5. τρίπεδος 562, 23. Praeterea solius Polybii uidentur esse: συμβελής (ἀπ. λ.) 49, 21. καταπλαγής

1) Cf. Diodor. XXX, 5a περισίζειν i. e. a partibus Persei, regis Macedonum stare.

2) Nam quod in Stephan. thesaur. ὁμόεθνος legi dicitur Polyb. I, 10, 2, illo loco ὁμόφυλος est in omnibus codicibus. (Error fluxit ex lexic. Schweigh. s. u. ὁμοεθνής.) Ὅμοεθνής legitur 78, 30. 110, 29. 791, 25. 1217, 22. Item Aristot. Rhetor. 2, 6. Herodot. I, 91. Diod. Sic. XIII, 27, 6 saep. ὁμόεθνος autem non legitur nisi apud Ioseph. c. Apion. I, 22. p. 455 fin., equidem puto omnino expellendum esse ex thesauris ling. Graec. hoc uocabulum.

8, 26 saep. ἀσκήτης 323, 16. ἀφότης 381, 28. φιλαπεχθής 448, 25. βατώδης 136, 18. cf. ἀκροφύλαξ 472, 6 (ἀπ. λ.).

Non nisi in Polybii libris legi uidentur aduerbia haec:

ἀσαλεύτως 674, 22. ἐπισήμως 580, 17. ἀπαραχωρήτως 531, 5. ἀνυπονοήτως 322, 18. ἐπιπολαστικῶς 333, 13. καθήκοντως 361, 13. ζωηδόν (ἀπ. λ.) 544, 17. τετραπόδητι 483, 17. συστάδην 267, 19. 20. συνθηματικῶς 641, 16.

Adicio superlatiuos πενιχρότατος 561, 19. μεγαλοψυχότατος 547, 9.

Restat, ut apponam uerba, quae exstant apud unum Polybium. διισθμίζω 341, 15. ὑπερισθμίζω 341, 20. νησίζω 382, 15. 230, 3. — παραγωγιάζω 371, 6. προσαστειάζομαι (ἀπ. λ.) 1383, 8. λυμεωνεύομαι 423, 8. ἀχρειόω 16, 12 saep. ἀποθινύομαι 88, 13. ἀποξυστρόομαι 141, 14. ἐχαράδρῳ 368, 25. δορυφακτόω 625, 12. ἀπραγέω 262, 27. βιαιομαχέω 34, 3. ψυχομαχέω 70, 1. δημοπλοέω 30, 12. ταχυπλοέω 291, 21. περικακέω 158, 11. συντερμονέω 7, 23 saep. συνορέω 9, 22 saep. φιληκοέω 247, 5 (ἀπ. λ.). γεφυροποιέω (ἀπ. λ.) 254, 29. δογματοποιέω 94, 31. ἑλληνοκοπέω 1032, 26. πραξικοπέω 21, 21. 66, 16. ἀλλοτριοπράγέω 462, 10. ἐπιφιλοστοργέω 499, 6. σφαλμέω 1320, 9.

His quasi appendicem subicio, quae collegi de sermone Polybii cum sermone titulorum eiusdem aetatis congruenti.

Cum alii, tum nuper Ierusalem¹⁾, uir doctissimus, in dissertatione, quae inscribitur 'Die Inschrift von Sestos und Polybios', exposuit maximam intercedere similitudinem inter Polybianam elocutionem et dictionem eorum titulorum eiusdem aetatis, qui communi sermone scripti sunt. Solebant enim hoc sermone uti principes et ciuitates, cum alii alios de aliqua re certiores facere uellent, neque soli Graeci, sed etiam Asiatici (cf. quos attulit Ierusalem titulos) et Romani (cf. C. I. G. 1543 saep.). Iusto igitur iure Ierusalem dixit communem sermonem

1) Wiener Studien 1879. I. p. 32 sqq.

fuisse hunc, quem nos dicimus Kanzleisprache. Qui autem tituli spectant ad res domesticas ciuitatis alicuius, non continent, quae pertineant ad aliam ciuitatem, exarati esse solent dialecto dorica, aeolica, ionica (cf. C. I. G. 1542 saep.). Fieri non potuit, quin sermo ille descenderet ex curiis in usum eruditorum et scriptorum, neque dubium est, quin Polybius eo sermone usus sit, cum Romae consuetudine familiari coniunctus esset cum Scipionibus (cf. epistul. Q. Fabii Maximi Q. F. proconsulis, L. Aemil. Pauli filii naturalis, Polybii familiaris C. I. G. 1543). Apparet igitur originem et processus κοινῆς dialecti multum habere similitudinis cum ea lingua germanica, quam dicimus 'Neuhochdeutsch', quam ex curiis principum ortam esse notum est.

Sed uideamus singula. Etenim quamquam Ierusalem diligentissime exempla collegit et in genera disposuit, tamen, cum neutiquam omnes titulos inspexerit, neque ita uideatur esse uersatus in Polybii libris, ut nihil eum fugeret, quod huc pertineret, non abs re esse putauit nonnulla addere, quae aut noluit afferre Ierusalem aut neglexit.

Atque addo 1.) quae ad orthographiam spectant et id genus alia.

Polybium scripsisse¹⁾ οὐ θείς et μη θείς confirmatur titulis C. I. A. οὐ θείς: 440, 10. 445, 7. 465, 9. 466, 13. 467, 82. 470, 15. 594, 15. C. I. G. 2058 A, 31. 3068 B, 10. 3137, II, 43. 3137, II, 63. 66. 67. 76. 2263, c. 22. 25. 2561^b, 30. μη θείς C. I. A. 422, 14. 444, 8. 476, 17. 551, 82. 552 C, 5. 624, 14. C. I. G. 1608, 3/4. 1770, 12 eodemque modo semper in titulis publicis.

Item αἰεί eiusdem aetatis est²⁾, pro αἰ: C. I. G. 3068 A, 13. 17. 25. 3068 B, 4. 12.

δνεῖν, quod omnibus locis reddendum esse putauit³⁾ Polybio, communis esse sermonis apparet ex C. I. A. 380, 27 δνεῖν ταλάντοις cf. δνσίν C. I. A. 467, 27.

Dindorfius⁴⁾ negat Polybii esse posse δεκατέτταρας 1, 36, 11. 4, 56, 2. 12, 21, 4. 4, 39, 5. 5, 89, 4. 8, 12, 2 δεκαδύο 1, 42, 5.

1) Cf. pag. huius dissert. 230. 2) Cf. pag. huius dissert. 229.

3) Cf. huius dissert. p. 232. 4) Edit. Polyb. praef. uol. I. p. XLV.

δεκαπέντε 3, 56, 3. Sed sustentantur codicum lectiones: C. I. G. 2139^b (= uol. II. p. 1013) uers. 7 (qui titulus scriptus est regnante Attalo Philadelpho) *μείναντος* [ἔτη δε] καέξ.

*δαμιουργός*¹⁾, ut ex Liuii libris docuit Nissenus, non *δημιουργός* genuinam esse formam apparet ex C. I. G. 1543, 21 titulo Achaico saeculi secundi.

Statim subiungam pauca de formis nominum et uerborum: acc. plur. nomin. in *—εως* excidit in *εις*, non in *έας*²⁾: *γονείς* C. I. G. 3137, I, 6. cf. 3137, I, 11. 14. III, 92. 3595, 26. 2139^b, 29.

*είπα*³⁾, non *είπον*, ex suae aetatis consuetudine scripsisse Polybium, testes sunt hi tituli: C. I. G. 4697, 8. 2058 A, 2. 2059, 9. Passium *ἐγενήθη*, quod Polybio et posterioris aetatis scriptoribus usitatissimum est, inuenis C. I. G. 1608, 14. 15. 2347, c. 10.

Venio 2.) ad uocabula ante Polybii tempora non usitata.

καθὰ pro *καθάπερ* ante Polybium non est in usu scriptoribus, quem in hac quoque re communem dialectum secutum esse docent tituli C. I. G. 2671, 25. 4697, 40. 4697, 48. C. I. A. 551, 81 (cf. Polyb. 9, 1, 4. 3, 107, 10). Non minus saepe singularem num. *καθὸ* habet codex optimus Vaticanus (III, 38, 1 et 107, 10. VIII, 13, 7. XI, 2, 4). item C. I. G. 3599, 22.

διότι Polybio idem esse, quod *ὅτι* supra docuimus (p. 243), nunc confero C. I. G. 1193, 2. 4697, 53. 3067, 35.

φιλαργυρεῖν non est in usu ante Polybium (9, 25, 4. 9, 22, 8. 9, 25, 1. 9, 26, 11) *φιλαργυρεῖν* legitur C. I. G. 1770, 12. cf. *φιλαγαθεῖν* C. I. G. 3521, 8, quod uerbum in lexica adhuc non receptum est.

φιλοδοξία primus habet Polybius et C. I. G. 1770, 13. conf. *ἐπιμελήτεια* C. I. A. 628, 42 (lexicis addendum). *κατασκήνωσις* Pol. 11, 26, 5. C. I. G. 3137, II, 57. Eiusdem generis est *ἐπιθυμίασις* (*ἐπιθυμιῶν* Räucherwerk anzünden) C. I. G. 3068 A, 24. Hoc quoque uerbum deest in thesauris l. gr.

Polybium amasse nomina in *—ία* supra demonstraui;

1) Cf. huius dissert. p. 234.

2) Cf. huius dissert. p. 235.

3) Cf. huius dissert. p. 231.

possunt conferri: *χρυσοφορία* C. I. A. 552, C. 8 et *φιλαγαθία* C. I. A. 470, 72. Idem cadit in adiectiua *παραδόσιμος* (Polyb. 6, 54, 2. 12, 5, 5. 8, 12, 11 saep. C. I. G. 1570, 8) et *αφορολόγητος* (Polyb. 4, 25, 7. 4, 84, 5 saep. C. I. A. 465, 41), in aduerbia *καθηκόντως* (Polyb. 5, 9, 6. C. I. G. 4697, 28), *καταξίως* (Polyb. 8, 12, 5. 1, 88, 5 saep. C. I. A. 383, 9. 594, 21), *ἀπέναντι* (Polyb. 1, 68, 3. C. I. G. 2347 c. 29), in uerba *κατακολουθεῖν* (Polyb. 2, 56, 2. 3, 33, 18 saep. C. I. G. 3067, 20), *συλλαλεῖν* (Polyb. 4, 22, 8. 1, 43, 1. C. I. G. 3137, I, 23). Ut Polybius (I, 8, 1 saep.) habet *συνορεῖν*, ita tituli *δμορεῖν* (C. I. G. 5127 B. 33).

Venio 3.) ad nonnulla uerba, quae aliam tenent notionem apud Polybium et in titulis eiusdem aetatis, aliam apud priores scriptores.

ἀναστροφή est proprie conuersio. Apud Polybium primum accipit notionem 'se gerendi': 4, 82, 1 *κατὰ τὴν λοιπὴν ἀναστροφὴν τεθνασμένους*. Item *ἀναστροφὴν ποιεῖσθαι* (se gerere) C. I. G. 1193, 19. 1331, 3. C. I. A. 477^b, 12.

τὰ ὑπαιθρα sunt Polybio 'aperta loco, quibus opponuntur castella et urbes'. Exemplum collegit Schweighauser in lexico. Conf. C. I. G. 3137, II, 50 et 59.

τὸ διάφορον apud scriptores Atticos idem ualet, quod utilitas, commodum, impensa; Polybius ita hoc uocabulo utitur, ut sit 'pecunia' (4, 18, 8; *ἀκριβεία περὶ τὸ διάφορον* diligentia in re pecuniaria. 32, 13, 11. 6, 45, 4. 6, 14, 6. 23, 8, 11¹⁾). 32, 13, 13), non aliter in titulis: C. I. G. 2335, 33 *συναθροισθέντων διαφόρων*. cf. C. I. A. 595, 6.

ἀπαντᾶν τινι (item *ἀπάντησις*) uerbo Polybius simili modo translate utitur, ac nostrates 'jemandem (freundlich etc.) begegnen' i. e. aliquem (liberaliter etc.) tractare (cf. 18, 17, 3. 28, 2, 7. 36, 1, 1)²⁾. In titulis quamquam non exstat *ἀπάντησις* hoc sensu, tamen *ὑπαπάντησις*, quae uox lexicis addenda est, cf. C. I. A. 467, 9 (470, 18). Item 471, 21 *ἀπὸ τῶν διὰ παντὸς τοῖς — Ῥωμαίοις*.

1) In Hultsch. edit. 1098, 22.

2) Hu. 1001, 22. 1170, 1. 1322, 8.

ἐπισημασία est honoris uel beneuolentiae significatio. Polyb. 30, 1, 1 saep.¹⁾ non aliter C. I. A. 639, 6. Verisimile est additum fuisse in hoc titulo male lacerato uocabulum *εὐνοϊκῆς*, ut Polyb. 6, 6, 8.

ἀντιστράτηγος eandem habet notionem atque *ἀνθύπατος* (proconsul.) Polyb. 3, 106, 2. 28, 3, 1. C. I. G. 2349^b (= uol. II. p. 1063), 5. 6.

περίστασις est 'condicio' uel etiam idem significat, quod *συμφορά*. Polyb. 1, 32, 3. 1, 35, 10. 2, 41, 6 saep. C. I. A. 628, 12, 27.

Restat, ut pauca addam 4.) de locutionibus nonnullis.

Maluisse adhibere Polybium infinitiuos substantiuorum locum tenentes, quam enuntiata secundaria, supra significauimus²⁾. Addo exemplis, quae supra exscripsi *χάριν τοῦ ἀγνοεῖσθαι* 1, 20, 8. cf. 1, 27, 8. 49, 8. 2, 14, 2 saep. Esse tamen ne hoc quidem proprium Polybii, sed omnino aequales eius ita locutos esse apparet ex his exemplis: *ἐνεκα τοῦ — τηρεῖσθαι* C. I. G. 3137, III, 91. 4697, 11. *εἰς τὸ — γενέσθαι* C. I. G. 2561^b (= uol. III. 1102). uers. 34. *ἐπὶ τῷ —* C. I. G. 3068 A, 12. *ἅμα τῷ —* 2058 B, 14. *διὰ τὸ* 2058 A, 49. 3137, I, 8. Ut Polybius solet dicere³⁾ *ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ — ποιεῖν*, ita in uersu 2. tituli eius, quem Ierusalem I. c. edidit, legitur *κάλλιστον — τό* c. inf. Denique hoc loco iterum commemorandum est, quam temere Cobetus negauerit, posse Polybii esse *παρ' ὀλίγον ἐλθεῖν τοῦ — παθεῖν* simil.⁴⁾, cum censeret reponendum esse, quod omnium esset scriptorum Graecorum *παρ' ὀλίγον ἐλθεῖν παθεῖν*. Nemo enim negat solere scribere Graecos *κινδυνεύω παθεῖν τι*. Sed C. I. G. 4896 C, 11/12 legitur *συμβαίνει κινδυνεύειν ἡμᾶς τοῦ μὴ ἔχειν τὰ νομιζόμενα*. Vides *κινδυνεύειν τοῦ μὴ ἔχειν* fere idem esse ac *παρ' ὀλίγον ἐλθεῖν τοῦ μὴ ἔχειν* (= paene non habere).

Neutrum adiectiui tenere interdum locum substantiui abstracti exemplis ex Polybii libris allatis supra⁵⁾ illustraui. Conferas tituli Ionici a Ierusal. editi uers. 40 *τὸ φιλόσπουδον αὐτοῦ*. C. I. G. 2059, 13 et 17.

1) Conf. *ἐπισημαίνεσθαι* huius dissert. p. 294.

2) p. 252 sq.

3) p. 253 sq.

4) p. 254.

5) p. 282.

DE HIATU IN LIBRIS DIODORI SICULI.

Diodori libri, id quod Lud. Dindorfius primus quantum scio demonstrauit, glossematis et lacunis, interpolatione et negligentia scribarum pessime corrupti ad nos peruenerunt. Quare quoniam factum est, ut cum alia uitia, tum permulti hiatus textui inculcarentur, non mirum est, neminem adhuc operam dedisse, ut quaereret, quibus apud Diodorum Siculum legibus hiatus circumscriptus esset. Accedit, quod adhuc sunt, qui sibi persuadere non possint, illos inferiores aetate scriptores in euphonia tuenda tam subtiles fuisse. Sed cum Polybii exemplo, cuius in multis rebus esse assecclam Diodorum constat, doceamur, quanti eam euphonia posterioris quoque aetatis scriptores fecerint, tum Sintenis, uir de Plutarcho optime meritus, mihi semper dignissimus uisus est, qui in hac re laudaretur tanquam Thomas incredulus, paulo post ad aliam mentem traductus. Qui ipse in ea, quam de hiatu apud Plutarchum dedit ad Herm. Sauppium¹⁾, epistula profitetur tantum afuisse, ut nouum illud Benseleri inuentum amplecteretur, ut quem meminisset diligentissime hiatum tersi et compti explorasse Isocratis, rideret ad scriptorum genus maxime dispar idem transferre exilis diligentiae studium. Idem tamen uir doctus primus exstitit, qui certa uia ac ratione, quibus legibus hiatus apud Plutarchum circumscriptus esset, exponeret, et cum ad finem peruenisset disputationis exclamaret: 'cum reputo, quam sint rara hiatuum uestigia, quam denique suspecta omnia, alia propter aliam causam, nihil habeo, quod in hoc genere cum Plutarcheis comparare possim, nisi Isocratem'. Potuit com-

1) Edit. Plutarch. uit. parall. Lips. MDCCCXLVI. uol. IV. p. 323 sqq.

parare Polybium, qui multo etiam diligentior est in hiatu euitando, quam Plutarchus, potuit Diodorum Siculum. De quo Benseler in libro de hiatu satis habuit haec annotasse: 'Ad eos, qui ad uocalium concursus animos attenderunt, sed non ita, ut seuerè et strenue in hac re uersarentur, referes Diodorum Siculum sq.' Non posse acquiescere in hac Benseleri doctrina, qui aliquem ad restituenda genuina Diodori uerba fructum ex observationibus de hiatu percipere uelint, satis apparet.

Valde autem est dolendum, nos plane carere in Diodori libris legendis codice, qualis est codex Vaticanus Polybii (A). Quem si non haberemus, sed recentiores tantum codices sequi cogeremur, innumerabilibus locis apud Polybium nunc inueniremus hiatus.

Inducunt enim codices illi recentiores formas multas suae aetatis, quas Polybius aut ante uocalem aut post uocalem non admisit, ut *ὅτι* pro *διότι*, *ὅτι* pro *ὥς*, *ἐθελοντί* pro *ἐθελοντήν* similia. Iam plane eadem mihi uidetur esse condicio codicum scriptoris Siculi nec dubito, quin si unquam fortuna secunda codicem adipisceremur Diodori, qualis est A Polybii, permultos qui nunc leguntur hiatus in Diodori libris huius codicis auctoritas expelleret. Hanc opinionem postea exemplo illustrabo; nunc satis erit demonstrare excerpta Constantiniana ex codice multo meliore fluxisse, quam ei sunt codices, quibus libri superstites traduntur¹⁾. Hoc cum iam Lüdou. Dindorfius acerrimo ingenio uiderit, tum confirmata est haec opinio eis, quae de hiatu inquirens inueni²⁾. In excerptis enim Constantinianis libri XXI. nullus inuenitur hiatus illegitimus. Nam quod XXI, 20, 1 concurrunt uocales, uerba sunt excerptoris, quem solere initio excerptorum sententiam antecedentium addere, oratione scriptoris in breuius contracta, initio huius dissertatiunculae

1) Nihil commune habere excerpta Hoeschel. cum opere Constantini, sed multo deterius esse tradita, cum iam Dindorfius uidisset, tum mihi de hiatu quaerenti manifestum est factum. Abundant enim hiatibus.

2) Accedit quod seruatur in excerpt. Const. *δυεῖν* pro *δυοῖν* (cf. XXII, 9. X, 7, 2. XXX, 21, 4. 34, 4. XXXVIII, 20). *νηός* pro *νεώς* (XXIV, 11, 3. XXXIII, 5, 3). *ἐθελοντήν* pro *ἐθελοντί* cf. extremam hanc dissertationem.

exposui (p. 224). Item nullus hiatus illegitimus inuenitur in libris XXII. (cap. 1, 3 init. uerba eclogarii sunt) XXIV. XXV. XXVI.¹⁾ XXVII. (uerba hiatu corrupta initio capit. 6, 2 esse excerptoris apparet ex 6, 1, cuius paragraphi summam paucis uerbis significauit excerptor ineunte paragrapho 2. capit. 6.) XXVIII. (cap. 12 uerba ultima sunt excerptoris cf. huius dissert. p. 225 sq.) XXX. XXXI. VI. VII. Iam qui in ceteris libris traduntur hiatus, sunt perpauca, qui fere omnes aut lenissima mutatione tolluntur aut ad excerptorem uerba scriptoris in breuius contrahentem referendi sunt.

Sunt autem hi: In libro XXIII, 2 legitur *μαθητὰς γὰρ τοὺς Ῥωμαίους ἀεὶ ὄντας γίνεσθαι κρείττους τῶν διδασκάλων*. Sed mihi *ἀεὶ* ad *γίνεσθαι κρείττους* multo rectius uidetur referri, quam ad *ὄντας*, et scribendum *ὄντας ἀεὶ γίνεσθαι*. Eiusdem libri 15, 5 *παράδοξον γὰρ ἐφαίνετο πᾶσιν εἰ προσγενομένου τοῖς Καρχηδονίοις ἐνὸς μόνου ἀνδρὸς τηλικαύτη τῶν ὅλων ἐγένετο μεταβολή* sq. Sed Diodorus, pariter atque Polybius, cum numeralibus non adiectiuum, sed aduerbium coniungit cf. XXXI, 10 *πεντήκοντα μόνον ἔτη*. IV, 33, 6 *τρεις γὰρ ἀπὸ τῶν ἑξοσι μόνον διεσώθησαν* saep. Nulli praeterea in hoc libro exstant hiatus.

L. XXIX, cap. 4 uerba sub finem eclogae ab excerptore esse mutilata nemo non sentit; quod autem cap. 25 legitur *τῇ δὲ λύπῃ ἀδιορθώτως συνεχόμενος*, certam quidem non uideo medelam, sed facile ita potuit euitare hiatum Diodorus, ut, quod saepe eadem de causa fecit, postponeret aduerbium uerbo: *τῇ δὲ λύπῃ συνεχόμενος ἀδιορθώτως*.

Libri XXXII, 9^c offendunt *καταγνοὺς δ' αὐτοῦ τῆς ψυχῆς παντελῇ ἀδυναμίαν* (addendum est *τῇν*?) et 22 *λιμῶ ἀπέθνησκον*.

Libri XXXIII. uno loco 17, 2 hiatum efficiunt uerba *ὁ Πομπήιος τοῦ Θορύβου αἰσθόμενος (καταισθόμενος?)*. Praeterea nullus in hoc libro exstat locus hiatu foedatus, ne-

1) Cap. 15. in uerbis *ἐπηκολούθει ἐκ τῶν ὅλων μῖσος* ἐκ est ditto-graphia litterarum *ει* antecedentium.

que in libris XXXIV. et XXXV. inueniuntur concursiones uocalium, in quibus quis offendat, nisi quod apparet in capite 28^a nonnulla esse turbata. Neque enim recte se habere possunt uerba: *Ὁπιμίου βουλευομένου εἰς τὸ Καπιτώλιον περὶ τοῦ συμφέροντος* (quae enim haec est constructio?) et *προωθεῖν ἐπὶ* inauditum est.

Parata est medela uni loco libri XXXVI., quo loco concurrunt uocales; legitur enim 15, 2 *περιήει εἰς τοὺς ὄχλους*. Sed Diodorus sine dubio, ut omnes scriptores Graeci, dedit *περιήει τοὺς ὄχλους*, ita ut *εἰς* praepositionem dittographiae litterarum *ει* (*περιήειιτοὺς*) deberi appareat.

Non offenderim in hiatu, qui inuenitur libri XL. cap. 5 *ἐκάστη οἰκία*; efficiunt enim haec uerba unam notionem¹⁾.

Libr. XXXVII, 22^a totum locum esse corruptum apparet. Denique leguntur hiatus II. XXXVIII. et XXXIX., in cap. 2.; I. VIII. c. 4, 4 et 6 (excipio caput 24., cuius uerba magnopere corrupta sunt) I. IX, 24, 2.

Si hanc hiatuum in tot paginis paucitatem considero, quorum non paruus numerus facile tolli potest, si rationem simul et naturam eclogarum Constantinianarum respicio, mihi plane constat non neglegenter uersatum esse Diodorum in hiatu uitando, id quod Benselerus putauit, sed non minus accurate quam Isocratem, Polybium, Plutarchum. Quodsi libri superstites (I.—V. XI.—XX.) paulo pluribus laborant uocalium concursionibus, id non Diodoro debetur, sed ei rei, quod nullum codicem habemus incorruptum, sed interpolatos omnes²⁾. Quamquam ne superstites quidem libri adeo corrupti sunt, ut ex eis non intellegatur, Diodorum in uitando hiatu certissimas leges secutum esse. Quod quo facilius intellegatur, in animo est, antequam de uia ac ratione, qua Diodorus hiatum uitauerit, disseramus, exponere unius libri condicionem.

1) Cf. huius dissert. p. 313 sq.

2) Mihi constat futurum esse, ut multis locis hiatus expellerentur, si tandem aliquando hoc munus susciperet uir doctus, ut conferret fragm. Constant. a libr. I.—V. et XI.—XX. excerptorum. Nam Valesius, Ursinus, Mai, Feder, Mueller deperditorum tantum librorum excerpta ediderunt.

In libro uicesimo i. e. in paginis 133 editionis Dindorf. inueniuntur hiatus hi:

50, 3 *καὶ αὐτός*. 50, 5 *καὶ αὐτός*. 53, 4 *καὶ οἱ λοιποί*. 79, 3 *καὶ ἓνα*. 85, 4 *καὶ αὐτοί*. 94, 2 *καὶ αὐτοί*. 35, 4 *τὸ ἔθνος*. 48, 2 *τὸ ὕψος*. 74, 3 *τὸ εἰς πότον ὕδωρ*. 31, 5 *τὰ ὅπλα*. 37, 7 *τὰ ἄλλα* (ubi *τάλλα* scribendum cf. 81, 3 saep.). 42, 5 *τὰ ὅπλα* item 45, 7. 50, 4 *τὰ ἐλάχιστα*. 87, 4 *τὰ ἀκροστόλια*. 36, 1 *ὁ ἕτερος*. 39, 3 *ὁ Ἀγαθοκλῆς*. 52, 5 *ὁ ἐν τῇ Σαλαμῖνι*. 97, 6 *ὁ ἀρχιπειρατής*. 111, 4 *ὁ υἱός*. 35, 2 *οἱ ὕπατοι* 90, 3 item. 37, 3 *τοῦ Ἀμύντου* et *τοῦ εἰς*. 11, 1 *τοῦ ἀριστεροῦ*. 2, 2 *τῇ ἱστορίᾳ*. 46, 5 *τῇ Ἑλλάδι*. 51, 5 *ἡ ἀρετή*. 88, 7 *τῷ ὕψει*. 11, 1 *τῷ υἱῷ*. 33, 7 *μὴ ἐκδιδόντος*. 102, 1 *ἢ ἐπ' αὐτόν*. 91, 2 *πρὸ αὐτῆς*. 41, 2 *περὶ Ἀντόμαλα*. 42, 2 *περὶ Ἀγαθοκλέα*. 57, 6 *περὶ ὧν* (contra 77, 3 *μηκέτι εἶναι* scribae culpa legitur pro *μηκέτ' εἶναι* cf. I, 38, 10 *οὐκέτ' οὖν*) alii pauci eiusdem generis, in quibus nemo offendet; nam sunt legitimi ii et apud eos quoque scriptores admittuntur, qui diligentissimi sunt in hiatu uitando. Nec maiorem mouet offensionem, quod in numeralibus interdum concursus uocalium inuenitur¹⁾ (37, 1 *ὀλυμπιάς ἤχθη ὀγδόη*. 45, 7 *δύο ἡμέρας*. 101, 5 *ἔτη εἴκοσι*) et in locutionibus nonnullis, quarum uerba singula dirimi non possunt²⁾: 47, 3 *οὐ πολὺ ἐλάττους*. 57, 2 *οὐ πολὺ ἐλαττόνων*, unde excusatur 91, 8 *οὐ πολὺ ἐλείπετο*. Denique elisione, ut mox demonstrabimus³⁾, tolluntur hiatus hi: 34, 7 *μάλιστα αἵτιοι* (cf. 38, 3 *μάλιστα εὐθέτους*). 41, 3 *παραχρῆμα ἀποκτείνειν*. 31, 4 *παραχρῆμα ἐπὶ* (cf. XIV, 25, 6 *παραχρῆμ' ἀπαιτεῖ*). 63, 2 *γέλωτα ἐκτρέπεσθαι*. 61, 5 *ἠὺξῆσθαι ἐπὶ*. 79, 2 *ὥστε αὐτόν*. 61, 8 *γε εὖ*. 33, 3 *γε εἶασε*. 72, 3 *δὲ ἐπὶ*. 55, 3 *τε ἐπὶ*. 85, 4 *τε ἀπὸ*. 58, 2 *μήτε ἐπὶ*. Hiatus uitiosi, quos qui Diodorus potuerit admittere non uideo, septem tantum toto inueniuntur libro, non plures fere, quam in singulis Polybii libris, in quibus optimo utimur codice Vaticano. Qui hiatus sunt hi:

20, 1 *πάλαι ὀρεγόμενος*. 44, 8 *μάχη ἐπροτέρησαν*. 76, 2

1) Cf. huius diss. p. 313.

2) Cf. huius diss. p. 313 sq.

3) Cf. huius diss. p. 314 sq.

αἱ ἄλλαι ἐκβιασμένων. 91, 6 πληγῇ ἐνδιδόναι. 59, 4 οἱ καταλειπόμενοι ἔμποροι οὐχ. 96, 7 παρασκευασθέντι ὕδατι ἐν. 106, 3 αὐτοῦ ὄμορον.

Non est, quod haereamus in uerbis, quae sunt 58, 5 ὅτι πιθήκον αἶμα ἀποτίσειαν; est enim prouerbium (ἐν παροιμίας μέρει λεγόμενον), cuius uerba non debent mutari.

Hanc paucitatem hiatuum si consideraues, concedes non casu potuisse fieri, ut concursus uocalium tam accurate uitaretur, sed consilio scriptoris diligentissimi. Accedit quod, cum per multas paginas plane nullus inueniatur hiatus, uno interdum uersu complures cumulantur (cf. XX, 59, 4 et 96, 7). Nec minus id est premendum, quod haud paucis locis facile demonstrari potest, uerba, quae hiatus efficiant, repugnare, qualia nunc sint, consuetudini scriptoris Siculi¹⁾. Neque praetermittam, orationem, ubi scriptor aliorum afferat uerba, abundare saepe hiatibus, ut nemo non possit dicendi genus plane dispar cognoscere (cf. I, 27, 4 saep.).

Sed accedunt alia. Ac maximi quidem est momenti, quod Diodorus plane eodem modo ac Polybius uarietate quadam formarum et locutionum euitare studet hiatus. Cuius generis sunt haec: I, 29, 3 τῆς θεοῦ τότε. III, 58, 1 τῆς θεοῦ ταύτης (cf. IV, 51, 3. IV, 84, 4). V, 4, 5 τῆς θεοῦ ταύτης item V, 72, 3. Sed II, 4, 2 τέμενος θεᾶς ἐπιφανοῦς. IV, 83, 7 θεᾶς ἀπαγγελίαν. Idem ualet in τῆς μεσογείου — τῆς μεσογείας, similia. Neque alia causa commotus scripsit I, 32, 2 στάδια μάλιστά πως μύρια, saepe; I, 31, 6 ἐπὶ σταδίους ἑξακισχιλίους item omnibus reliquis locis.

I, 39, 10 τοσοῦτο πλήθος ὕδατος. I, 58, 4 ἐπὶ τοσοῦτο δὲ saepe. I, 3, 8 τοσοῦτον ὑπερέχειν. I, 52, 6 τοσοῦτον αὐτῶν πλήθος. I, 37, 9 τοσοῦτον ἀπέχουσι. Conferas τοιοῦτο — τοιοῦτον (XIII, 10, 1 — XIII, 48, 8). τηλικούτον — τηλικούτο (XIV, 67, 2 — XV, 13, 5). XIII, 59, 8 ταχὺ πολὺ cf. XIII, 72, 5. XIV, 2, 1. 30, 2. 45, 4. 56, 3. XVI, 52, 7. 74, 3. 83, 2. Sed XIII, 55, 7 ταχέως εἰσέπεσον cf. XIII, 74, 1. 105, 4. 106, 1.

1) Cf. huius diss. p. 317 sq.

XIV, 20, 2. 23, 7. 36, 3. 40, 6. 59, 2. XIV, 75, 5. 81, 2. XV, 71, 3. 82, 4. XVI, 49, 8. 86, 6. 84, 2 saep. Item ἄρτι — ἀρτίως, βραχύ (XVII, 76, 5. XVIII, 19, 1 saep.), βραχέως (XVII, 20, 7 saep.), λάθρα (XVIII, 46, 4. I, 64, 5), λαθραίως (XVIII, 32, 3 saep.), οὕτω — οὕτως se excipiunt.

Venio ad uerba.

De θαυμάσαι — θαυμάσειεν simil. cf. XII, 62, 6. XI, 58, 5. XIII, 60, 3. XVI, 9, 2 al.

Verba in —μι ante uocales infinitiuum exeuntem habent in —ειν, ante consonantes in —ναι: IV, 52, 5 δεικνύειν ὥς, contra XVI, 23, 5 δεικνύναι κατὰ τὸ δυνατόν. cf. XIV, 90, 5. XIX, 37, 4. XIV, 25, 8 saep. Item ιστάναι — ιστάνειν; ἐνέγκαι ante consonantem (V, 71, 1. XIII, 102, 2. XV, 4, 10. 55, 4) sed ante uocalem ἐνεγκεῖν (XI, 59, 1. XIII, 19, 5. XIX, 95, 7. XX, 25, 4. I, 87, 8. 97, 4). Ἐφη legitur fere semper; contra ante uocales ἔφησεν I, 58, 4 ἔφησεν ὅπως cf. XI, 81, 5. XI, 84, 4. XIV, 5, 2. 78, 2. 110, 3 saep.

Idem studium apparet in eligendis compositis: IV, 60, 1 ἐστὶ προαναδραμόντας τοῖς χρόνοις contra XI, 67, 1 τοῖς χρόνοις ἀναδραμόντες saep. XIV, 29, 6 ἐαυτοὺς ἀνελάμβανον. XVII, 16, 4 ἀνήκοντα προανελάμβανε τὸ στρατόπεδον. XI, 9, 1 ἐτοίμως ἀποθνήσκειν. XIII, 79, 2 εὐγενῶς ἀποθνήσκειν item XIV, 65, 4. sed XII, 17, 2 παραχρῆμα θνήσκειν. Multa eiusdem generis, si quis operam dabit, poterit inuenire.

Addo nonnulla de locutionibus quibusdam¹⁾.

XII, 42, 6 παρεκάλει τοὺς νέους ἡσυχίαν ἔχειν. II, 19, 10 μὴ διαβαίνειν ἡσυχίαν ἔσχε item XII, 42, 4. XIV, 5, 3. Contra XIII, 96, 2 ἡναγκάζοντο τὴν ἡσυχίαν ἔχειν, addito articulo ne concurrant uocales. item XIII, 96, 2. XIV, 64, 3. XV, 33, 2 et 3. XVII, 19, 2.

1) Scripsit Diodorus XI, 8, 2 ἐπὶ τοσοῦτο προέβησαν ταῖς προθυμίαις, ὥστε contra V, 35 ἐπὶ τοσοῦτο διατείνει τῆς φιλοκερδίας, ὥστ' sq. non φιλοκερδία ὥστ'. Itaque nescio, an IV, 25 scripsisse putandus sit: ἐπὶ τοσοῦτο προέβη τῆς δόξης, ὥστε sq., quamquam in codicibus est προέβη τῇ δόξει ὥστε, ut IV, 54, 6 ἐπὶ τοσοῦτο — ὀργῆς ἅμα sed V, 33, 1 τῇ δόξει προσελθ. XXIV, 11, 3 ἀνθραγάθιαις, ὥστε item XXVIII, 2.

XIII, 10, 4 τῶν Ἀθηναίων ἡσυχίαν ἀγόντων. XIV, 110, 4 εὐδοκήσαντες ἡσυχίαν ἦγον sed XV, 91, 6 οἱ λοιποὶ τὴν ἡσυχίαν ἦγον. XVI, 7, 2 ποιησάμενοι τὴν ἡσυχίαν ἦγον item XVII, 19, 5. XVII, 116, 3. XII, 56, 2.

XIII, 65, 3 οὐδὲν ἄξιον λόγου πράξας et saepe; contra XIII, 104, 8 οὐδὲν ἄξιον μνήμης ἐπραξε cf. XV, 47, 7. XVI, 40, 2.

Solet scribere, ut XIV, 7, 7 τὸν ἑπαρχον, ὄνομα Δώριχον, ἀπέκτειναν. V, 53, 4 τῶν μετὰ Ἰππότου τις μετασχὼν τῆς ἀποικίας, ὄνομα Ναῦσος. cf. XI, 8, 5. 56, 4 saep. Contra uocalium concursus euitatur II, 45, 4 πόλιν κτίσαι μεγάλην παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Θερμώδοντος ποταμοῦ τοῦνομα Θεμίσκυραν sq.

Pariter ac Polybius, Diodorus ὑπὲρ ponit post consonantes, περὶ post uocales:

I, 83, 1 βραχέα πρότερον ὑπὲρ αὐτῶν διελθόντες, sed IV, 25, 2 βραχέα περὶ αὐτοῦ διελθεῖν. IV, 25, 4 ἐπεὶ περὶ Ὀρφέως διεληλύθαμεν saepe. XI, 3, 3 συναγωνίζεσθαι περὶ τῆς κοινῆς ἑλευθερίας. XI, 5, 5 γενναιότερον ὑπὲρ τῆς ἑλευθερίας ἀγωνιοῦνται. item XI, 6, 2. XII, 41, 5 καὶ περὶ τῆς ἑλευθερίας ἠγωνίζοντο. XIII, 14, 3 ἀγωνιζομένων ὑπὲρ τῆς σωτηρίας. I, 34, 11 Αἴγυπτον, ὑπὲρ ὧν μακρὸν ἂν εἴη γράφειν (cf. I, 85, 5). II, 36, 3 ζῶα, περὶ ὧν μακρὸν ἂν εἴη γράφειν (cf. I, 51, 2). Conferas XIV, 96, 3 — XIV, 97, 2. XIV, 98, 2 et praeter ceteros locos XIV, 65, 4 πρὸς δὲ πικρὸν τύραννον ὑπὲρ ἑλευθερίας καὶ περὶ πατρίδος οὐδὲ λόγῳ παρῆρσιαν ἔτι ἀγειν τολμῶμεν.

Hoc interest inter πρὶν ἢ c. inf. et πρὶν c. inf.: XI, 9, 3 πρὶν ἢ γινῶναι item XIII, 79, 8. XIX, 13, 5. XIX, 38, 1 sed XIII, 10, 1 πρὶν ἐλθεῖν. XIV, 52, 1 πρὶν ἐπιθεῖν cf. XIV, 59, 5. idem cadit in uocabula μέχρι et μέχρι οὗτου.

Ὅτι et διότι se excipiunt non aliter, quam apud Polybium, ita ut διότι post uocales, ὅτι post consonantes locum habeat. Instar omnium exemplorum (I, 27, 3. 37, 8. IV, 43, 4. XI, 17, 3. XIII, 31, 4. 94, 1 saep.) affero: XI, 25, 2 οὐ μόνον

ὅτι πολλοὺς στρατιώτας ἀπεσταλκότες ἦσαν, ἀλλὰ καὶ διότι — πολλοὶ — ἀνεχώρησαν.

Ut intellegas eundem esse usum particulae περ apud Diodorum, atque apud Polybium, animaduertas ante uocales legi ὅπερ I, 7, 3. 37, 9. III, 55, 8. XI, 55, 4. XIII, 25, 1. 46, 3. IV, 59, 2. ὅπερ ἂν XII, 75, 4. ἅπερ ἂν IV, 51, 6. — ἥπερ I, 22, 6. XII, 66, 3. ὥπερ XIII, 18, 5. XVI, 62, 1. ἥπερ XIV, 25, 8. 116, 4. XIX, 12, 2. — εἵπερ XIII, 22, 8. I, 12, 9. I, 77, 4. ἐπειδήπερ IV, 7, 1. XIII, 102, 2. δὴπερ XXXVIII, 3. ἥπερ I, 2, 7. 29, 5. II, 50, 2. — διόπερ pro διό (I, 3, 4. 18, 7 saepe): I, 4, 1. 12, 7. 15, 4. 30, 9. 55, 7 saep.

Item αἵτινες οἵτινες ἥτις pro αἶ οἶ ἥ ante uocales: I, 28, 5. 79, 5. 59, 3. IV, 57, 4. V, 8, 2. 56, 5. XI, 88, 6. XIV, 101, 1: αἶ γὰρ κατὰ τὴν Ἰταλίαν πόλεις ἐν ταῖς συνθήκαις εἶχον οὕτως, ἢν ἥτις ἂν ὑπὸ τῶν Λευκανῶν λεηλατηθῇ χώρα, πρὸς ταύτην ἅπαντες παραβοηθῶσιν, ἥς δ' ἂν πόλεως μὴ καταστῇ τὸ στρατόπεδον, etc.

Denique uideamus de ὅτι — ὥς: XI, 12, 5 διδάσκων, ὅτι συμφέρει. XIII, 37, 4 ἐδίδασκε γὰρ, ὥς οὐ συμφέρει cf. XIV, 40, 2 — XVI, 23, 4.

XII, 16, 5 εἰπεῖν, ὅτι σώζειν ἀναγκαῖον. XII, 38, 3 εἶποντος, ὅτι τὴν sq. XII, 74, 3 εἶπεν ὅτι Βρασίδας sq. sed XI, 28, 2 εἶπον, ὥς αὐτοὶ — πειράσσονται. XI, 39, 5 εἶπεν ὥς αὐτὸς sq. Item λέγειν ὅτι seq. conson. XI, 4, 3. 6, 2. XIV, 4, 3. λέγειν ὥς seq. uoc. XIV, 25, 4 saep. ἀποκρίνεσθαι ὅτι XXVIII, 15, 1. XXXI, 39. ὥς XXVIII, 15, 4. XXXIII, 17, 2. φανερόν ὅτι XI, 81, 5. 86, 4. XIII, 52, 8. ὥς XIII, 22, 8 saep.

Non minus, quam ex hac in eligendis uerbis diligentia, Diodori studium hiatus uitandi apparet ex eo, quod saepissime elisione usus est praeter consuetudinem eorum scriptorum, qui non pari modo euphoniae student. Et quamquam scribae haud raro uocales elisas rescripserunt, ita quidem ut interdum errarent¹⁾, tamen satis multa uestigia etiamnunc exstant, ex quibus, quid Diodorus egerit, possit intellegi. Quamquam in

1) Conf. huius dissert. p. 319.

his potissimum observationibus hoc incommodo laboramus, quod de codicum scriptura nondum accurate edocti sumus.

Cum elisione compono crasin, qua multo saepius et liberior quam alii scriptores uno excepto Polybio utitur Diodorus. Scribit igitur: *τοῦναντίον* I, 71, 2. 72, 5. 81, 5. 83, 4. 93, 3. II, 30, 1. 25, 8. XII, 1, 3 saep. *ταυτόματον* XII, 38, 4. *τοῦνομα* I, 92, 1. II, 45, 4. IV, 10, 1. XI, 55, 2. *τὰργύριον* XIII, 91, 4. *τοῦργον* I, 61, 4. *τὰκριβές* II, 9, 4. IV, 8, 3. *τοῦμφανές* XII, 27, 1. *τοῦπίσω* III, 54, 3. XI, 18, 6. *τοῦμπροσθεν* XI, 18, 4. *τὰληθές* IV, 4, 4. XI, 40, 2. XI, 45, 5.

τᾶλλα I, 70, 5. 87, 4. 96, 4. II, 1, 1. 19, 3. 25, 5. 34, 5 saep. *ταῦτά* XI, 18, 5. *τὰναντία* III, 40, 9. *τὰγαθά* X, 7, 2. XXI, 17, 4.

τὰνδρός I, 88, 4. XI, 42, 5. 57, 6. *ταῦτομάτου* XXIV, 12, 12. *τὰδελφοῦ* IV, 56, 1. XI, 67, 4. XV, 77, 5. XIX, 34, 5. XIX, 35, 1. XX, 16, 1. 68, 3. 29, 10. 31, 20.

τὰδελφῶ XI, 48, 4. V, 50, 2. XVII, 34, 2. XX, 16, 1. *ταῦτῳ* II, 26, 3. *τὰνδρί* XIX, 34, 6. XX, 93, 4.

κακείνος III, 17, 5. IV, 84, 4. XI, 56, 8. *κακεί* IV, 85, 5. 34, 1.

Iam quia mihi legentium animos eo adduxisse uideor, ut concedant non iniuria me Diodoro diligentissimum hiatus uitandi studium tribuere, accedat oratio ad id, quod restat, ut uideamus, qua ratione ducatur Diodorus in hiatu uitando. Ac primum quidem uideamus, qui hiatus legitimi habendi sint. Non offendimus, si hiatum faciunt articuli aut particula *καί*, in qua re quoniam usus Diodori cum ceterorum scriptorum consuetudine conuenit, qui in uitando uocalium concursu diligentes sunt, non opus est copiosius exponere.

Ut apud Polybium, ita apud Diodorum post *μή* uocalis legitur sine offensione. I, 69, 6 *μή οὐ*. IV, 2, 10 *μή ἀνακάμπτειν*. IV, 65, 2 *μή ὑπακούοντος*. V, 18, 4 *μή ἀμαρτάνειν*. V, 60, 4 *μή ἐπανελεῖν*. XI, 45, 1 *μή ἀνακάμπτειν*. XI, 61, 4 *μή ἔχειν*. XII, 16, 1 *μή ἀναλαμβάνων* item XV, 16, 1. XVI, 82, 3. XX, 33, 7.

Pro *ἥ* solet ante uocalem reperiri *ἥπερ*. Nihilominus nonnullis locis *ῆ* traditur, utrum ex corruptela, an consilio scrip-

toris, difficile est dictu. Loci sunt I, 78, 3. II, 58, 4. 59, 9. XV, 7, 1. XVIII, 58, 3. XX, 102, 1.¹⁾

Nullum facit hiatum *δῆ*, uno loco (XVII, 99, 2) *ἥδη*, neque est, cur hac re offendamur.

Post *πρό* et *περί* legitimus est hiatus ut apud omnes scriptores, ita apud Diodorum. *περί* I, 4, 6. XII, 50, 3. XIV, 5, 4. XIV, 117, 5. XV, 18, 1. XVIII, 18, 5. XX, 41, 2. 42, 2. 57, 6. *πρό* XV, 55, 5. XVIII, 5, 1. XX, 91, 2 al.

Denique post *τί* (IV, 46, 3. XIII, 24, 2). *ὅτι* (XVI, 55, 3. XIV, 19, 4). *ἄχρι* (I, 80, 6. XII, 17, 2). *μέχρι* (I, 18, 3. 30, 7. 35, 10. 39, 3. 56, 4. II, 32, 3. 33, 6. XIII, 71, 3 saep.)²⁾ nulla est in hiatu offensio.

Quamquam pro *οτι* ante uocales fere semper inuenitur *ὡς*, tamen nonnullis locis *ὅτι* (IV, 85, 7. III, 62, 7. XI, 34, 4. XI, 55, 8. XIV, 109, 6. XVI, 82, 5. XVII, 10, 5), quod codicibus interpolatis potius tribuam, quam Diodoro.

Non ferendum est XIV, 65, 4 *ἔτι ἄγειν*, ubi potius elisa uocali scribendum est *ἔτ' ἄγειν* cf. I, 38, 10 *οὔκει' οὖν*. De *ἐθελοντί* infra disputabimus.

Constat ab omnibus scriptoribus admitti hiatum in locutionibus quibusdam, quarum uerba tam arcte ad unam notionem coniuncta sint, ut nullo modo possint disiungi. Huius generis uidentur esse XV, 18, 2 et 3 *ἀμ' ἡλίῳ ἀνιόντι*. XVI, 88, 2 *σοῦ ἡγουμένου*. XVII, 80, 1. 118, 1 *διὰ τοῦ ἰδίου νοῦ*. XVI, 88, 3 *τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ* cf. XI, 24, 1. XIX, 46, 6 *ἀσήμερον ἀργυρίου*. XV, 88, 3 *πολὺ ἄν*.

Denique non uidetur Diodorus spreuisse hiatum in nominibus propriis et in numeralibus³⁾.

Iam antequam de hoc loco disputandi faciamus finem,

1) Nullum, quantum memini, *η* facit hiatum in excerptis Constantinianis.

2) Quamquam suspicor Diodorum, aequae ac Polybium, scripsisse ante uocales *μέχρις* et puto huius quoque usus posse inueniri uestigia in excerpt. Constantin., nam et Dindorfius testis est (proleg. ed. p. XXVIII) II, 9, 2 nonnullos libros habere *μέχρις ὅτου* et Wesselingius: III. 12.

3) Idem docet Sintenis de hiat. in Plut. libr. 1. c. p. 328.

liceat exponere de hiatu, qui excusationem habet uel interpolationis uel pausa.

Facile sine dubio hiatus inter protasin et apodosin fertur atque inter membra particulis *μὲν* — *δὲ* disiuncta: I, 45, 4 *τὸν μὲν οὖν περίβολον ὑποστήσασθαι σταδίων — τετραράχοντα, οἰκοδομήμασι δὲ μεγάλοις κοσμήσαι* sq. I, 53, 4 *ὑπῆρξαν ἀθληταὶ μὲν τοῖς σώμασιν εὐρωστοί, ἡγεμονικοὶ δὲ καὶ καρτερικοὶ* sq. Confer: I, 57, 7. 41, 1. II, 59, 6 saep.

Idem ualet in *οὔτε* — *οὔτε*, uelut I, 73, 3 saep., et excusatur hac ratione XIV, 102, 3 *συμπερόντως αὐτῷ, οὐ λυσιτελῶς δὲ Διονυσίῳ συντεθεικῶς τὸν πόλεμον*.

Denique non offenderim in hiatu ante coniunctiones *ὅπως* et *ὥστε* et ante relatiua pronomina admissio: cf. I, 57, 1. II, 58, 1. I, 70, 12. II, 6, 6. 56, 3. I, 95, 1. II, 20, 5. III, 15, 1. IV, 61, 3 saep.

Postremo quaeramus, quid de genetiuo absoluto et participio coniuncto iudicandum sit. Neque dubium uidetur esse, quin interdum pausa ita disiungantur participia a uerbis sequentibus, ut condicio eorum fere eadem sit, quae enuntiatorum subiunctorum. Itaque non haerendum est in talibus: XIV, 105, 3 *Διονύσιος δὲ λαβὼν ῥάβδον καὶ πατάξας ἐπὶ τοῦ λόφου, ἡρτίθμει τοὺς καταβαίνοντας*, uel XV, 19, 2 *τοῦ βασιλέως τὴν ὅλην ἀρχὴν ἀνακτῆσαμένον, οἱ μὲν Ὀλύνθιοι — οὐχ οἱοί τ' ἦσαν* sq. Possunt conferri: XIV, 3, 2. 60, 4. 111, 3. XV, 31, 1. 51, 1. XVI, 36, 2 al.

Denique unum memorandum est. Si alterum enuntiatum secundarium ita amplectitur alterum, quem ad modum XV, 20, 2 *ἴν', ἐάν — λάβωσι, καταλάβονται* sq., non admittitur hiatus. Legitur igitur I, 66, 6 *ὥστ' εἰ*. IV, 54, 6 *ὥστ' ἐπεὶ*. XV, 20, 2 *ἴν' ἐάν* cf. III, 29, 2. I, 98, 8 *διόπερ, ὅταν* cf. III, 39, 7. *διόπερ ἴνα* III, 66, 5. XV, 43, 2 *ὥς ἐάν* (non *ὅτι ἐάν*). Similia persaepe leguntur. Est igitur per elisionem scribendum XI, 4, 4 *ὥστ' ἐάν* et I, 35, 9 *ὥστ' εἰ* sq.

Iam qui praeterea inueniuntur hiatus, aut elisione tolluntur, aut uitiosi sunt.

Eliditur enim *α* in praepos. *παρά* (I, 12, 5 *παρ' ἐνίοις*.

I, 12, 6 *παρ' αὐτοῖς* item I, 14, 2. 39, 13. 40, 6 *παρ' ἡμᾶς*. I, 76, 3 *παρ' ἀλλήλων*. I, 78, 4 *παρ' ἀμφοτέρων*. XV, 2, 2. XV, 10, 1 *παρ' ὀφθαλμοῖς* persaepe alias). Dubium igitur esse non potest, quin scriptor omnibus locis ante uocales in praepositione *παρά* elisione *α* litterae hiatus uitauerit; si nihilominus nunc nonnullis locis *παρά* legitur pro *παρ'*, hoc scribarum est, qui non in Diodori solius, sed in omnium scriptorum libris uocales elisas rescribere solent. Quod ualet in *παρά*, idem in *κατά*, *διά*, *μετά*: I, 12, 8 *κατ' ἐνιαυτόν*. I, 15, 1 *κατ' Αἴγυπτον*. I, 40, 3 *κατ' ἐκείνους*. I, 40, 6. 43, 5. 45, 2. XV, 8, 2. 9, 3. — I, 15, 5 *δι' ὧν* cf. I, 48, 2. 70, 8. 76, 2. XII, 14, 1. XV, 13, 1 et 3. — XV, 6, 5 *μετ' ὀλίγον*. XV, 7, 9 *μετ' ὥδης*. I, 70, 4 *μετ' ἐσθῆτος* saep.

Non minus frequens est elisio litterae *α* in aduerbiis et particulis *μάλιστα*, *ἀλλά*, *ἐπειτα*, *ἴνα*, *εἴτα*, *τηνικαῦτα*, *ἅμα*, *τάχα*. I, 10, 3 *μάλιστ' ἂν*. I, 37, 10. 43, 3 *μάλιστ' ὅτε*. I, 67, 2 *μάλιστ' ἐνεπίστευσέ*. I, 70, 8 *μάλιστ' ἀνηκόντων*. V, 57, 1 *μάλιστ' ἐν*. XV, 38, 1 *μάλιστ' ἤλπιζε*. Reponatur igitur II, 26, 2 *μάλιστ' εὐζώνους*. cf. II, 40, 2. Legitur *ἀλλ'* I, 12, 8. 39, 6. 44, 2. 70, 1. 73, 3. XVI, 8, 5 saepe. I, 39, 10 *ἐπειτ' εἰ*. I, 55, 1 *ἐπειτ' εἰς*. I, 79, 2 *ἐπειθ' ὑπελάμβανεν*. XII, 22, 1 *ἐπειθ' ὑπό*. Eodem modo scribendum I, 77, 3 *ἐπειτ' εἰ*. I, 85, 2 *ἐπειτ' εἰς*. — Traditum est III, 27, 3 *εἰθ' οὗτοι*. XV, 21, 1 *εἰθ' οἱ*. II, 28, 4 *εἰθ' ὁ*. *τηνικαῦθ' ὁ* XI, 56, 2. ita scribas XI, 83, 4 *τηνικαῦτ' ἀπογνοῦς*. XV, 14, 4 *ἅμ' ἡμέρᾳ* item XV, 26, 2 saepe. Itaque non Diodori est, sed scribae II, 8, 3 *ἅμα ἐμελλε*. — *τάχ'* legitur XX, 25, 3 *τάχ' ἂν*, neque minus *τάχιστ'* XIX, 48, 1 *τάχιστ' ἦλθον*. Itaque XVII, 108, 4 reponatur *τάχισθ' ὁ*. Neque dubium esse potest, quin etiam *ἐνταῦθ'* sit scribendum atque reddendum scriptori II, 13, 3. 24, 6. Denique in unaquaque fere pagina legitur *ἴν'* cf. I, 73, 7 *ἴν' οἱ*. XV, 20, 2 *ἴν' ἐάν* saep.

Neque minus constat usitatam esse Diodoro elisionem litterae *α* nominatiui et accusat. plural. neutr. Habes *τοιαῦτ'* I, 10, 1. 84, 4. II, 20, 3. XVI, 26, 6. 57, 4 saep. *ταῦτ'* XVI, 57, 4. XV, 19, 2. I, 72, 6. I, 85, 1. IV, 28, 1. XI, 26, 8. *τοσαῦτ'* I, 29, 6. I, 52, 6. — I, 16, 2 *ἅπαντ' αὐτῷ*. II, 14, 4 *πάντ' ἅ*.

I, 90, 3 τὰ μέγιστ' εὐεργετεῖν. XIV, 46, 1 πάντ' αὐτῶ. XX, 84, 4 χρήματ' εἰσέφερον. XIX, 94, 8 τὰ στόματ'. XVII, 54, 2 τάλαντ' ἀργυρίου. XVII, 103, 6 τραύματ' εἰληφόσιν al. Itaque non dubito, quin scribendum sit II, 29, 3 τοιαῦτ' ἐπιτηδεύουσιν. XIV, 12, 3 ταῦτ' ἀναρχίας item I, 37, 4. XVI, 70, 5 πάντ' ἀκριβῶς. XV, 6, 4 ποιήματ' ὑπάρχειν. XVII, 84, 1 κράτιστ' ἐξέπεμψε. Pari modo nonnullis aliis locis corrigendum est.

Rara inueniuntur uestigia elisae α litterae in accusatio singulari masculini generis; sed tamen inueniuntur. XV, 7, 1 ἔχοντ' Ἀσίαν. XX, 81, 3 προτιμήσαντ' αὐτήν. Itaque non mihi uideor nimis audax esse, si iubeo scribi I, 89, 3 ἀναληφθέντ' εἰς. item XI, 19, 6. IV, 27, 3 et 4. I, 75, 5 εἶχοντ' ὁ. I, 78, 4 γυναικ' ἐλευθέραν.

Ut traditur XIV, 25, 6 παραχρημ' ἀπαιτεῖ. XVIII, 18, 2 παραχρημ' ἐξεπέμφθη, ita Diodorus scripsisse putandus est I, 35, 3 δέρεμ' αὐτοῦ. II, 57, 5 ἐλάττωμ' ἔχοντα. III, 38, 1 καῦμ' ἀοικήτον, neque aliter paucis aliis eiusmodi locis.

Denique non dubito, quin hiatus, qui paucis locis inuenitur post nominatiuum singulari feminini particulae elisione sit tollendus. Scribo igitur IV, 9, 6 κομίσαστ' αὐτό. IV, 31, 8 συνοικήσαστ' αὐτῶ. IV, 38, 3 συνειδύντ' ἐαντῆ. XVII, 37, 5 ὑπολαβοῦσ' εἶναι. XIX, 35, 6 ἐλπίζουσ' αὐτῇ.

Venio ad litteram ε. Tam saepe leguntur οὔτ' (I, 9, 2. 30, 8. 38, 6. 70, 2. 74, 6), μὲτ' (I, 52, 1. 74, 6. II, 39, 5), εἴτ' (III, 31, 2), τ' (V, 75, 4. XII, 27, 3. XIII, 16, 2. 82, 7. 88, 1), ποτ' (I, 68, 5), ὥστ' (I, 95, 5), μηδέποτε (III, 48, 3), δήποτε (XVI, 55, 3), τότε (XVI, 1, 2), δ' (I, 10, 3. 12, 9. 70, 6. 71, 3. 74, 4), οὐδ' (I, 39, 6), μήδ' (II, 16, 8. II, 23, 1), ut dubium esse non possit, quin ubique ante uocalem elisione litterae ε in his particulis euitare uoluerit hiatus Diodorus. Praeterea legitur XXXI, 10 οἷεσθ'.

Littera ι fere semper elisione eicitur ante uocalem in ἐπί (I, 17, 3. 32, 5. 32, 6. 43, 6. 47, 6. 50, 1) et ἀντί (I, 34, 11. III, 61, 5. IV, 53, 7). Ut I, 38, 10 legitur οὐκέτ', ita XIV, 65, 4 Diodorus scripsit ἔτ' ἄγειν.

Non minus saepe quam ι in ἐπί et ἀντί, ο eliditur in

ὑπό (I, 15, 10. 20, 2. 21, 4. 24, 5. 32, 4) et ἀπό (I, 18, 4. 45, 7. 51, 4. 73, 6). τοῦτ' traditur I, 21, 6 τοῦτ' ἐν I, 38, 2 τοῦτ' αὐτόν I, 41, 10 τοῦτ' ἀπιστητέον I, 83, 6 saep.

Denique docemur his locis: XI, 81, 1 δύναιτ' ἄν (cf. XIV, 65, 1). XX, 70, 1 ἐπισημήναιτ' ἄν. XIII, 102, 2 ἐφαίνεται ἄνδρός. XIV, 52, 2 ἀπελείπεται οὖν. XVII, 83, 1 ἐδείκνυνθ' ὑπό. XIX, 108, 3 προσηγάγεσθ' αὐτούς. XX, 94, 4 συνετάξατ' ἡμέραν: hiatum elisione expellendum esse XIV, 6, 3 ἐφηφίσαντο ὑπάρχειν. XV, 31, 3 μετεπέμψαντο αὐτόν. XV, 85, 4 ἡλατοῦντο οὐχ. XVII, 87, 2 ὠνομάζετο Ἐμβίσσαρος.

Iam restat, ut quaeramus, num αι etiam a Diodoro ante uocalem elisum sit. Apud Polybium satis multa huius usus inueniuntur uestigia¹⁾; in libris bibliothecae nulla potui inuenire, contra saepe in tertia persona praesentis. medii et in infinitiuo αι cum insequenti uocali concurrunt. Itaque aut putandum est legitimum hunc esse hiatum, aut ut apud Polybium elisione litterae αι tollendum; quae mea est opinio. Certam de hac re sententiam dicere non poterimus, antequam accuratius de codicum scriptura erimus edocti.

Iam, qui praeterea in singulis libris inueniuntur hiatus, eos facere non possum, quin uitiosos esse putem; quos pro amplitudine operis Diodori et pro deteriore librorum manu scriptorum condicione satis raros esse concedemus; singulorum enim librorum eadem est condicio, quae libri XX²⁾. Cum tamen uno impetu omnes illos locos corrigere minime meum sit, in animo est locos tractare nonnullos, in quibus hiatus ita legitur, ut simul Diodori consuetudini uerba tradita repugnent. Antea tamen ipse Diodorus nos doceat, quem ad modum a scribis hiatibus inculcatis genuina uerba sint corrupta. Repetit enim Diodorus ipse³⁾ libri secundi (II, 48, 7) particulam ita libr. XIX, 98, ut dubitari non possit, quin altero loco, quae priore scripserat, fere ad uerbum transcripserit. Iam per totum caput 48. libri II. nullus inuenitur hiatus praeter unum

1) Cf. Polyb. III, 36, 4 saep.

2) Cf. huius dissert. p. 307.

3) Vidit hoc Ludou. Dindorf. in edit. I. p. V.

§ 7: ἐμβαλλόντων δ' εἰς αὐτὴν ποταμῶν μεγάλων τῇ γλυκύτητι διαφόρων, τούτων μὲν περιγίνεται κατὰ τὴν δυσωδίαν, ἐξ αὐτῆς δὲ μέσης κατ' ἐνιαυτὸν ἐκφυσᾷ ἀσφάλτου μέγεθος sq. Eadem uerba altero illo loco XIX, 98 med. ita leguntur: ἐμβαλλόντων δ' εἰς αὐτὴν ποταμῶν μεγάλων τῇ γλυκύτητι διαφόρων, τούτων μὲν περιγίνεται κατὰ τὴν δυσωδίαν, ἐξ αὐτῆς δὲ μέσης ἐκφυσᾷ κατ' ἐνιαυτὸν ἀσφάλτου sq. Iam quis dubitat, quin altero loco habeamus Diodori uerba genuina, altero hiatum a scribis inculcatum? Iam spero te faciliore animo lecturum esse, quae de aliis uitiis disputaturus sum.

1. Quemadmodum Polybius, ita Diodorus solet postponere infinitium uerbo finito, ex quo pendet. Legis igitur: XIV, 13, 6 συνέβαιεν ὀνομάζεσθαι. XIV, 51, 7 συνέβαιεν εἶναι. XIV, 73, 2 item. XV, 30, 2 συνέβαιεν γίνεσθαι. XV, 91, 2 συνέβη γενέσθαι item XVI, 49, 8. XIII, 68, 4 συνέβη θαυμασθῆναι. XIII, 106, 10 συνέβη φυγεῖν. XI, 81, 5 συνέβη γενέσθαι XII, 9, 1 item. XII, 33, 1 συνέβη νικῆσαι cf. XII, 75, 4. 101, 6. XIII, 84, 1. 90, 4 saep., et plane nulla est causa, cur XI, 76, 1 scripserit πεσεῖν συνέβη οὐκ sq. Reddatur Diodoro συνέβη πεσεῖν οὐκ sq.

2. Omnibus locis legimus IV, 75, 1 πόλιν — ὠνόμασεν ἀφ' ἑαυτοῦ Ἀράδανον. IV, 75, 3 τοὺς λαοὺς ὠνόμασεν ἀφ' ἑαυτοῦ Τρωᾶς. V, 83, 2 ὠνόμασεν ἀφ' ἑαυτοῦ Τένεδον, et ita semper (cf. V, 81, 6. XI, 26, 3. XVI, 8, 7. XIX, 108, 2 saep.). Cur igitur putemus scriptorem uno potissimum loco IV, 75, 1 dicere maluisse: τοὺς λαοὺς ἀφ' ἑαυτοῦ ὠνόμασε Ἀραδάνους, quam, ut ceteris locis, τοὺς λαοὺς ὠνόμασεν ἀφ' ἑαυτοῦ Ἀραδάνους?

3. Solet Diodorus substantiuo πλῆθος praeponere genitium, qui ex eo pendet: XV, 3, 3 καὶ σίτου πλῆθος sq. XV, 9, 3 χρημάτων πλῆθος. XV, 14, 4 στρατιωτῶν πλῆθος. XV, 20, 1 πόλεων πλῆθος. XV, 55, 5 νεκρῶν πλῆθος. XVI, 24, 3 στρατιωτῶν πλῆθος cf.: XVI, 28, 1. I, 39, 7 et 9 et 64. XVI, 73, 1. 73, 3. 36, 1. XVII, 8, 5. XV, 34, 3 σίτου πλῆθος. XV, 33, 2. XVI, 51, 2 χρυσοῦ πλῆθος. XVI, 53, 3. XVI, 37, 2.

XVI, 39, 8. XIX, 16, 2 σίτου πλῆθος. cf. XX, 99, 2. I, 29, 1. Cur igitur XV, 3, 3 maluerit scribere cum hiato πλῆθος σίτου ἱκανόν non uideo. Conf. I, 55, 10 λαφύρων πλῆθος ἀνυπέβλητον. XXXI, 33 σίτου πλῆθος τακτόν.

4. Qui XIV, 55, 2 scripsit αἱ πρῶται πλέουσai, ei nonne recte reddemus XIV, 29, 3 οἱ πρῶτοι πορευόμενοι pro πορευόμενοι οἱ πρῶτοι?

5. Ex eis, quae supra ¹⁾ de ταχέως et ταχύ exposui, apparet non esse Diodori XIII, 46, 1 καὶ ταχὺ ὁ τόπος, ubi aut ταχέως scribendum, aut τάχ' ὁ τόπος i. e. τάχα ὁ τόπος (cf. XX, 25, 3 καὶ τάχ' ἂν sq.). Scriba errauit reponens ταχύ pro τάχα. Nec non est tribuendum scribarum negligentiae, quod IV, 18, 1 legitur ἢ ἔθετο et XII, 29, 1 ἢ ἐνίκα et XII, 16, 4 εἰ ἐπεί, ubi Diodorus scripsit ἢ περ et εἴ περ ²⁾.

6. Dubium esse non potest, quin secundum ea, quae de locutione illa τὴν ἡσυχίαν ἔχειν (ἄγειν) supra dixi, XV, 52, 4 in uerbis οἱ νεώτεροι ἡσυχίαν εἶχον addendum sit τὴν.

7. XV, 55, 5 scripserim πρὸ αὐτοῦ θνήσκοντας pro ἀποθνήσκοντας ³⁾.

8. Etiam aliis locis facillime hiatus expellitur: XV, 19, 2 scribendum uidetur οἱοί τ' ἦσαν pro οἱοὶ ἦσαν, ut habes XXXI, 16 οἱοί τ' ἦσαν ⁴⁾. XV, 30, 1 αὕτη γὰρ εὐηργετημένη ὑπὸ Λακεδαιμονίων μέγала, πεπολεμημένη δὲ δεινῶς ὑπὸ Ἀθηναίων sq. uix potuit omittere scriptor μὲν post εὐηργετημένη. IV, 10, 1 Diodorus scripsisse putandus est τούτῳ δὲ μόνον ἢ ἀρετὴ non τούτῳ δὲ μόνῳ ἢ sq.

9. Venio ad ἐθελοντί et ἐθελοντήν. Inuenitur hoc aduerbium apud Diodorum his locis librorum superstitum: I, 67, 9 ἐθελοντί εἰς τὴν sq. XI, 84, 4 ἐθελοντήν στρατεύειν. XI, 84, 5 ἐθελοντί ἀπογράφεσθαι. XVIII, 53, 7 ἐθελοντί ὑπακούοντας. XVI, 42, 9 ἐθελοντί στρατιῶται. XVIII, 61, 5 ἐθελοντί κατήντων. Cum ex eo loco, qui est XI, 84, 4 appareat Diodorum non abstinuisse a forma ἐθελοντήν, sane mirum

1) Cf. huius diss. p. 308.

2) Cf. huius diss. p. 311.

3) Cf. huius diss. pp. 309. et 248.

4) Vides medicamentum iterum ab excerpt. Constant. petendum esse.

esset, si ante uocales potissimum (I, 67, 9. XI, 84, 5. XVIII, 53, 7) scribere maluisset ἐθελοντί. Scimus autem¹⁾ Polybii unum codicem antiquissimum Vaticanum ubique seruasse ἐθελοντήν, contra omnes ceteros codices recentiores suo arbitrio habere ἐθελοντί. Itaque, cum XI, 84, 4 uel ante consonantem seruatum sit apud Diodorum ἐθελοντήν, hanc formam ubique reddere Diodoro non dubito. Quae opinio egregie comprobatur excerptis Constantinianis, quae ex meliore codice fluxisse, quam ii sunt, quibus in libris superstitibus utimur, supra exposui²⁾. Ubique enim in illis excerptis legitur ἐθελοντήν, non ἐθελοντί: XXXII, 4, 2. XXXVII, 14. XXXVIII, 12. Videmus igitur hoc modo tribus locis (I, 67, 9. XI, 84, 5. XVIII, 53, 7) hiatum expelli.

Haec habui, quae hoc loco de hiatu in libris Diodori disputarem; quae restant, alia occasione data proponere est in animo.

1) Cf. Hultschius, quaest. Polyb. I. p. 15.

2) Cf. p. 304 sqq.